

Міністерство освіти і науки України

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права

Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

**ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗІТНОСТІ ЯК ІНФОРМАЦІЙНОЇ БАЗИ
ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ**

(за матеріалами Дочірнього підприємства «Полтавський облавтодор» Публічного акціонерного товариства «Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України»)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Другий (магістерський) рівень вищої освіти

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

601-ЕО 20269 КР

Розробив студент групи 601-ЕО

Бублій Є.С.

Керівник: к.е.н., професор

Верига Ю.А.

Рецензент: головний бухгалтер ДП
«Полтавський облавтодор»

Вовк Т.О.

Засвідчую, що в цій роботі немає
запозичень із праць інших авторів без
відповідних посилань

Бублій Є.В.

Підтверджую достовірність даних,
використаних у роботі

Верига Ю.А.

Допустив до захисту

Завідувач кафедри

Птащенко Л.О.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	5
1.1. Загальна характеристика підприємства: управлінсько-організаційна структура та види його діяльності.....	5
1.2. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві.....	13
1.3. Аналіз основних економічних показників ДП «Полтавський облавтодор» ²¹	
РОЗДІЛ 2 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ІНФОРМАЦІЙНОЇ БАЗИ ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВІНСЬКИХ РІШЕНЬ.....	34
2.1. Поняття та нормативно-правове забезпечення фінансової звітності підприємства.....	34
2.2. Види та класифікація фінансової звітності.....	42
2.3. Принципи формування фінансової звітності підприємства.....	51
РОЗДІЛ 3 ОРГАНІЗАЦІЯ СКЛАДАННЯ ТА ПОДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	60
3.1. Сутність форми №1 Баланс (Звіт про фінансовий стан), структура та зміст статей.....	60
3.2. Сутність форми №2 Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід), структура та зміст статей.....	68
3.3. Сутність форми №3 Звіт про рух грошових коштів та форми №4 Звіт про власний капітал.....	76
РОЗДІЛ 4 АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ДЛЯ ПОТРЕБ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ.....	84
4.1. Аналіз фінансових результатів діяльності та прибутковості підприємства.....	84
4.2. Аналіз рентабельності та ліквідності підприємства.....	92
4.3. Аналіз фінансової стійкості підприємства.....	100
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ.....	108
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ.....	111
ДОДАТКИ.....	115

				601-EO	20269	KP					
	П. І. Б.	Підпис	Дата				Стадія	Арк.	Аркушів		
Розроб.	Бублій Є.В.			Формування фінансової звітності як інформаційної бази для управління підприємством (за матеріалами Дочірного підприємства «Полтавський облавтодор»)							
Перевір.	Верига Ю.А.								2	110	
Н. контр.	Верига Ю.А.						Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка Кафедра ФіББО				
Затверд.	Птащенко Л.О.										

ВСТУП

Зміни, що відбуваються в економіці, є безперервними та швидкими. Впровадження нових методів бухгалтерського обліку та фінансової звітності є постійним процесом. Оновлено поняття, сутність, структуру та спосіб подання і складання фінансового звіту.

Основним завданням сучасної фінансової звітності є надання точної, правдивої, достовірної та достовірної інформації про загальне фінансове становище підприємства та окремі показники.

Саме за допомогою аналізу фінансової звітності керівництво оцінює фінансовий стан компанії, аналізує динаміку різних показників та приймає правильні та своєчасні рішення відповідно до зовнішнього ринку чи національної економічної ситуації.

Сьогодні існує великий інтерес до методів складання фінансової звітності та методів, які використовують європейські та світові компанії.

В Україні великі компанії поступово переходять на міжнародні правила бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Іншими словами, складання фінансової звітності відповідно до міжнародних стандартів дозволяє вітчизняним компаніям легко виходити на міжнародний ринок і конкурувати на ньому.

Проте чинні правила фінансової звітності також викликали неабиякий інтерес у бухгалтерів, оскільки правильне складання фінансової звітності вимагає певних знань і досвіду, а також відповідального ставлення та точного подання даних.

Тому що на основі інформації, відображеної у фінансовій звітності, керівництво компанії прийматиме рішення щодо майбутньої діяльності, розраховує власні ресурси та можливості виходу на нові ринки та формулюватиме стратегії на майбутній період.

Метою написання кваліфікаційної роботи є вивчення методів і підходів складання та подання фінансової звітності в контексті бухгалтерського обліку та аналізу, що необхідні для управління діяльністю компанії.

Сьогодні фінансова звітність є не тільки невід'ємною частиною бухгалтерського обліку, а й ключовою частиною управлінського обліку.

Фінансова звітність, складена на основі даних бухгалтерського обліку, є основою аналізу процесу управління компанією.

Під час написання кваліфікаційної роботи виконувались такі завдання:

- дослідження економічних характеристик компанії;
- вивчення організації та структури управління компанії та її основної діяльності;
- ознайомлення з методами управління та організації бухгалтерського обліку;
- розрахунок основних техніко-економічних показників діяльності;
- дослідження економічної природи, мети, завдань та класифікації фінансової звітності;
- проаналізовано існуючі методи складання та подання бухгалтерського балансу (звіту про фінансовий стан);
- розглянуто характеристики звіту про фінансові результати (звіт про сукупний прибуток);
- виокремлено сутність звіту про рух грошових коштів;
- ознайомлено з формою звіту про власний капітал та принципами її складання;
- проведено аналіз фінансових результатів діяльності та прибутковості досліджуваного суб'єкта господарювання;
- здійснено дослідження рентабельності та ліквідності підприємства;
- проаналізовано фінансову стійкість товариства;

Об'єктом дослідження є фінансова звітність підприємства, її сутність, методи складання та подання.

Кваліфікаційна робота складається із вступу, чотирьох розділів, висновків та пропозицій та додатків.

РОЗДІЛ 1 ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Загальна характеристика підприємства: управлінсько-організаційна структура та види його діяльності

Торгівля це одна з найбільш поширених видів діяльності серед приватних підприємств на сьогоднішній день в Україні. Це саме та галузь господарювання, що дозволяє досягнути прибутковості за рахунок лише поставок товарів з виробництва до споживачів. Тобто торгівля є зв'язуючою ланкою між виробником і споживачем, а підприємства, що займаються торгівлею - є посередниками в даному виді економічного зв'язку.

Торгівлю можна охарактеризувати як взаємозв'язок трьох сфер, які представлені на рисунку 1.1.

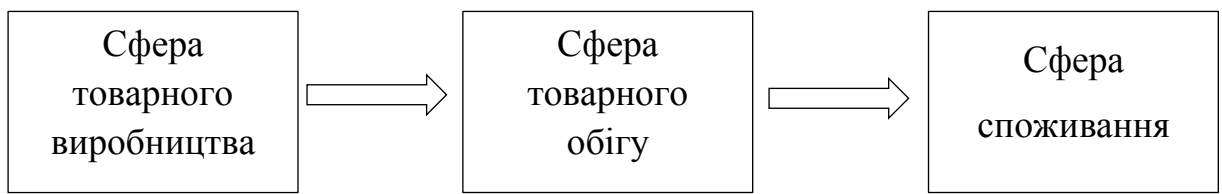

Рисунок 1.1 - Торгівля є поєднанням сфер виробництва, обігу та споживання

Для того аби реалізувати всю продукцію яка виробляється суспільством використовують такий інструмент як торгівлю. З іншого боку торгівля дозволяє задовольнити потреби населення в тому чи іншому товарі.

Тобто, за допомогою торгівлі відбувається обіг товарів у державі. В загальному торгівля - це одна з економічних галузей, що представляє безперервний процес обміну товарів на гроші [35].

За рахунок цього, торгівля, з часом стала найпопулярнішою галуззю господарювання у всіх без виключення країнах світу, як за обсягом зайнятого населення, так і за оборотом.

Одна саме поняття торгівлі не є настільки однозначним та має різні тлумачення та пояснення серед науковці. Деякі з них наведено в таблиці 1.1

Сутність поняття торгівлі з точки зору різних науковців

Науковець	Поняття торгівлі
Р. Ван-дер-Боргт, В. Лексіс, І.Ф. Шер	Торгівля є подоланням просторового, часового і особистого роз'єднання між споживачем і виробником.
В. Лексіс	Торгівля є придбанням, шляхом обміну і купівлі, продуктів і перепродаж їх з метою отримання прибутку.
В. Покровський	Торгівля - промислова діяльність, мета якої долати перешкоди, що розділяють виробників і споживачів у часі та просторі.
В.Ф. Сорокіна, Б.І. Гоголь, І.І. Фельдман	Торгівля - галузь народного господарства, яка забезпечує обіг товарів, їх рух із сфери виробництва в сферу споживання.
Б.І. Гоголь	Торгівля - це, по-перше, форма обміну товарам, яка історично обумовлена виникненням і розвитком товарного виробництва: у цьому зв'язку торгівля характеризується відносинами між її учасниками - продавцями і покупцями - на основі товарно-грошового обігн; по-друге торгівля - це відособлена на основі суспільного поділу праці галузь економіки, яка здійснює реалізацію товарної продукції різних галузей виробництва на внутрішньому ринку країни.
Л. Брагін	Торгівля - це форма товарного обігу, що здійснюється за посередництвом грошей. Торгівля - особлива діяльність людей, яка пов'язана із здійсненням актів купівлі-продажу і є сукупністю технологічних і господарських операцій, які спрямовані на обслуговування процесу обміну.

Таким чином, торгівля є складним та не однозначним поняттям, сутність якої пояснюється різними науковцями по різному.

Однак в загальному можна стверджувати, що торгівля - це процес обміну, який відбувається в суспільстві за рахунок купівлі одними учасниками ринку та продажу іншими товарів, які користуються попитом у населення та є необхідними для задоволення різних потреб людей [47].

Проте, торгівля як вид економічних відносин постійно змінюється та вдосконалюється.

Для розуміння механізму функціонування торгівлі варто звернути увагу на принципи на яких вона заснована та існує, які відображені на рисунку 1.2.

Принципи функціонування торгівлі	
1	Організаційно-господарська незалежність
2	Відкритість (доступність для всіх категорій споживачів)
3	Високий рівень обслуговування
4	Самоокупність
5	Конкурентоспроможність
6	Правова, державна та соціальна регульованість
7	Контрольованість

Рисунок 1.2 - Принципи функціонування торгівлі

За допомогою численних підприємств відбувається виготовлення товарів, їх подальше зберігання на складах до етапу транспортування та реалізація продукції. Саме торгівля є рушійною силою яка найшвидше виводить на ринок нові товари яких потребує споживач. Досліджуючи попит споживачів на ту чи іншу продукцію та нові вимоги які виникають до існуючих товарів маркетологи визначають, що потрібно вдосконалити в продукції яка пропонується до споживання або який новий товар може стати популярним серед покупців у зв'язку із процесами науково-технічного прогресу, діджиталізації, комп'ютеризації та інших сучасних напрямків розвитку людства [26].

Тому торгівля виконує ряд функцій, а сам:

- постачання товарів споживачеві;
- завершення деяких виробничих процесів, а саме доукомплектування, сортування, пакування;
- переходу від товарної форми до грошової;

– забезпечення суспільства додатковими торгівельними послугами, які можуть виникнути в процесі реалізації продукції.

Перша функція торгівлі показує процес обміну. Тобто, постачання товарів від продавця до споживача, з метою задоволення потреб останнього. За допомогою даної функції торгівлі, визначають які товари користуються попитом, а які не є затребуваними серед населення. В наслідок цього виробники змінюють обсяги виготовлення продукції в сторону збільшення чи навпаки зменшення.

Друга функція показує тісний зв'язок торгівлі з процесом виробництва та взаємодоповнення кожного з них.

Третя функція торгівлі є підтвердженням процесу реалізації. Під час продажу товарів на ринку виробники відшкодовують кошти які були витрачені на виготовлення продукції та в результаті мають прибуток для нового виробничого циклу.

Четверта функція пов'язана з постійними змінами які відбуваються в процесі торгівлі. На сьогоднішній день без торгових послуг не відбувається жодна реалізація продукції. Під торговими послугами розуміють укладання договорів купівлі-продажу, консультаційні послуги, контроль за рухом товарів, реклама, маркетинг, дослідження попиту та ринку в цілому, логістика та інше.

В результаті забезпечення виконання вищезазначених функцій виникає таке поняття як підприємницька діяльність - це діяльність яка пов'язана з реалізацією, транспортуванням та торгівлею продукцією чи наданням послуг з торгівлі, що має високий рівень ризиковості та спрямована на отримання прибутку [41].

Суб'єкти, які здійснюють підприємницьку діяльність теж виконують ряд функцій, а саме:

1. Інформаційну
2. Стимулюючу
3. Контактну
4. Виробничу
5. Комерційну
6. Організаційну
7. Фінансову
8. Ризикову

Таким чином, суб'єкти підприємницької діяльності є невід'ємними членами ринкових відносин та торгівлі в цілому.

Досліджуване ДП «Полтавський облавтодор» є підприємством основним видом господарювання якого є діяльність посередників у торгівлі товарами широкого асортименту [26].

Предмет діяльності ториста представлений на рисунку 1.3.

Рисунок 1.3 - Предмет діяльності ДП «Полтавський облавтодор»

Також, крім торговельної діяльності досліджуваній суб'єкт господарювання здійснює виробництво електричного устаткування систем освітлення, меблів для кухні та інших меблів, здійснює ремонт меблів та електричних пристроїв, надає

послуги з перевезення речей, оренди власного майна та установлення столярних виробів.

Засноване товариство 29 січня 2013 року та провадить свою діяльність за адресою проспект Возз'єднання, будинок 7-А, м. Київ, Україна.

Товариство є самостійною юридичною особою, володіє власним відокремленим майном та представляє від свого імені інтереси в суді. Також досліджуване підприємство має самостійний баланс, рахунки в банківських установах як в національній валюті так і в іноземній, печатку, штампи.

Керівництво ДП «Полтавський облавтодор» під час здійснення господарської торгівельної діяльності слідує вимогам та нормам чинного законодавства України, а саме:

- Цивільним кодексом України;
- Господарським кодексом України;
- законодавчими актами України.

Підприємство є самофінансованим, госпрозрахунковим, самоокупним та самокерованим [33].

Також, на товариство покладено повна відповідальність за своїми зобов'язаннями, за рахунок власного майна та коштів, які можуть бути стягненні у законодавчо встановленому порядку.

Крім того, ДП «Полтавський облавтодор» має власні права, такі як:

1. Можливість укладення угод як з українськими підприємства з дотриманням вітчизняних норм законодавства, так із міжнародними компаніям з дотриманням законодавства зарубіжної країни.

2. Здача в оренду рухомого та нерухомого майна.

3. Створення філій, представництв, дочірніх компаній як в Україні так і за її межами.

4. Бути учасником спільних підприємств, товариств, асоціацій та добровільних об'єднань.

5. Змогу забезпечувати фінансову допомогу як фізичним так і юридичним особам.

Лінійно-функціональна організаційна структура управління ДП «Полтавський облавтодор» представлена на рисунку 1.4.

Рисунок 1.4 - Лінійно-функціональна організаційна структура управління ДП «Полтавський облавтодор»

Згідно організаційної структури управління вищим керівним органом ДП «Полтавський облавтодор» є загальні збори учасників. Саме на даних зборах здійснюється обрання виконавчого органу підприємства - директора.

Учасники товариства беруть участь в управлінні підприємства, отримують всю необхідну інформацію, що стосується діяльності суб'єкта господарювання, а саме: дані бухгалтерського обліку, фінансової звітності, кадрову, юридичну та закупівельну документацію та беруть участь у розподілі прибутку. В свою чергу учасники ДП «Полтавський облавтодор» зобов'язані дотримуватись статуту підприємства та рішень загальних зборів, здійснювати внески та не розголошувати інформацію, що є конфіденційною.

Директор обраний загальними зборами учасників є одноосібним виконавчим органом, що здійснює керівництво поточною діяльністю товариства, а саме:

- забезпечує виконання планів підприємства та рішень загальних зборів;
- розпоряджається майном товариства;
- приймає на роботу та звільняє з неї персонал;
- має право діяти від імені товариства, підписувати договори та контракти та відкривати в банках рахунки;
- представляє інтереси ДП «Полтавський облавтодор» у відносинах з іншими підприємствами, організаціями, об'єднаннями, міжнародними компаніями та партнерами, державними органами;
- видає накази та розпорядження, що стосуються поточної діяльності суб'єкта господарювання.

Директору товариства підпорядковуються фінансовий директор, директор з оптової та роздрібною торгівлі, директор з посередницької діяльності та надання послуг, директор з виробництва та ремонту товарів, начальники юридичного відділу, відділу кадрів та служби охорони. Вище переліченим керівникам підпорядковуються відповідні відділи.

Отже, організаційна структура управління ДП «Полтавський облавтодор» є ефективною та високо функціональною оскільки забезпечує ефективний розподіл обов'язків та швидке виконання задач конкретними відділами.

1.2. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві

Бухгалтерський облік - це систематичний процес відображення господарських операцій, що безперервно відбувається на підприємстві з моменту його створення до ліквідації.

У загальному розумінні бухгалтерський облік це процес виявлення, вимірювання, узагальнення, накопичення, передачі та зберігання даних та інформації про діяльність підприємства.

Крім того, ведення бухгалтерського обліку є безперервним процесом. Операції на товаристві відбуваються щодня і кожна з них має бути відображена в обліку. Також, кожна господарська операція має бути належним чином документально оформлена та проведена.

Всі операції в обліку прийнято відображати в натуральному та трудовому вимірі [29].

Також, в обліку зазначається інформацію про джерела утворення господарських операцій та всі процеси, що відбуваються на підприємстві та узагальнюються у грошовому вимірі. Приведення всі операцій до грошового показника дозволяє швидко обробити велику кількість інформації, виявити позитивну та негативну динаміку та вчасно прийняти рішення керівництвом щодо подальших управлінських дій.

Тобто, бухгалтерський облік на сьогоднішній день вийшов далеко за рамки простого і систематичного відображення господарських операцій. На сьогоднішній день, він також виконує інформаційну, контрольну, та управлінську функції.

Інформаційне призначення бухгалтерського обліку - це надавати дані про фактичний стан справ на підприємстві станом на конкретну дату.

Контрольна функція полягає в постійному моніторингу роботи товариства в цілому, ефективності використання фінансових, трудових та матеріальних ресурсів.

Управлінська функція бухгалтерського обліку - це можливість швидко зреагувати на стан справ, який склався за результатом роботи та швидко прийняти правильні управлінські рішення з метою покращення стану справ.

Як вже було зазначено, бухгалтерський облік багатокomпонентний процес, особливості якого відображено на рисунку 1.5.

Процеси з яких складається бухгалтерський облік	
1	Процес виявлення інформації, що складається зі збору документації, для підтвердження фактів здійснення підприємством господарських операцій
2	Процес вимірювання інформації за допомогою різних вимірників
3	Процес реєстрації інформації, що полягає в безперервному веденні бухгалтерських записів згідно документально оформлених операцій, що відбуваються на підприємстві
4	Процес накопичення інформації, що представляє собою систематизацію у відповідних регістрах і відомостях
5	Процес узагальнення інформації, стосується її накопичення в узагальнюючих регістрах обліку
6	Процес зберігання інформації, пов'язаний з вимогами які стосуються системи зберігання документів протягом періодів що затверджені на законодавчому рівні
7	Процес передачі інформації пов'язаний з наданням її зацікавленим особам як внутрішнім так і зовнішнім

Рисунок 1.5 - Процеси бухгалтерського обліку

Також, предметом бухгалтерського обліку є наступні процеси:

- виробництва;
- розподілу;
- обміну;
- споживання продукції;
- господарські засоби і джерела;
- розрахункові відносини.

Об'єктами бухгалтерського обліку є процеси та явища, що відбуваються на підприємстві. Представлені дані об'єкти обліку в грошовому вимірі та обов'язково мають документальне підтвердження.

Об'єкти бухгалтерського обліку представлені на рисунку 1.6.

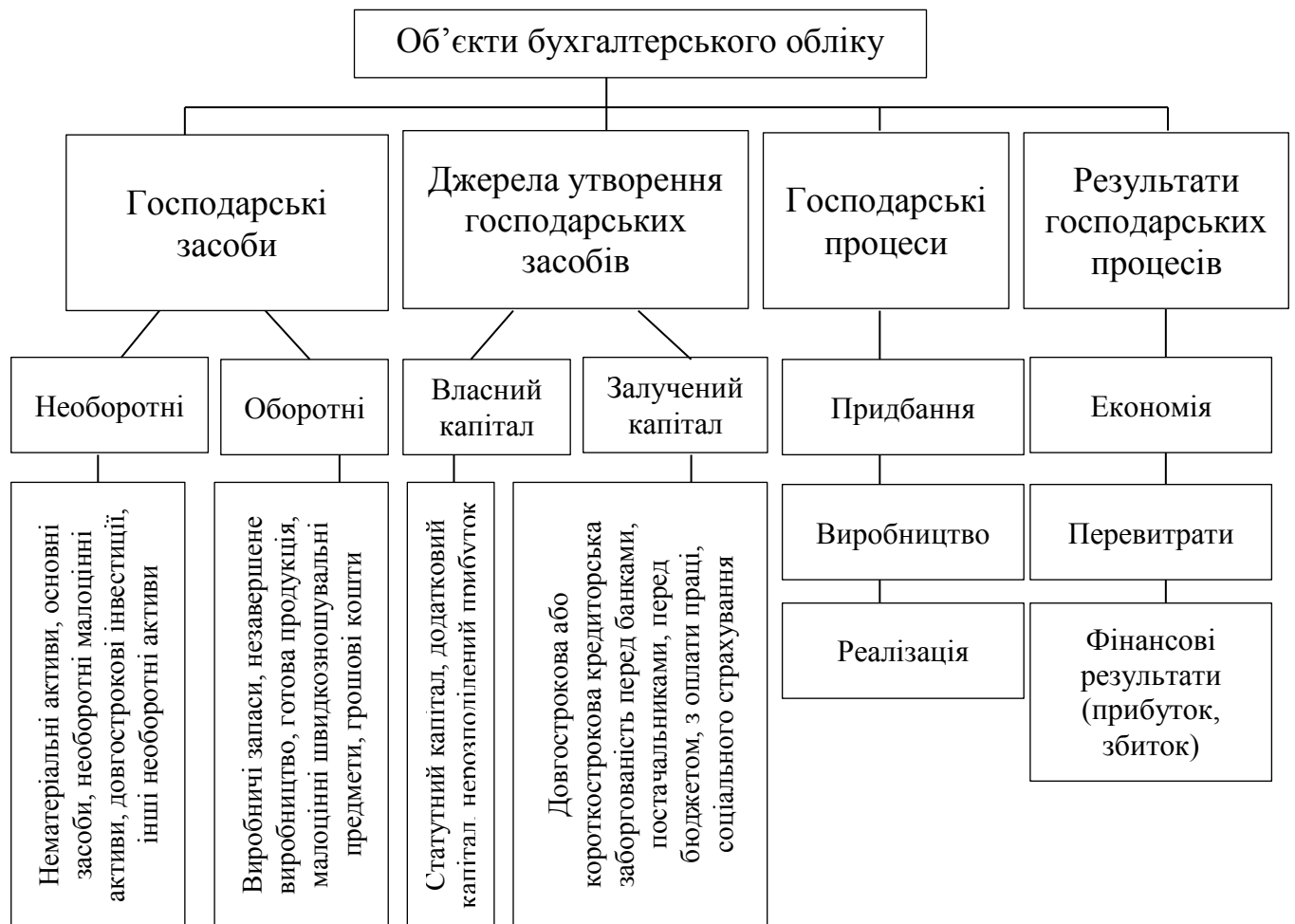

Рисунок 1.6 - Об'єкти бухгалтерського обліку

Також в бухгалтерському обліку виокремлюють методи бухгалтерського обліку - це сукупність прийомів та способів, які використовують для постійного відображення об'єктів бухгалтерського обліку в подальшому для аналізу отриманих даних, надання інформації керівництву та визначення прибутку.

Основними методами бухгалтерського обліку є:

1. Документальний
2. Рахунки
3. Подвійний запис
4. Інвентаризація
5. Калькулювання

6. Баланс

7. Звітність

Також перед бухгалтерським обліком поставлено виконання наступних завдань:

- інформування про стан та наявність усіх видів ресурсів товариства з метою подальшого встановлення їх цільового використання та збереження;
- точне встановлення фінансових результатів, що стосуються діяльності підприємства, а також таких економічних показників, як рентабельність, платоспроможність;
- контроль за ефективністю та раціональністю використання таких ресурсів як трудові, матеріальні, грошові;
- визначення рівня конкурентоспроможності продукції, яка виробляється та постачається на ринок;
- не розповсюдження внутрішньої документації та даних, до яких мають доступ лише окремі особи товариства та недопущення поширення даної інформації серед зацікавлених зовнішніх користувачів;
- формування та направлення фінансової та статистичної звітності в строки передбачені на законодавчому рівні [30].

Контроль за бухгалтерським обліком здійснює головний бухгалтер, який призначається керівництвом підприємства та забезпечує належне ведення обліку. Також, для забезпечення безперервності процесу під керівництвом головного бухгалтера працює штат бухгалтерів, кожен з яких відповідає за власну ділянку обліку, однак, кожен бухгалтер повинен дотримуватися наступних правил, а саме:

1. Забезпечення безперервності ведення бухгалтерського обліку.
2. Вибір відповідної форми організації обліку.
3. Затвердження ефективної облікової політики товариства та слідування її принципам та правилам.
4. Визначення пріоритетних напрямків діяльності суб'єкта господарювання та рух у визначеному напрямку.
5. Обрання належної форми ведення бухгалтерського обліку.
6. Розробка структури документообігу.
7. Принципи обробки облікової інформації.

8. Формування принципів управлінського обліку.
9. Забезпечення належних умов праці для бухгалтерів .

На досліджуваному ДП «Полтавський облавтодор» здійснюється ведення оперативного, бухгалтерського і статистичного обліку у відповідності до вимог чинного законодавства України.

Для формування фінансових результатів діяльності досліджуваного підприємства використовують дані бухгалтерської звітності.

Також для забезпечення контролю за фінансово-господарською діяльністю товариства за рішенням загальних зборів учасників можуть бути створені спеціальні органи, що здійснюватимуть нагляд, перевірку та контроль за всією господарською діяльністю.

Крім того, ще одним способом перевірки результатів фінансової діяльності є аудиторська перевірка. Основні правила проведення такої перевірки затверджені статутом товариства та відповідають чинним нормам законодавства [47].

Також за вимогою одного з учасників досліджуваного підприємства може бути організовано аудиторську перевірку фінансової звітності. Така перевірка провидить за участю фахівця аудитора, який не має жодних майнових чи інших відносин з товариством. Оплачує дану перевірку учасник, який був її ініціатором.

На ДП «Полтавський облавтодор» також функціонує ревізійна комісія, що здійснює контроль за фінансово-господарською діяльністю. Кількість членів даної комісії обмежена і становить три особи. Дані посади є виборними, терміном не більше як на один рік. Головними завданнями ревізійної комісії є перевірка:

- звітів;
- балансу;
- каси;
- майна;
- облікових рахунків;
- фінансової звітності;
- системи документообігу.

Вся фінансово-господарська діяльність аналізованого суб'єкта господарювання здійснюється на підставі планів таких як: виробничі та фінансові, що затверджуються зборами учасників.

Вся продукція, яка виготовляється на ДП «Полтавський облавтодор», в тому числі товари, роботи і послуги, належать підприємству з правом самостійного володіння та керівництва. Також прибуток отриманий в ході реалізації вищезазначених товарів належить товариству. Напрями використання одержаного прибутку затверджуються на зборах учасників.

Також на підприємстві постійно відбувається поповнення резервного капіталу за рахунок залишку прибутку.

Розмір резервного фонду відповідає 25% від статутного капіталі та поповнюється за рахунок щорічних відрахувань в розмірі 5% від загальної суми чистого прибутку. Такі поповнення відбуваються щороку до моменту досягнення у вартісному вимірі резервним фондом розміру зазначеного в статуті.

Головне завдання даного фонду - у непередбачених випадках мати фінансову забезпеченість для покриття витрат та збитків які виникли в ході непередбаченої ситуації.

Рішення про використання коштів з резервного фонду також належить до компетенції загальних зборів учасників.

Якщо в товариства не вистачить коштів резервного фонду для покриття збитків, то використовують майно підприємства або залучають додаткові внески учасників [45].

Сутність та принципи організації бухгалтерського обліку ДП «Полтавський облавтодор» наведені в обліковій політиці.

Бухгалтерський облік здійснюється безперервно та за допомогою автоматизованої програми «1С Бухгалтерія».

Для потреб відображення господарських операцій в обліку застосовується план рахунків затверджений на підприємстві.

Відповідальність за організацію бухгалтерського обліку покладена на директора.

Для потреб товариства було створено відділ бухгалтерського обліку на чолі з головним бухгалтером. В бухгалтерії діють різні відділи які відповідають за встановлені ділянки обліку.

Також головний бухгалтер відповідає за правильність відображення в обліку господарських операцій, подання у встановлені законодавством терміни

фінансової звітності, яка затверджується на загальних зборах учасників, бере участь в оформленні документів пов'язаних з нестачами та відшкодуваннями втрат, а також здійснює перевірку у представництвах, філіях та підрозділах товариства.

Структура бухгалтерської служби ДП «Полтавський облавтодор» представлена на рисунку 1.7.

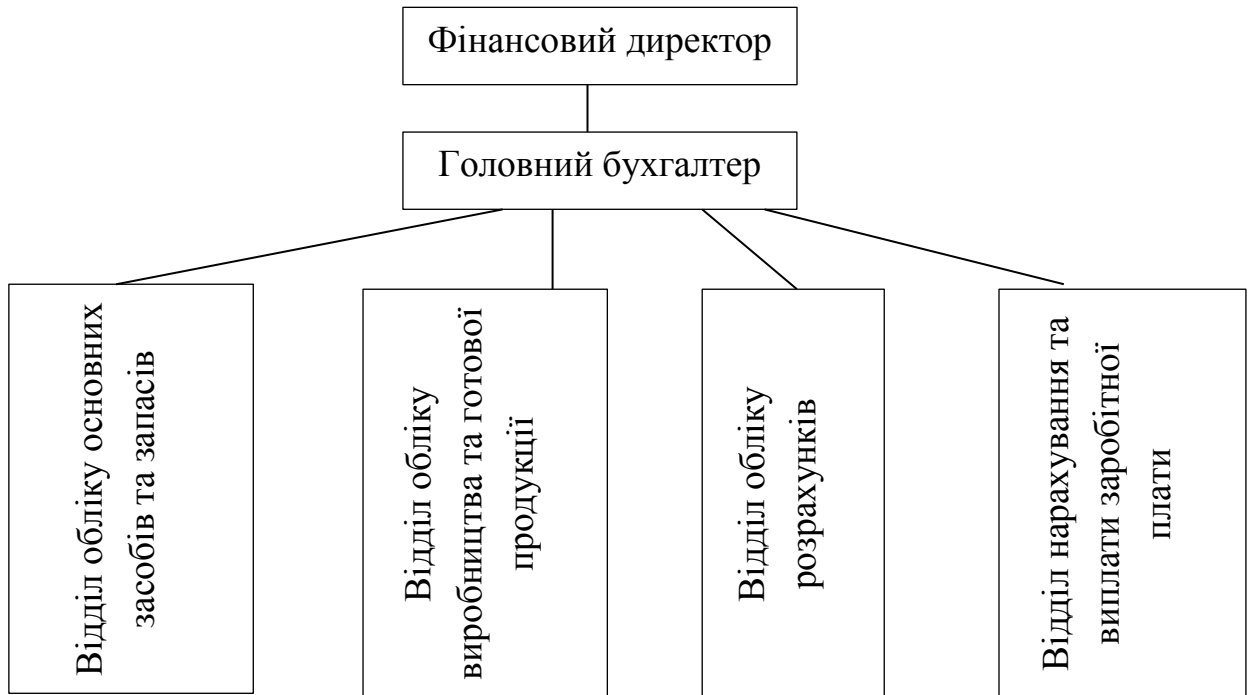

Рисунок 1.7 - Структура бухгалтерської служби ДП «Полтавський облавтодор»

Згідно вище зазначеного рисунку на досліджуваному підприємстві головний бухгалтер здійснює керівництво трьома відділами, а саме:

1. Відділом обліку основних засобів та запасів.
2. Відділом обліку виробництва та готової продукції.
3. Відділом обліку розрахунків.
4. Відділом нарахування та виплати заробітної плати.

Щорічно на товаристві відбувається інвентаризація основних засобів та нематеріальних активів з метою перевірки відповідності фактичних даних обліковим.

Інвентаризація запасів проводиться один раз в квартал. Також для проведення позапланової інвентаризації наказом по підприємству затверджується склад інвентаризаційної комісії.

Під час використання запасів на виробництво, продажі та вибутті оцінка здійснюється за методом собівартості перших за часом надходження запасів.

Облік запасів на ДП «Полтавський облавтодор» здійснюють в натуральних одиницях.

До основних засобів належать товари вартість яких перевищує 6000 гривень без ПДВ. Для нарахування амортизації основних засобів використовують прямолінійний метод. Нарухування амортизації малоцінних необоротних матеріальних активів здійснюється у першому місяці в сто відсотковому розмірі.

Малоцінними швидкозношуваними предметами вважаються товари вартість яких не перевищує 2500 гривень. З метою перевірки правильності відображення даних в бухгалтерському обліку відбувається формування оборотно-сальдових відомостей, журналів-ордерів та облікових регістрів. Облік транспортно-заготівельних витрат ведеться на окремому рахунку.

Під час продажу та вибутті запасів використовують метод середньозваженої собівартості. Також, на товаристві створено резерв для забезпечення виплат відпусток працівникам.

Керівництво товариства здійсню розробку та подальше затвердження штатного розкладу. Також формуються оклади та форми оплати праці працівників підприємства. Виплати працівникам здійснюються із фонду оплати праці. На товаристві не встановлено обмежень щодо максимального розміру виплат працівникові.

Також можливе залучення працівників на підставі договору підряду, трудових угод та контрактів. Працівники ДП «Полтавський облавтодор» які зараховані до його штату підлягають соціальному страхуванню та забезпеченню.

Отже, бухгалтерський облік ДП «Полтавський облавтодор» здійснюється згідно законодавчо встановлених норм та на підставі наказу «Про облікову політику». Організація структури бухгалтерської служби дозволяє ефективно розподілити облікову роботу серед відділів та правильно і своєчасно відобразити всі господарські операції які відбуваються на підприємстві в обліку.

1.3. Аналіз основних економічних показників ДП «Полтавський облавтодор»

Економічний аналіз є важливим елементом вдосконалення бухгалтерського обліку та фінансової звітності в цілому. Проявляється це у вигляді змін, які впроваджуються в систему ведення бухгалтерського обліку та формування фінансової звітності для можливості швидко та ефективно проаналізувати отримані дані та зробити правильні висновки керівництву.

Економічний аналіз дозволяє планувати діяльність підприємства. Оскільки, саме на основі показників отриманих в ході аналізу попереднього року, управлінський персонал товариства формує плани і цілі діяльності на майбутній рік. Також, аналіз дозволяє побачити ефективність роботи суб'єкта господарювання за певний період та порівняти з попередніми. Звісно базою для проведення економічного аналізу виступає не лише бухгалтерський облік та звітність. Також в ході аналізу використовують інформацію отриману із статистичного обліку, наприклад, отриману в ході проведення вибіркового спостережень [39]. Крім того, в ході такого аналізу застосовують різні статистичні методи такі, як:

- групування;
- середніх показників;
- таблиці;
- графіки;
- відносні числа.

Розрізняють два види фінансового аналізу: фінансово-економічний та техніко-економічний. Перший стосується фінансових показників, таких як прибуток, збиток, рентабельність, собівартість. Другий спрямований на аналіз процесів виробництва, продуктивності праці, технологій використання сировини.

Також, в ході аналізу використовують різні методи і прийоми, що дозволяють встановити різні дані та використати їх для прийняття правильних управлінських рішень.

Аналіз основних показників фінансово-господарської діяльності ДП «Полтавський облавтодор» за 2018 - 2020 роки представлено в таблиці 1.2.

Основні показники фінансово-господарської діяльності ДП «Полтавський облавтодор» за 2018 - 2020 роки

№	Показники	Одиниці виміру	Джерела інформації, розрахунок	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення		Відхилення		
							абсолютне, тис. грн.	темп зростання, %	абсолютне, тис. грн.	темп зростання, %	
							2019 р. від 2018р.	2019 р. від 2018р.	2020 р. від 2019р.	2020 р. від 2019р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
	1. АКТИВИ										
1.1	Активи – всього	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1300, гр. 4	116100	79600	131000	-36500,00	68,56	51400,00	164,57	
1.2	Необоротні активи	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1095	108800	77800	131000	-31000,00	71,51	53200,00	168,38	
1.2.1	Основні засоби	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1010	144508	151575	148725	4217,0	102,92	-2850,0	98,12	
1.3	Оборотні активи	тис. грн.	Ф.1, ряд 1195+1200	88355	124882	92951	4596,0	105,2	-31931,0	74,43	
1.3.1	Запаси	тис. грн.	Ф.1, ряд 1100+1110	13017	13671	19272	6255,0	148,05	5601,0	140,97	
1.3.2	Грошові кошти та їх еквіваленти	тис. грн.	Ф.1, ряд 1160+1165	2245	84339	44833	42587,0	1996,13	-39506,0	53,16	
	2. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ										
2.1	Зобов'язання – усього	тис. грн.	Ф.1, ряд 1595+1695+1700, гр.4	112100	58500	56400	-53600,00	52,19	-2100,00	96,41	
2.2	Поточні зобов'язання	тис. грн.	Ф.1, ряд 1695+1700	112100	58500	56400	-53600,00	52,19	-2100,00	96,41	
2.2.1	Кредиторська заборгованість за товари	тис. грн.	Ф.1, ряд 1615+1605	110200	44300	56400	-65900,00	40,20	12100,00	127,31	

Продовження таблиці 1.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2.2.2	Кредиторська заборгованість за розрахунками	тис. грн.	2.2 - 2.2.1	1900	14200	0	12300,00	747,37	-14200,00	0,00
	3. ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ									
3.1	Власний капітал – усього	тис. грн.	Ф. 1, ряд.1495, гр. 4	4000	21100	74600	17100,00	527,50	53500,00	353,55
3.2	Зареєстрований (пайовий) капітал	тис. грн.	Ф.1, ряд.1400	4000	4000	4000	0,00	100,00	0,00	100,00
	4. ДОХОДИ І ВИТРАТИ									
4.1	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	тис. грн.	Ф.2, ряд.2000, гр.3	173897	200067	106226	-67671,0	61,09	-93841,0	53,10
4.2	Собівартість реалізованої продукції	тис. грн.	Ф.2, ряд 2050, гр.3	174678	202158	108785	-65893,0	62,28	-93373,0	53,81
4.3	Прибуток (збиток) до оподаткування	тис. грн.	Ф 2, ряд 2290 (2295), гр. 3	-5695	1189	-11486	-5791,0	201,69	-12675,0	-966,02
4.4	Чистий прибуток (збиток)	тис. грн.	Ф.2, ряд 2350 (2355), гр.3	-5695	1189	-11486	-5791,0	201,69	-12675,0	-966,02
	5. ПОКАЗНИКИ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ									
5.1	Середня вартість активів	тис. грн.	Ф.1, ряд 1300	116100	79600	131000	-36500,00	68,56	51400,00	164,57
5.2	Рентабельність активів	%	4.6 / 5.2 * 100	1,58	0,30	2,95	1,37	186,50	3,25	972,16

Продовження таблиці 1.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
5.3	Середній розмір власного капіталу	тис. грн.	Ф.1, ряд 1495	4000	21100	74600	17100,00	527,50	53500,00	353,55
5.4	Рентабельність власного капіталу	%	4.6 / 5.4 * 100	2,42	0,52	5,14	2,72	212,46	5,65	996,08
5.5	Середній розмір власного оборотного капіталу	тис. грн.	Ф.1, ряд 1495+1500+1510+1515-1095 (гр. 3+ гр. 4) / 2	-3850	9100	46950	12950,00	-236,36	37850,00	515,93
5.6	Рентабельність власного оборотного капіталу	%	4.6 / 5.6 * 100	-64,94	423,08	36,42	488,01	-651,54	-386,66	8,61
	6. ТРУДОВІ ПОКАЗНИКИ									
6.1	Середньооблікова кількість працівників	осіб	Ф.1- підприємство, р.4., ряд. 300	817	592	517	-300	63,28	-75	87,33
	7. ПОКАЗНИКИ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ									
7.1	Середній розмір кредиторської заборгованості	тис. грн.	Ф.1, ряд 1605+ 1615+ 1620+ 1625+ 1630+ 1635+ 1640 + 1645 (гр3+ гр 4) / 2	1900	8300	7100	6400,00	436,84	-1200,00	85,54
7.2	Оборотність кредиторської заборгованості	оборот	4.2 / 7.3	224,74	310,18	362,61	85,44	138,02	52,42	116,90
7.3	Середній розмір запасів	тис. грн.	Ф.1, ряд 1100+1110 (гр.3 + гр. 4) / 2	103550,00	79400,00	92700,00	-24150,00	76,68	13300,00	116,75
7.4	Оборотність запасів	оборот	4.2 / 7.5	10,21	14,99	6,45	-3,76	63,15	-8,54	43,01

Продовження таблиці 1.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
7.5	Середній період розрахунків з кредиторами	дні	365 / 7.4	1,62	1,18	1,01	-0,45	72,45	-0,17	85,54
7.6	Середній строк зберігання запасів	дні	365 / 7.6	88,51	11,26	13,14	-77,26	12,72	1,89	116,75
	8. ПОКАЗНИКИ ЛІКВІДНОСТІ									
8.1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2-0,3	1.3.3 / 2.2	0,28	0,000	0,41	-0,28	x	0,41	x
8.2	Коефіцієнт термінової ліквідності	0,7-0,8	(1.3.2+1.3.3) / 2.2	0,28	0,00	0,41	-0,28	x	0,41	x
8.3	Коефіцієнт загальної ліквідності	2,0-2,5	1.3 / 2.2	0,97	1,33	2,32	0,36	x	0,99	x
8.4	Коефіцієнт мобільності активів	≥ 0,5	1.3 / 1.1	0,94	0,98	1,00	0,04	x	0,02	x
8.5	Коефіцієнт співвідношення активів	> 1	1.3 ./ 1.2	1,00	1,00	1,00	0,00	x	0,00	x
	9. ПОКАЗНИКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ									
9.1	Коефіцієнт економічної незалежності (автономії)	≥ 0,5	3.1 / (3.1 + 2.1)	0,03	0,27	0,57	0,23	x	0,30	x

Продовження таблиці 1.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
9.2	Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	$\leq 0,5$	$2.1 / (3.1 + 2.1)$	0,97	0,73	0,43	-0,23	x	-0,30	x
9.3	Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів	$> 0,5$	$(1.3 - 2.1) / 1.3$	-0,03	0,25	0,57	0,28	x	0,32	x
9.4	Коефіцієнт маневрування	$\geq 0,5$	$(1.3 - 2.1) / 3.1$	-0,83	0,91	1,00	1,74	x	0,09	x
9.5	Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у валюті балансу	0,3-0,5	$1.2.2 / 1.1$	0,06	0,02	0,01	-0,04	x	-0,01	x
9.6	Коефіцієнт інвестування	-	$3.1 / 1.2.1$	0,55	11,72	41,44	11,17	x	29,72	x
9.7	Коефіцієнт фінансової стійкості	-	$3.1 / (3.1+2.1)$	0,03	0,27	0,57	0,23	x	0,30	x

На основі даних зазначених в таблиці 1.2 можна проаналізувати стан досліджуваного підприємства в цілому застосовуючи різні показники фінансово-господарської діяльності за 2018 - 2020 роки.

Динаміка стану активів представлена на рисунку 1.8.

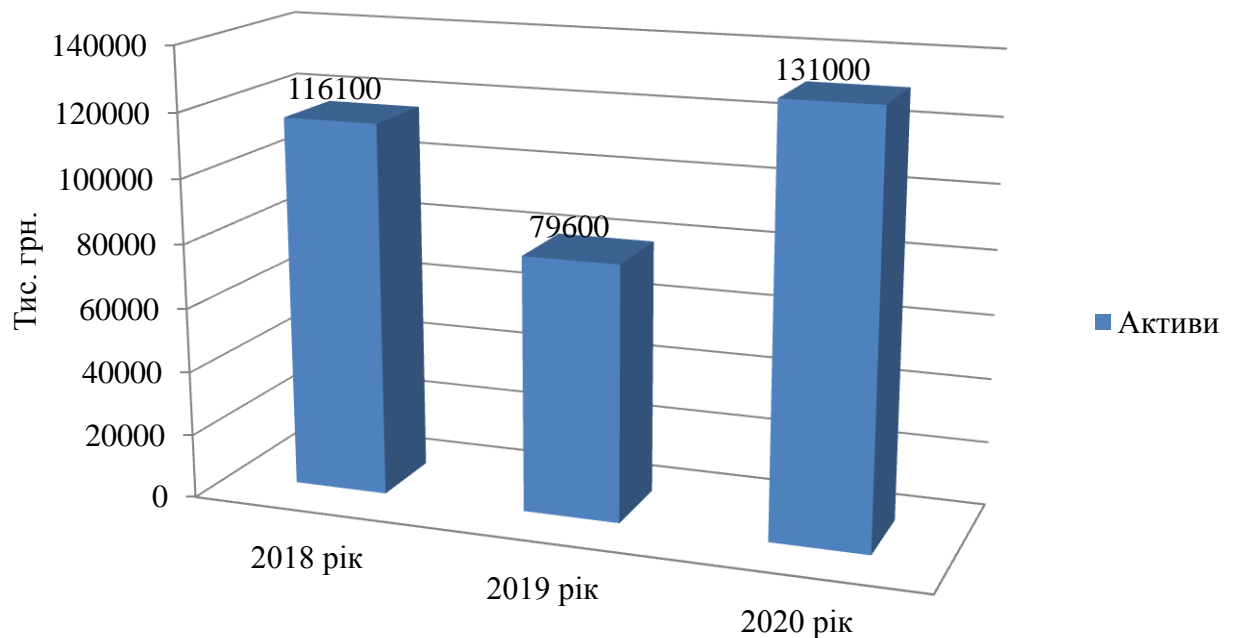

Рисунок 1.8 - Динаміка показника активи на ДП «Полтавський облавтодор» за 2018 - 2020 роки

Згідно вищезазначеної діаграми можна стверджувати, що загальний показник активів попри значне скорочення у 2019 році до 79600 грн. суттєво зріс у 2020 році та становить 131000 грн., що свідчить про позитивну динаміку та тенденцію до нарощення активів необхідних для здійснення підприємницької діяльності та розширення обсягів реалізованої продукції.

До складу активів досліджуваного суб'єкта господарювання належать необоротні активи, а саме основні засоби, а також оборотні активи.

До складу оборотних активів включають:

- запаси;
- грошові кошти та їх еквіваленти.

Динаміка стану основних засобів аналізованого суб'єкта господарювання за 2018 - 2020 роки відображено на рисунку 1.9.

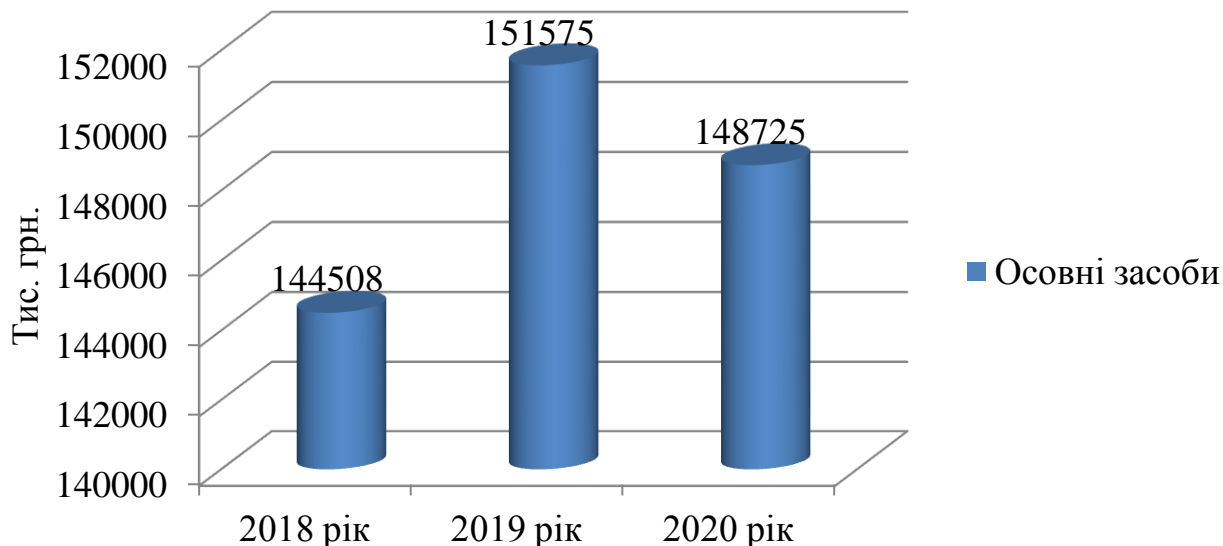

Рисунок 1.9 - Динаміка стану основних засобів ДП «Полтавський облавтодор» за 2018 - 2020 роки

Згідно діаграми можна зробити висновок, що відбулося суттєве скорочення основних засобів з 151575 грн. у 2019 році до 148725 грн. у 2020 році. Підприємству слід вернути увагу на дану негативну тенденцію та вжити заходів для збільшення кількості основних засобів шляхом придбання чи оренди.

До складу оборотних активів належать запаси, що є активами які використовуються протягом 12 місяців або операційного циклу. Динаміка запасів досліджуваного суб'єкта господарювання представлена на рисунку 1.10.

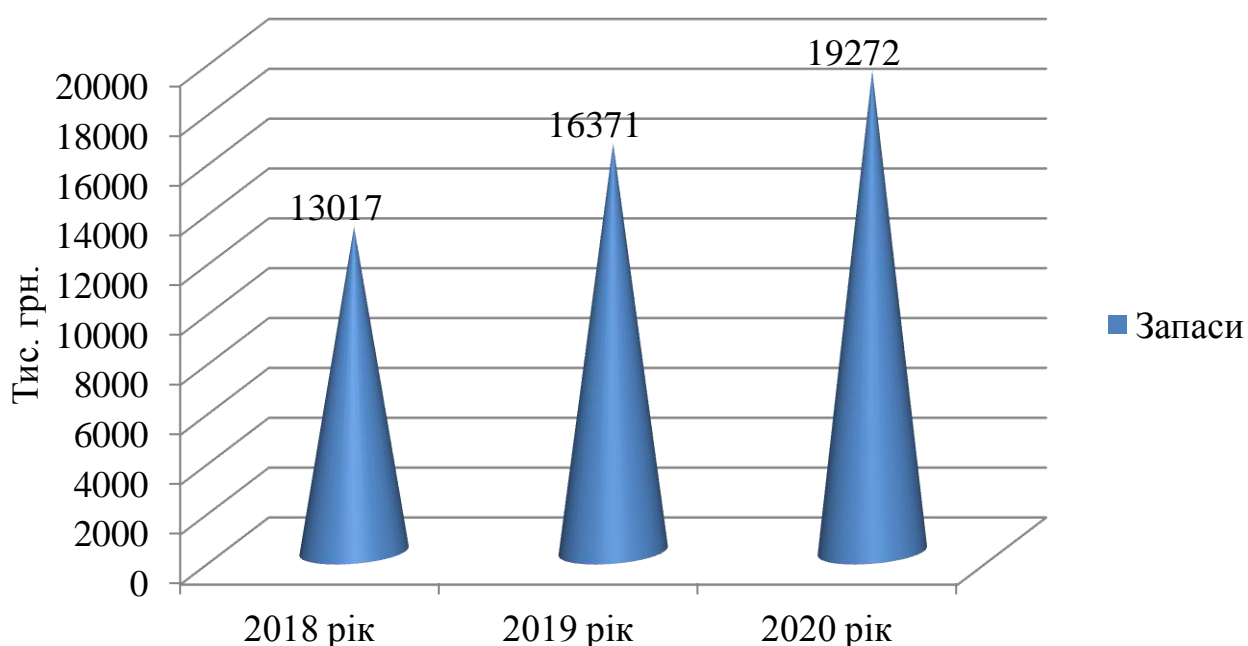

Рисунок 1.10 – Динаміка показника запаси ДП «Полтавський облавтодор» за 2018 – 2020 роки

З діаграми можна стверджувати, що товариство нарощує показник запасів з 13017 грн. у 2018 році до 19272 грн. у 2020 році, що свідчить про нарощення торгівельних можливостей підприємства та зростання попиту на продукцію.

На ДП «Полтавський облавтодор» наявні зобов'язання – це заборгованість яка існує у підприємства за кредитами, позиками, із заробітної плати, податками, які виникли в ході минулих подій та погашення яких призведе в майбутньому до зменшення ресурсів, які наявні у підприємства.

Всі зобов'язання поділяються на довгострокові та поточні. До довгострокових зобов'язань належать такі, строк погашення яких становить більше 12 місяців або операційного циклу. Даний вид зобов'язань відсутній на ДП «Полтавський облавтодор».

Поточні зобов'язання – це зобов'язання, які необхідно погасити протягом 12 місяців або операційного циклу. Такі зобов'язання наявні на досліджуваному підприємстві і складаються із кредиторської заборгованості за товари та кредиторської заборгованості за розрахунками.

Динаміка показника поточні зобов'язання представлена на рисунку 1.11.

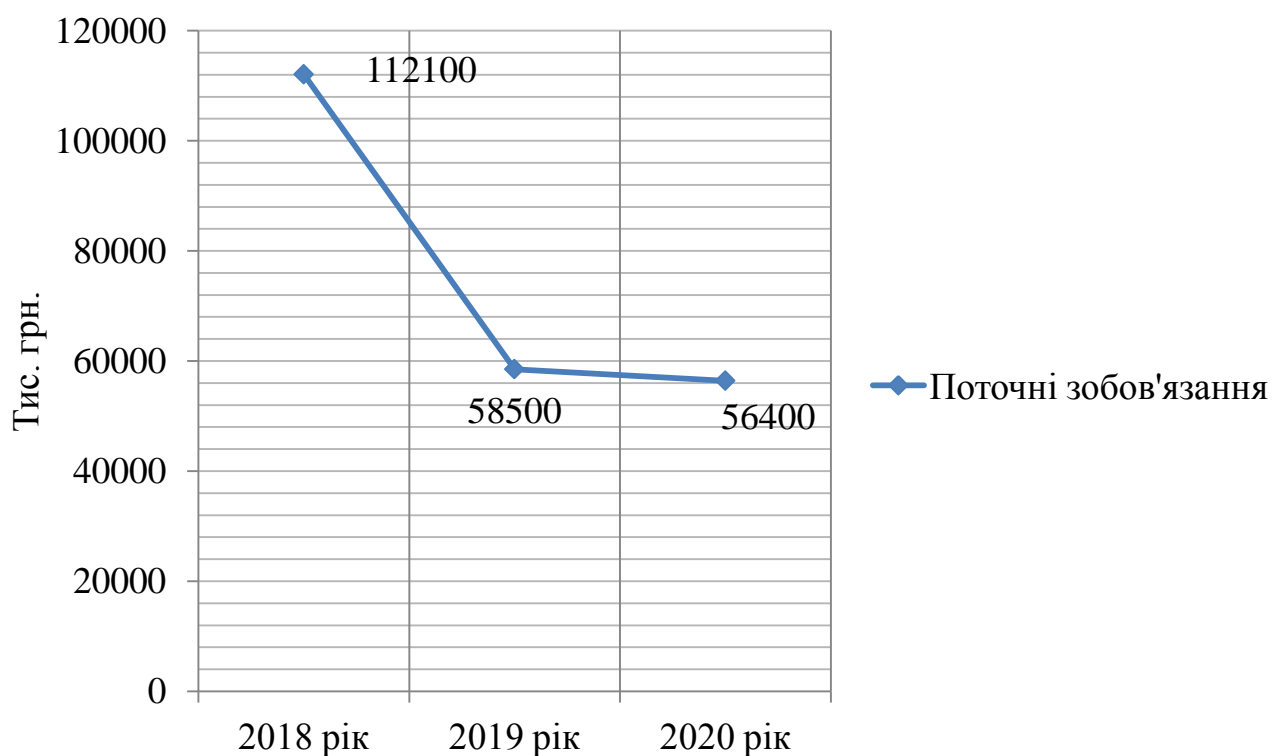

Рисунок 1.11 – Динаміка показника поточні зобов'язання ДП «Полтавський облавтодор» за 2018 – 2020 роки

Проаналізувавши стан поточних зобов'язання товариства можна зазначити, що за три аналізовані роки відбулось суттєве скорочення заборгованості та спостерігається позитивна динаміка, а саме показник поточних зобов'язань зменшився з 112100 грн. у 2018 році до 56400 грн. у 2020 році. Дані зміни свідчать, що керівництво товариства рухається в напрямку поступового скорочення заборгованості за товари та за розрахунками.

Власний капітал – це джерела фінансування, що є власністю підприємства та належать йому. Динаміка власного капіталу досліджуваного товариства представлена на рисунку 1.12.

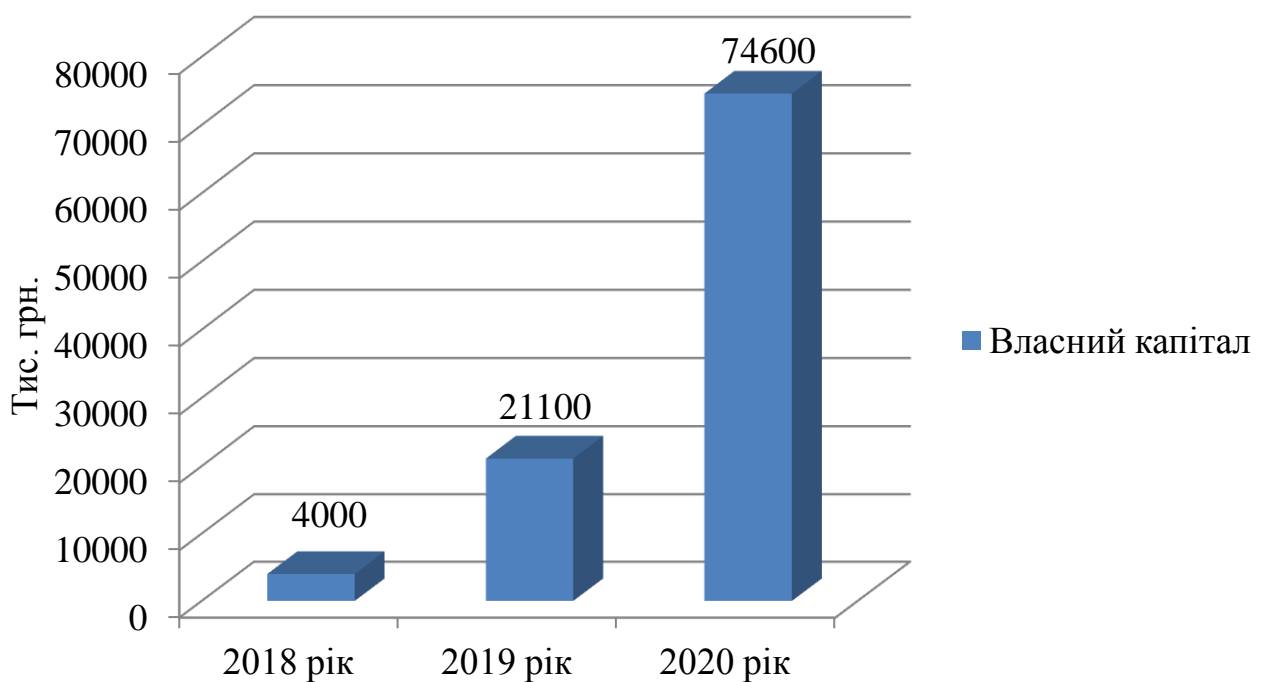

Рисунок 1.12 – Динаміка показника власний капітал ДП «Полтавський облавтодор» за 2018 – 2020 роки

Тобто, на підприємстві відбувається постійне зростання показника власний капітал з 4000 грн. у 2018 році до 74600 грн. у 2020 році, що свідчить про накопичення активів необхідних для функціонування товариства.

Також, в ході аналізу фінансового стану досліджуваного суб'єкта господарювання варто звернути увагу на показник чистий дохід (виручка) від реалізації продукції.

Даний показник відображає загальний дохід, отриманий підприємством від реалізації товарів не враховуючи знижки, повернення товарів та сплачені податки. Динаміка даного показника представлена на рисунку 1.13.

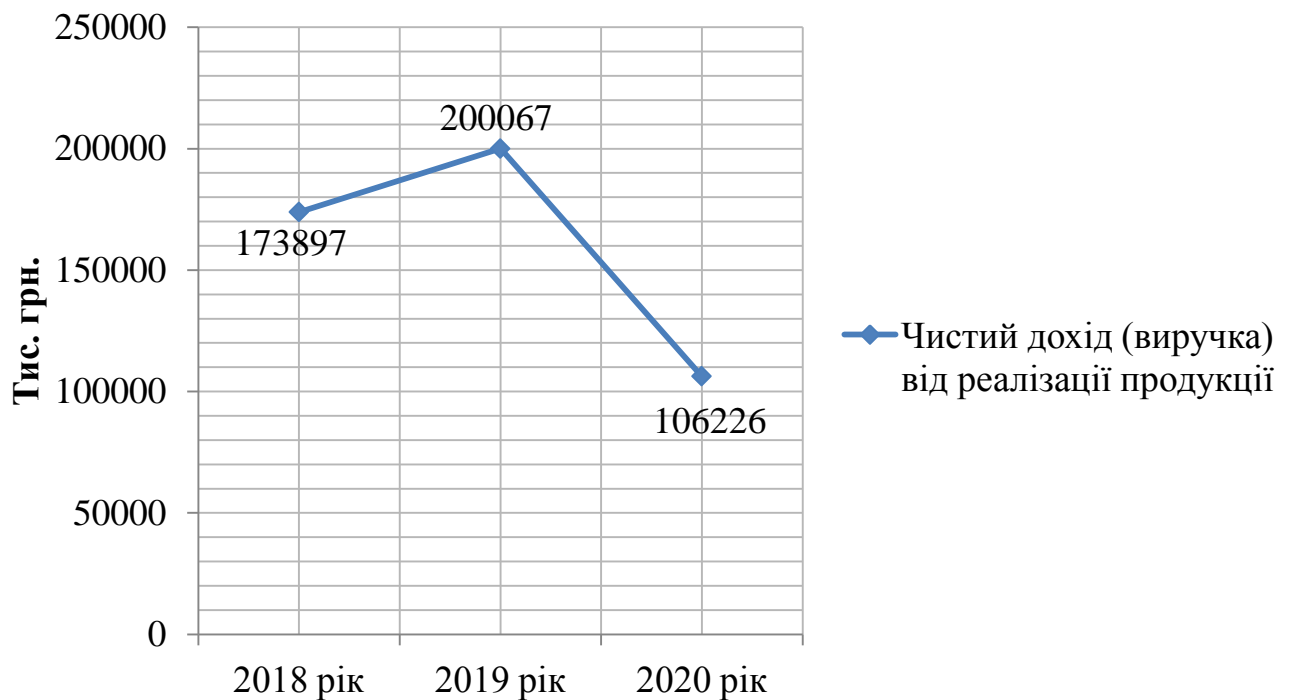

Рисунок 1.13 – Динаміка показника чистий дохід (виручка) від реалізації продукції ДП «Полтавський облавтодор» за 2018 – 2020 роки

За даними рисунка видно, що у 2019 році відбулося значне зростання чистого доходу до 200067 грн. у порівнянні з показником 2018 року – 173897 грн. Однак, уже в 2020 році спостерігається негативна динаміка скорочення та нижче рівня 2018 року даного показника і становить 106226 грн. Дана ситуація свідчить скорочення реалізації товарів у 2020 році. Суттєвий вплив на такі різкі зміни мала зовнішня ситуація пов'язана з карантинними обмеженнями та неможливістю функціонування бізнесу в умовах які були доступними у 2019 році. Керівництву товариства потрібно якомога швидше пристосовуватися до змін які відбуваються в суспільстві, економіці та усьому зовнішньому середовищі, пристосовувати свою діяльність до нових карантинних умовах та поступово нарощувати рівень який було досягнуто у 2019 році.

Показник рентабельності активів свідчить про прибутковість підприємства у відношенні до загальної вартості активів. Динаміка даного показника відображена на рисунку 1.14.

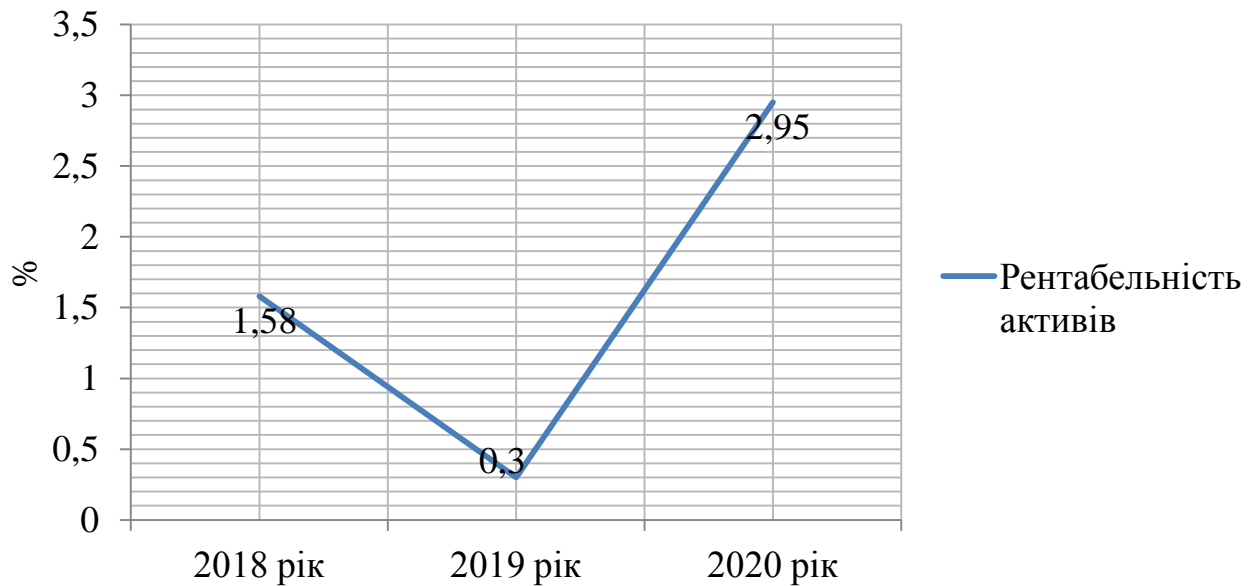

Рисунок 1.14 – Динаміка показника рентабельності активів ДП «Полтавський облавтодор» за 2018 – 2020 роки

Високий показник рентабельності активів у 2020 році свідчить про ефективне використання активів наявних у підприємства для отримання прибутку. Тобто всі активи які були наявні у товаристві у 2020 році максимально були залучені в торговельний процес та давали високий рівень виручки. Хоча у 2018 та 2019 роках ситуація була гіршою і показник рентабельності активів знизився до рівня 0,3. Дана ситуація була спричинена зовнішніми факторами та неможливістю оперативного пристосування до змін які відбулися.

Динаміка показника оборотність кредиторської заборгованості відображена на рисунку 1.15.

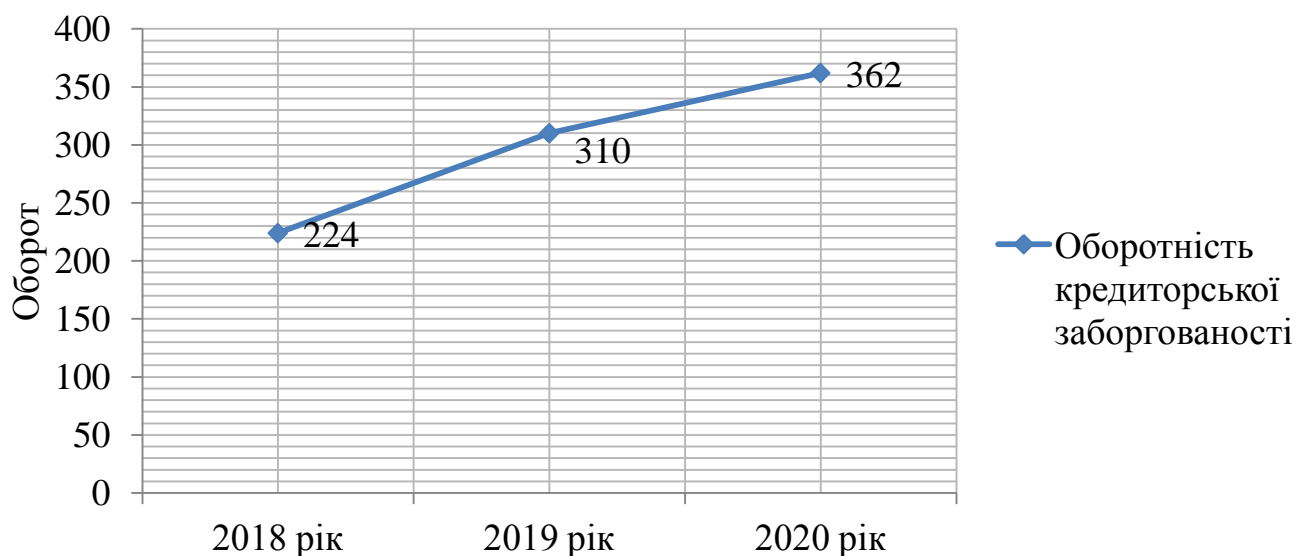

Рисунок 1.15 – Динаміка показника оборотність кредиторської заборгованості ДП «Полтавський облавтодор» за 2018 – 2020 роки

Оборотність кредиторської заборгованості показує скільки оборотів здійснила наявна кредиторська заборгованість підприємства за рік. Тобто, на скільки ефективно товариство використовує заборгованість як джерело фінансування власної діяльності. Даний показник зростає з 224 оборотів у 2018 році до 362 – у 2020 році.

Динаміка показника загальної ліквідності представлена на рисунку 1.16.

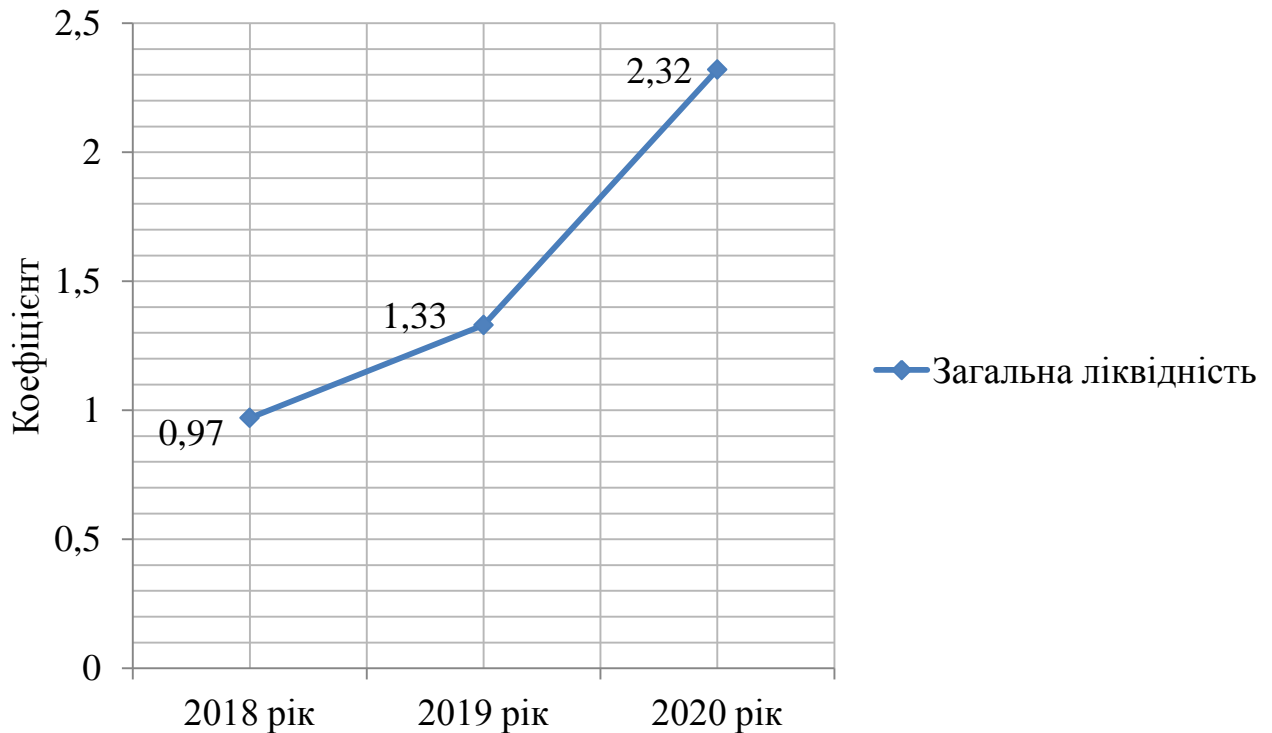

Рисунок 1.16 – Динаміка показника загальної ліквідності ДП «Полтавський облавтодор» за 2018 – 2020 роки

Коефіцієнт загальної ліквідності показує здатність підприємства забезпечити власні короткострокові зобов'язання за рахунок оборотних активів. Даний коефіцієнт поступово зростає на аналізованому товаристві з 0,97 у 2018 році до 2,32 у 2020 році, що є позитивною тенденцією та свідчить про ефективне управління керівництва товариства оборотними активами та поточними зобов'язаннями.

Отже, проаналізувавши фінансово-господарської діяльності ДП «Полтавський облавтодор» за 2018 – 2020 роки можна стверджувати про високу ефективність та прибутковість підприємства. Керівництву потрібно звернути увагу на скорочення основних засобів та вжити заходів для відновлення показників чистого доходу і прибутку на рівень 2019 року.

РОЗДІЛ 2 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА ЯК ІНФОРМАЦІЙНОЇ БАЗИ ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ
УПРАВІНСЬКИХ РІШЕНЬ

2.1. Поняття та нормативно-правове забезпечення фінансової звітності підприємства

На сьогоднішній день фінансова звітність виступає ключовим елементом ринкової економіки запровадженої в Україні. Також фінансова звітність є способом спілкування між різними учасниками економічних відносин. Даний вплив фінансової звітності був спричинений певними факторами, які відображені на рисунку 2.1.

Рисунок 2.1 – Причини розширення ролі фінансової звітності в економічній діяльності підприємств

Як відомо бухгалтерський облік та фінансова звітність тісно між собою пов'язані. Однак бухгалтерський облік є базою, основою, сукупністю даних на основі яких формують фінансову звітність. Фінансова звітність, в свою чергу виступає по-перше інструментом аналізу показників отриманих за допомогою бухгалтерського обліку протягом певного проміжку часу, по-друге – базою на основі якої приймаються управлінські рішення та вирішується подальший напрямок діяльності підприємства [28].

Фінансова звітність несе в собі інформаційне забезпечення керівництва компанії достовірними даними отриманими з бухгалтерського обліку, показує

результати діяльності компанії за рік та є зв'язуючим елементом з суспільством і діловими партнерами.

Головна мета фінансової звітності – надати повну, достовірну, неупереджену інформацію про поточний стан підприємства та результати його діяльності, а також спрогнозувати напрямок та хід розвитку компанії на наступний період.

На разі показники фінансової звітності є оперативною інформацією, достовірною та точною, яка є основою для прийняття правильних управлінських рішень, для формування подальшої стратегії діяльності підприємства та для затвердження планів роботи на майбутній період.

Основне призначення фінансової звітності на думку різних науковців представлено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Науковець	Поняття торгівлі
1	2
Левицька С.О.	<p>Інформація про діяльність підприємства цікава багатьом – працівнику, засновнику (учаснику) підприємства, представникам контролюючих органів і врешті просто жителям регіону, де господарює це підприємство. Кожному важливо, в першу чергу, проаналізувати систему визначальних показників, однак, всі плекають надію щодо достовірності інформації. Інформація може бути у формі пояснювальної записки, переліку звітних форм (або поєднувати перелічуване), але в основі своїй передбачити систему показників, що є узагальненням результатів бухгалтерського обліку на звітну дату. Для забезпечення корисності звітних даних (а відтак, достовірності, своєчасності, об'єктивності) показники, визнані в звітних формах, повинні:</p> <ul style="list-style-type: none"> - відповідати за розрахунком чинному нормативному полю, що регламентує ведення обліку та підготовку звітності; - мати єдину методологічну базу розрахунків; - не суперечити Міжнародним стандартам фінансової звітності та бухгалтерського обліку; - забезпечувати співставність для суб'єктів господарювання певного економіко-організаційного поля.

Продовження таблиці 2.1

1	2
Давиденко Н.М.	Фінансова звітність за призначенням повинна сприяти формуванню цивілізованої ринкової фінансової інфраструктури, виконувати функції інструмента взаємодії підприємства з ринком для того, щоб ринок став ефективним джерелом фінансових ресурсів підприємства.
Шеверя Я.В.	Фінансова звітність розглядається у системі інформаційного забезпечення як сукупність інформаційних ресурсів (джерел), що характеризують фінансово-господарську діяльність підприємства за допомогою форм та методів розкриття, які відповідають якісно-інформаційним характеристикам та принципам підготовки звітної інформації для аналітичної обробки та релевантні для прийнятих рішень зовнішнім користувачам.

Фінансова звітність призначена для загального користування. Тому статтею 14 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» визначено перелік організацій, які повинні публікувати фінансову звітність шляхом оприлюднення фінансової звітності. Користувачі фінансової звітності (юридичні та фізичні особи) поділяються на зовнішніх та внутрішніх користувачів. Перш за все, внутрішні користувачі – це керівники, які повинні приймати обґрунтовані рішення щодо правил господарської діяльності компанії та визначати стратегію розвитку компанії.

Керівникам підприємств та іншому управлінському персоналу потрібна інформація, щоб визначити стратегію і тактику компанії, основний напрямок розвитку компанії, заповнити прогалини у своїй діяльності, оцінити свої переваги та здійснювати контроль [36].

Співробітників цікавить інформація про стабільність і прибутковість компанії, в якій вони працюють. Співробітників також цікавить інформація, яка дозволяє їм оцінити здатність компанії забезпечити заробітну плату, майбутні робочі місця та вихід на пенсію.

Для захисту працівників профспілка хоче отримати інформацію про дотримання роботодавцями законодавства про працю.

Бухгалтери, фінансовий персонал та економісти використовують дані попередніх фінансових звітів для заповнення певних показників звітності за звітний період, аналізу показників звітності, підготовки та публікації приміток до звітів.

Зовнішні користувачі – це компанії або особи, які мають певні економічні інтереси та зацікавлені в інформації про компанію.

Засновники та учасники (інвестори) – це особи, які внесли кошти у створення бізнесу. Вони уважні до ризиків, притаманних інвестиціям, і до прибутку від цих інвестицій; акціонерів цікавить інформація, яка може бути використана для оцінки спроможності компанії виплачувати дивіденди.

Суб'єкт управління компанією потребує інформації про досягнення основних цілей підприємства та його положення в середовищі інших подібних суб'єктів господарювання.

Національні наглядові та регулюючі органи зацікавлені в інформації для визначення податкової політики та використовують цю інформацію як основу для формування статистики національного доходу та макроекономічних показників.

Банкам та кредитним установам необхідна інформація про фінансовий стан бізнесу, ефективність діяльності з оцінки ризиків при наданні кредитів та впевненість у повному та своєчасному погашенні кредитів та відсотків.

Постачальники та інші кредитори зацікавлені в тому, щоб мати повну інформацію, яка дозволить їм визначити, чи буде погашена заборгованість повністю та вчасно [33].

Клієнтів цікавить інформація про безперервність бізнесу, особливо якщо вони покладаються на бізнес або підписують з ним довгостроковий договір для отримання необхідних товарів чи послуг.

Громадськість використовує показники фінансової звітності для оцінки внеску компанії в місцеву економіку та можливості працевлаштування.

Аудитору потрібна інформація для підтвердження їх достовірності та відповідності П(С)БО.

Конкуренти використовують інформацію у фінансовій звітності, щоб знайти слабкі ланки в діяльності компанії.

Державні нормативні документи щодо звітності мають сформулювати уніфіковані показники та форми звітності, принципи складання та терміни подання для всіх галузей економіки та бізнесу, узагальнити показники звітності різних суб'єктів господарювання.

Основними правовими документами для складання та подання фінансової звітності є:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» який поширюється на всіх юридичних осіб, створених відповідно до законодавства України, незалежно від їх організаційної, організаційно-правової форми та форми власності.

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», яке визначає об'єкт, склад та принципи складання фінансової звітності, а також вимоги щодо елементів визнання та розкриття інформації. Дія цього Положення поширюється на фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність юридичних осіб різної власності (крім банків та бюджетних органів), які зобов'язані подавати фінансову звітність відповідно до законодавства.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і змін у фінансовій звітності», визначає порядок виправлення помилок, створення та розкриття змін до фінансової звітності. Якщо помилка впливає на суму нерозподіленого прибутку (непокритого збитку), сальдо нерозподіленого прибутку на початку звіту буде скориговано; для виправлення помилок, пов'язаних із попереднім періодом, необхідно перерахувати відповідну порівняльну інформацію у фінансовій звітності.

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансова звітність суб'єктів малого підприємництва», яким визначено порядок формування показників фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва. Він визначає як скорочена форма наступних звітів форми: «Баланс»; «Звіт про фінансові результати».

5. Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 р. № 419 «Про порядок подання фінансової звітності» (зі змінами). Це стосується всіх юридичних осіб незалежно від їх організації, правового управління та форм власності, а також представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності, які відповідно до законодавства зобов'язані вести бухгалтерський облік та подавати фінансову звітність.

6. Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. No 433 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності». Ці рекомендації визначають процедури розкриття інформації у статтях форми 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», форми 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)», форми 3 «Звіт про рух грошових коштів» та форми 4 «Звіт про власний капітал».

7. Положенням про інвентаризацію активів та зобов'язань, визначено порядок проведення інвентаризації, у т.ч. основних засобів і зобов'язань та їх результатів. Його застосовують юридичні особи, встановлені законодавством України, незалежно від їх організаційно-правових форм та майна (крім банків), а також представництва зовнішньоекономічних установ [32] .

8. Стандарти (стандарти) бухгалтерського обліку.

Нагляд за станом бухгалтерського обліку та фінансової звітності полягає у формуванні єдиних правил бухгалтерського обліку та фінансової звітності, які є обов'язковими для всіх підприємств, гарантують та захищають інтереси користувачів та покращують обліково-фінансову інформацію. Методичний нагляд у сфері бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні здійснюють Міністерство фінансів України, Національний банк України, міністерства та комісії та інші центральні органи виконавчої влади в межах повноважень, наданих законом. Міністерство фінансів України здійснює нагляд за методами бухгалтерського обліку та фінансової звітності, затверджує національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку та інші нормативно-правові акти, пов'язані з бухгалтерським обліком та фінансовою звітністю. Національний банк України встановив порядок обліку та складання фінансової звітності банків та регламентує організацію та облік безготівкових розрахунків підприємствами, організаціями та установами. Порядок ведення бухгалтерського обліку та

складання фінансової звітності для виконання бюджету та автономних підприємств бюджетних органів визначаються Міністерством фінансів України відповідно до закону. З метою організації формування та розгляду проектів національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, інших нормативно-правових актів бухгалтерського обліку та фінансової звітності, удосконалення організаційних форм і методів ведення бухгалтерського обліку в Україні, забезпечення методичного забезпечення впровадження сучасної технології збору та обробки бухгалтерської, економічної інформації, пропозиції щодо вдосконалення систем підготовки кадрів, створено дорадчий орган Методологічна рада з бухгалтерського обліку.

Фінансова звітність повинна надавати користувачам чітку, доречну, достовірну та порівнянну інформацію про фінансовий стан, результати діяльності, грошові потоки та зміни у власному капіталі.

Читабельність інформації означає, що інформація, представлена у фінансовій звітності, повинна бути зрозумілою.

Крім того, щоб отримати інформацію з фінансової звітності користувачам, їм необхідно мати базові економічні знання та бути зацікавленими у сприйнятті наданої інформації.

Актуальність інформації характеризується її впливом на прийняття рішень користувачами та їх своєчасність. Іншими словами, відповідна інформація, яка впливає на рішення користувача, вважається відповідною [25].

Оцінювати минулі, теперішні та майбутні події, оцінювати вплив минулих помилок та відхилень для їх виправлення та вносити корективи протягом поточного звітного періоду. Тому актуальною є лише релевантна інформація.

Відповідно до «Закону України про аудит» та МСФЗ 1 «Перше представлення фінансової звітності» пропуски або недостовірність інформації можуть вплинути на економічні рішення користувачів, які приймають на основі фінансової звітності. Наприклад, важливо, щоб одиниця виміру була відображена у фінансовій звітності.

У балансі (Звіті про фінансовий стан) це тисяча гривень (одна тисяча гривень). Тобто суми менше тисячі гривень у ньому не відобразатимуться. Фінансові звіти також повинні бути підготовлені та представлені вчасно, інакше

вони втраять сенс. Це важливо, оскільки на основі фінансової звітності оцінюється та аналізується результативність для прогнозування майбутнього розвитку підприємства, його фінансового становища, уникнути можливого банкрутства, неплатоспроможності, точки беззбитковості тощо.

Ще одним якісним критерієм фінансової інформації є достовірність.

Якщо цей критерій не виконується, неможливо правильно оцінити корисність фінансової інформації. Достовірність інформації отримана без серйозних помилок і без справедливих суджень. Зазвичай керівництво компанії намагається надати інформацію привабливою для користувачів (кредиторів, інвесторів, учасників) у фінансовій звітності. З цієї причини вартість активів іноді штучно завищують (наприклад, у разі простроченої дебіторської заборгованості).

Борг не створює резерви безнадійних боргів або фінансові результати. Наступним критерієм для вимірювання якості фінансової звітності є порівнянність.

Принцип порівнянності такий - відповідна інформація та розкриття методів обліку та змін у методах обліку за попередній період. Це означає, що користувачі можуть порівнювати фінансові звіти за різні періоди [24].

Отже, звітність відіграє головну роль в економічному розвитку країни, оскільки інформація в звіті використовується не тільки для економічного аналізу компанії, а й для управління компанією, накопичення та узагальнення інформації про економічний в розрізі галузі та загальний економічний стан.

Тому ринкова економіка висуває високі вимоги до формування та ефективності звітних показників суб'єктів господарювання, глибини економічного, фінансового та стратегічного аналізу, прогнозування їх майбутнього розвитку.

Метою формування є надання користувачам повної, правдивої та достовірної інформації про фінансовий стан, результати діяльності, рух грошових коштів та інші показники діяльності компанії.

Загалом під користувачем інформації в системі розуміється фізична або юридична особа, яка отримала право на доступ до інформації у встановленому законодавством порядку.

2.2. Види та класифікація фінансової звітності

Зазвичай користувачі формують свою думку про бізнес, про який надається інформація, на основі різних форм звітів. За час діяльності компанія формує велику кількість звітів у різних формах.

За економічним змістом звіт поділяється на операційний, фінансовий, бухгалтерський, податковий та статистичний.

Операційний звіт - це документ, який надходить на завершальному етапі обліку операцій. Цей вид звіту складається і затверджується певним підприємством, він являє собою єдину господарську операцію і може бути відокремленим, диференційованим тощо. Цими звітами керують керівники середньої ланки. Основним завданням цього виду звіту є надання інформації для прийняття поточних рішень [26].

Фінансова звітність - документи, що містять інформацію про фінансовий стан, результати діяльності, рух грошових коштів тощо підприємства протягом звітного періоду. Слід підкреслити, що в Україні фінансова інформація — це система взаємопов'язаних загальних показників, яка характеризує фінансове становище підприємства на певну дату та результати його діяльності за звітний період, і базується на бухгалтерському обліку підприємства.

Ці звіти є однаковими для всіх суб'єктів господарювання та управління, клієнтів, постачальників, банків тощо з якими вони працюють.

Бухгалтерська звітність - це звіти, засновані на даних бухгалтерського обліку для задоволення інформаційних потреб різних користувачів. Наприклад, бухгалтерський звіт включає фінансові звіти та внутрішні (спеціальні) звіти, які інформаційно задовольняють організацію управління та використовують операційні дані та статистичні звіти.

Податкові звіти – це звіти, складені суб'єктами господарювання, які є платниками податків, які надають інформацію до Державної фіскальної служби. У ньому описуються зобов'язання підприємства щодо нарахованих та сплачених податків та інших обов'язкових платежів. Використовується у фінансових цілях. Податкова декларація має ґрунтуватися на відомостях, що формуються

бухгалтерським обліком, та коригуватися відповідно до норм податкового законодавства.

Статистичні звіти – це звіти, які готуються всіма суб'єктами господарювання для надання інформації Національному бюро статистики для оцінки стану та розвитку національної економіки та планування макроекономічних показників.

Статистична звітність являє собою систему кількісних і якісних показників, а її вимірювання та узагальнення не характерні для бухгалтерського обліку. Цей звіт має на меті проведення статистичних досліджень економічної діяльності компаній та секторів економічної діяльності. Він відображає всі аспекти діяльності компанії. Тому з його допомогою контролюється виконання плану за кількістю та якістю продукції; динаміка продуктивності праці та ін.

Статистичні звіти складаються на основі даних бухгалтерського, статистичного та оперативного обліку.

Фінансова звітність за періодом підготовки поділяється на регулярні (місячні, квартальні) та річні звіти [31].

Періодичні звіти – це місячні та квартальні звіти. Вони відображають фінансовий стан та сукупні місячні та квартальні результати діяльності компанії з початку року.

Аналіз регулярних звітів дозволяє виявити недоліки в роботі компанії, швидко усунути їх і запобігти їх повторенню в майбутньому.

Періодичні звіти, як правило, складаються на 31 березня, 30 червня, 30 вересня та 31 грудня поточного року та відображаються в балансі та звіті про фінансові результати.

У річному звіті описано всі аспекти господарської діяльності та фінансові результати компанії за рік.

Залежно від кількості показників розрізняють індивідуальну, консолідовану та зведену фінансову звітність.

Індивідуальні звіти ґрунтуються на результатах діяльності юридичної особи і виконують дві функції: інформаційну та контрольну.

З одного боку, він характеризує фінансовий стан і результати діяльності суб'єкта господарювання, а з іншого – забезпечує систематичний контроль за

точністю даних бухгалтерського обліку після закінчення кожного фінансового року. Тому всі суб'єкти господарювання повинні складати окрему звітність за кожен звітний період.

Консолідована фінансова звітність – це звітність, яка відображає фінансовий стан і результати діяльності юридичних осіб та їх дочірніх підприємств як єдиної економічної одиниці. Він виконує суто інформаційну функцію і доступний для зацікавлених зовнішніх користувачів.

У цьому випадку фінансова звітність дочірнього підприємства, що використовується для консолідації фінансової звітності, і фінансова звітність материнської компанії складається в одному звітному періоді та на ту саму дату закриття.

Дочірні компанії повинні застосовувати єдину облікову політику до подібних операцій та подій за обставин, подібних до обставин материнської компанії. Якщо при складанні консолідованої фінансової звітності неможливо застосувати єдиний метод обліку, це необхідно вказати у примітках до консолідованої фінансової звітності.

Зведена фінансова звітність складається різними міністерствами та комісіями, іншими центральними органами виконавчої влади (у тому числі державними підприємствами) та установами, що здійснюють управління майном державних підприємств, і залучають усі підприємства, що входять до сфери їх діяльності [38].

Ці установи також готують окремі консолідовані фінансові звіти для компаній та акцій (акції, частки), що належать державі та муніципалітетам.

Консолідована фінансова звітність також включає професійні асоціації, що належать до всіх компаній, які її складають. Водночас слід зазначити, що компанії-члени асоціації зобов'язані складати самостійні баланси.

За порядком нагляду та роллю в системі управління звітність поділяється на державна та управлінська.

Державна звітність встановлюється державними органами управління, Міністерством фінансів України, Державною службою статистики України та Державним фінансовою службою.

До нього входять фінансові, фіскальні та статистичні звіти, які містять показники економічного та соціального розвитку компаній, регіонів, галузей і країн.

Внутрішньоекономічний (управлінський) звіт – це звіт кожного підрозділу в компанії. У ньому міститься інформація про діяльність підприємства, яка базується на визначених для них показниках, і на основі цих показників приймаються управлінські рішення.

Залежно від місця використання розрізняють зовнішні та внутрішні звіти. Зовнішні фінансові звіти бувають бухгалтерськими, фіскальними, статистичними та спеціальними, вони використовуються як за межами підприємства, так і всередині підприємства і повинні бути підписані керівником та головним бухгалтером.

Внутрішній (управлінський) звіт - система взаємопов'язаних економічних показників, встановлених у наказі про облікову політику підприємства для характеристики результатів роботи відділу за певний період часу.

Його вид і зміст безпосередньо визначаються суб'єктом господарювання. Цей звіт недоступний для зовнішніх користувачів, а його показники не відображаються для сторонніх суб'єктів.

Залежно від змісту даних звіту розрізняють стандартні звіти та професійні звіти.

Стандартні звіти відображають однаковий зміст усіх показників компанії, незалежно від виду діяльності та форми власності.

До професійних звітів належать звіти, що описують діяльність компаній і організацій у певній галузі економіки або її підгалузях.

За кількістю показників звіт поділяється на короткий звіт і повний звіт. Короткий підсумковий звіт показує меншу кількість показників за звітний місяць або квартал [31].

Повний звіт відображає всі затверджені показники, які передбачені законодавством, включно з тими, для яких спочатку було створено короткий звіт.

Залежно від кінцевого терміну подання розрізняють термінові та звичайні.

Термінові звіти подаються протягом чотирьох днів після закінчення звітного періоду.

Звичайна звітність подається до керівництва товариства у строки, встановлені органом управління.

За способом подання подання поділяється на телеграфну, поштову та поштовим відправлення.

Щомісячні звіти зазвичай надсилаються телеграмою (факсом) або поштою.

Квартальні - поштою, особисто.

Річний звіт подається особисто.

Форми фінансової звітності та порядок заповнення для різних суб'єктів господарювання формуються такими національними відомствами:

- для підприємств (крім банків) - координуються Міністерством фінансів України та Державним управлінням статистики України;

- для банків - координуються Національним банком України та Національним управлінням статистики України;

- для бюджетних установ, які здійснюють розпорядження бюджетними коштами – підпорядковане Міністерству фінансів України.

Для прийняття економічних рішень користувачам фінансової звітності необхідна інформація про зміни фінансових умов, результатів господарської діяльності та діяльності компанії.

Ці вимоги до інформації визначають склад фінансової звітності.

В Україні відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» виділяють: баланс; звіт про сукупний дохід, звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал, примітки до річної фінансової звітності.

Основною формою фінансової інформації є баланс. Зміст і форма балансу, а також загальні вимоги до розкриття його умов передбачені НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [48].

Однак баланс не дає повної інформації про результати різних видів діяльності компанії. Тому, окрім балансу, підприємство складає також інші форми фінансової звітності.

Звіт про фінансові результати складено відповідно до вимог цього ж НП(С)БО 1. Метою даного звіту є надання користувачам повної та достовірної інформації про доходи, витрати та прибуток (збиток) від діяльності підприємства.

Звіт про рух грошових коштів складено відповідно до вимог НП(С)БО 1. Цей звіт має на меті надати користувачам фінансової звітності повну та точну інформацію про рух грошових коштів та їх еквівалентів. Цей звіт доповнює баланс і звіт про фінансові результати, зокрема:

- баланс відображає фінансовий стан підприємства на дату балансу, а звіт про рух грошових коштів містить один із важливих показників балансу – інформацію про зміни грошових коштів та їх еквівалентів, що відбулися між датами закриття;

- звіт про фінансові результати містить інформацію про результати діяльності компанії протягом звітного періоду, а звіт про рух грошових коштів показує вплив цієї діяльності на грошові потоки компанії.

Зміст і форма звіту про власний капітал, а також загальні вимоги до розкриття його умов регламентуються тим же НП(С)БО 1.

Примітки до фінансової звітності – це набір показників і пояснень, які надають деталі та обґрунтованість фінансового звіту та іншої інформації та розкриваються відповідно до чинних нормативно-правових актів (стандартів). В примітках розкривається наступна інформація:

- корпоративна облікова політика – як сукупність принципів, методів і процедур складання та подання підприємством фінансової звітності;

- інформація, яка не надається безпосередньо у фінансовій звітності, але вимагається відповідно до чинних нормативних актів (стандартів);

- містить додаткову аналітичну інформацію щодо елементів звіту, необхідну для забезпечення його чіткості та актуальності.

Оскільки існує декілька форматів звітності, важливо, щоб індикатори, доступні для них, доповнювали та узгоджувалися один з одним, якщо це необхідно [41].

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначає складові та елементи фінансової звітності.

Фінансова звітність містить положення, склад і зміст яких визначаються чинними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Стаття - це елемент фінансового звіту, що відповідає встановленим правилам (стандартам) бухгалтерського обліку.

Якщо стаття відповідає двом умовам, вона буде включено до фінансової звітності:

- можна отримати або мати майбутні економічні переваги, пов'язані з цією статтею;

- оцінка предметів може бути достовірно визначена.

Інформація, представлена у фінансовій звітності, повинна бути чіткою та короткою та призначена для чіткого пояснення користувачами за умови, що вони мають достатні знання.

Це означає, що складні поняття, необхідні для прийняття рішень, не слід виключати зі звіту. Фінансова звітність повинна включати інформацію, яка впливає на прийняття рішень, що дозволяє вчасно оцінити минулі, поточні та майбутні події, підтверджуючи та коригуючи їх минулі оцінки.

Це можливо лише за умови дотримання наступних критеріїв при наданні інформації у фінансовій звітності: суттєвість, своєчасність, повнота, нейтральність та об'єктивність.

Хоча відсутність інформації може вплинути на прийняття рішень користувачами фінансової звітності, інформація є важливою. Важливість інформації визначається чинними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку та відповідальною особою підприємства.

Повнота означає повне охоплення бізнесу, тобто фінансова звітність повинна містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки операцій і подій, які можуть вплинути на рішення, прийняті на цій основі.

Нейтральність означає об'єктивне надання інформації. Якщо інформація може впливати на прийняття рішень, то вона не нейтральна [39].

Об'єктивність зумовлена невизначеністю певних подій (наприклад, повернення безнадійної заборгованості, строк корисного використання основних засобів тощо).

У зв'язку з цим, оцінюючи інформацію, надану у звіті, не слід переоцінювати активи підприємства чи недооцінювати його доходи, витрати та зобов'язання. Це означає, що збитки та зобов'язання слід враховувати в бухгалтерському обліку відразу після отримання їх ймовірності утворення та

підтвердження активів і доходів, лише тоді, коли вони фактично отримані або зароблені.

Обов'язковість звітності випливає з природи ринкової економіки. Будь-яка компанія, яка займається діяльністю, не забороненою чинним законодавством, повинна звітувати у відповідні підрозділи за кількістю та складом у встановлений термін. Це необхідно для формування загальнодержавних показників регіонального та всебічного економічного розвитку в Україні та контролю розрахунку податків, зборів та обов'язкових платежів.

Зрозумілість (наочність) звіту розраховується на основі чіткого пояснення його користувачів за умови, що вони мають достатні знання та зацікавлені у сприйнятті цієї інформації.

Надійність – звіт повинен давати достовірну та повну картину фінансового стану та змін результатів діяльності бізнесу.

Для забезпечення достовірності звіту оцінка статті має відповідати об'єктивній реальності.

Достовірність інформації забезпечується тим, що в бухгалтерському обліку всі записи ведуться на підставі правильно оформлених документів, а перед складанням річного звіту - переліків майна, казначейства та розрахунків.

Достовірність інформації може бути підтверджена аудиторським висновком. Точність звіту забезпечується правильним відображенням даних в інтегрованих та аналізованих бухгалтерських рахунках і супутніх формах звітів, а також узгодженістю показників, відображених у формах звітів.

Для прийняття правильних управлінських рішень необхідні своєчасні звіти. Своєчасна інформація є достовірною інформацією, і вона буде неважливою, якщо користувач надасть її занадто пізно [42].

Неправильна звітність може призвести до необґрунтованих або помилкових рішень.

Спосіб розрахунку показників звітності єдино регулюється державою і є обов'язковим для всіх підприємств незалежно від виду діяльності та форми власності.

Таким чином, метод оцінки активів залишається незмінним протягом року, що дає змогу порівняти показники всіх секторів економіки. Це дозволяє їм

узагальнювати, аналізувати та отримувати достовірну інформацію для того щоб оцінити ефективність бізнесу або галузі.

Порівнянність показників звітності забезпечується єдиним методом планування, обліку та звітності.

Звіт слід порівнювати з показниками попереднього звітного періоду та року, оскільки без такого узагальнення не обійтися. Це важливо для аналізу та розвитку перспектив розвитку галузей і компаній, а також для формування бізнес-планів.

Простота і наочність звіту полягає в створенні такої форми звіту, інформації в якому не буде занадто багато, і співробітники, акціонери, інвестори її зрозуміють.

Доступність та відкритість звітності є показниками фінансової інформації, знайомої всім співробітникам компанії.

Оприлюднюється фінансова звітність товариства та публікується звітність акціонерного товариства в друкованих засобах масової інформації.

Прозорість звітності України забезпечує також систематичне оприлюднення статистичних даних про економічний і соціальний розвиток країни, регіонів, галузей, міністерств і комісій України.

Безперервність – це підтримка однакового формату та структури звітності протягом усіх операцій. Порядок полягає в тому, що кожна наступна звітна інформація (дані звіту) має слідувати за попередньою.

Економічність звіту полягає в тому, що трудові та капітальні витрати повинні бути мінімізовані, а також дотримано оперативність його складання та швидкість його подання [40].

Ефективність звіту передбачає науково-економічний аналіз звітних даних, виявлення прогалин у діяльності підприємства та потреби у внутрішніх виробничих резервах.

Наведений вище перелік вимог не є вичерпним. Він може відрізнятись залежно від типу звіту.

2.3. Принципи формування фінансової звітності підприємства

Підготовка даних фінансової звітності є важливим процесом остаточного обліку рахунків, який передбачає перевірку даних бухгалтерських записів, виправлення помилок та підготовку підсумкової інформації. На цій основі зручно формувати показники фінансової звітності.

Коли підприємства та установи складають фінансові звіти, вони повинні включати до звіту інформацію про активи, про зобов'язання, про капітал та результати діяльності, яка є повною, правдивою та справедливою.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» для забезпечення виконання цих та інших вимог головний бухгалтер підприємства, установи чи організації повинен організувати та провести заключну роботу перед складанням фінансової звітності.

Обсяг цих завдань залежить від звітного періоду. Більша частина цієї роботи виконується до складання річної фінансової звітності. Визначаються такі види робіт по підготовці бухгалтерських даних до створення рахунків підприємства, а саме:

1. Вивчати нові нормативно-правові документи, змінювати та доповнювати зміст, структуру та процедури підготовки та подання звітності бухгалтерського персоналу за чинними законами та нормативними документами.

2. Відповідно до ст. 10 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» та Постанови Кабінету Міністрів України «Порядок подання фінансової звітності», спрямованих на підтвердження правильності та достовірності даних бухгалтерського обліку та звітності, визначено обов'язковість проведення інвентаризації активів і зобов'язань, їх наявності, стан та оцінку протягом цього періоду.

Для проведення інвентаризації головний бухгалтер складає інвентаризаційні, касові та платіжні доручення підприємствам і установам, визначає склад і тривалість роботи інвентаризаційної комісії, визначає результати інвентаризації, відображає на рахунках бухгалтерського обліку [26].

3. Перевірити та уточнити порівнянність показників періодичного звіту та показників річного звіту. Цей вид перевірки необхідний, оскільки деякі закони та

нормативні акти діють не з дати затвердження, а з початку попереднього звітнього періоду.

У кінці фінансової звітності необхідно порівняти фінансові результати за даними бухгалтерського обліку з фінансовими результатами за даними податкового обліку.

П(С)БО 17 «Податок на прибуток» визначає методику розрахунку різниці між бухгалтерським прибутком та оподатковуваним прибутком, що дозволяє сформулювати достовірну інформацію про фінансовий стан підприємства.

4. У сучасних умовах необхідна переоцінка активів. Якщо залишкова вартість об'єкта основних засобів значно відрізняється від його справедливої вартості на дату балансу, суб'єкт господарювання може повторно оцінити цей об'єкт. Якщо об'єкти нерухомого майна переоцінюються, усі елементи об'єктів нерухомості, мають бути переоцінені в ту саму дату.

5. Звірка доходів і витрат за звітний період. Однією з умов гарантії достовірності даних є дотримання принципу узгодженості доходів і витрат, пов'язаних із звітним періодом.

Отже, необхідно вилучити відповідні резерви згідно з порядком облікових методів та відкоригувати ті, які були створені, але не використані протягом звітнього періоду, і залишок не буде перенесено на наступний фінансовий рік.

Крім того, при відображенні витрат і доходів слід перевірити наступні умови:

- 1) Кошторис доходів і витрат має бути достовірно визначений;
- 2) Витрати призводять до збільшення вибуття активів або зобов'язань, що призводить до збільшення власного капіталу;
- 3) Якщо актив дає економічні вигоди протягом більш ніж одного звітнього періоду, вартість відображається у звіті про фінансові результати [36].

У частині, що відноситься до звітнього періоду, зарахувати витрати наступних періодів і відобразити всі доходи, що вносяться до річного звіту про прибутки. Закрити всі (номінальні) операційні рахунки, пов'язані зі звітним періодом.

6. Завершити записи на рахунках аналітичного обліку та, якщо необхідно, скласти дані обороту окремих субрахунків. Така робота необхідна для забезпечення точності даних та заповнення форми звіту.

Узагальнення поточних облікових даних здійснюється в три етапи:

Перший крок узгоджує поточні облікові дані для забезпечення цілісності господарських операцій у журналі.

Другий етап - взаємна перевірка аналітичних рахунків і повних даних рахунку здійснюється шляхом взаємної перевірки початкових і кінцевих залишків і оборотності дебетових і кредитних рахунків.

Третій крок-узагальнення даних рахунку в балансі.

7. Наступним кроком у забезпеченні достовірності фінансової звітності є перевірка ключових даних бухгалтерського обліку. При систематичному обліку однорідних господарських операцій результати групуються разом за одним і тим же поточним рахунком, наприклад, у головній книзі у вигляді журналу обліку або в оборотах інших облікових форм.

Головна книга використовується для консолідації інформації в журналі, порівняння записів і підготовки фінансової звітності.

Складання головної книги включає наступні етапи: встановлення сальдо особового рахунку на початок року; запис підсумкових даних за поточний місяць з бухгалтерського реєстру; і повторення та розрахунок балансу рахунку на початку майбутнього звітування [28].

Залишок на початок звітної періоду (початок року) було перенесено до фінансової звітності за попередній період. Крім того, сальдо має відповідати даним Головної книги за попередній період. У новоствореної компанії не буде залишку на рахунку. Перевірка списку записів у головній книзі є обов'язковим рівнянням для дебетового та кредитного доходу та дебету та кредиту для всіх рахунків.

При використанні інших форм бухгалтерського обліку перед складанням балансу необхідно сформулювати поточну випіску (поточний рахунок) за звітний період, яка містить залишки всіх рахунків на початок і на кінець періоду.

Для контролю необхідно перевірити ідентичність загального дебетового та кредитного сальдо (початок і кінець періоду), а також обороти по дебетових і кредитних рахунках.

На цьому етапі також необхідно звірити дані оборотів інтегрованого рахунку з даними оборотів аналітичного рахунку або даними регістру аналітичного обліку.

8. Заповнити фінансову звітність за формою, наданою Міністерством фінансів України, включаючи примітки та пояснення до річного звіту, та заповнити форму відомчої звітності.

9. Перевірити узгодженість показників фінансової звітності в цій же таблиці. Методика звітності про узгодженість показників формується Міністерством фінансів України та може оновлюватися та доповнюватися міністерствами та відомствами, а звіти відомств переглядаються щорічно.

10. Розглядає та затверджує річну бухгалтерську звітність відповідно до положень статутів товариств та установ [23].

11. Відповідно до Порядку подання фінансової звітності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України, фінансова звітність та супровідний лист подаються за адресою.

Важливим етапом підготовки річного звіту підприємства є складання перевіреного балансу на 31 грудня поточного (звітного) року. Це робиться для перевірки повноти та правильності відображених в обліку грудневих господарських операцій та перевірки відповідності аналітичних даних рахунку синтетичному.

Для того, щоб скласти звіт про фінансові результати, необхідно на попередньому етапі скласти розгорнутий звіт про обороти за рахунками доходів і витрат.

При складанні звіту про рух грошових коштів звичайної інформації обігу недостатньо. При складанні показників у цьому звіті необхідно проаналізувати майже всі операції, які призводять до грошових потоків. Найбільш часто використовувані шахові звіти.

Примітки до фінансової звітності підготовлені на основі даних аналітичного обліку, тобто звичайний регістр аналітичного обліку використовується для розшифровки уточненої інформації.

Тому під час узагальнення поточних даних бухгалтерського обліку на кінець кожного звітного періоду (звіту) записи облікового реєстру слід перевіряти, щоб забезпечити цілісність і правильність господарських операцій, відображених у хронології (журнал) та системі.

Використовуючи зведену інформацію, бухгалтер перевіряє оборотність рахунків по дебету та кредиту та встановлює залишок основної суми. При підготовці бухгалтерських даних для складання фінансової звітності необхідно суворо дотримуватися принципів бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Отже, згідно з НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» принципи бухгалтерського обліку - це правила, яких слід керуватися під час оцінки та обліку господарських операцій та звітності. включення їх результатів до фінансової звітності [32].

Склад і характеристику основних засад бухгалтерського обліку та фінансової звітності відображені в Законі «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність України» та НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Всього визначено десять принципів обліку та фінансової інформації.

Основними правилами складання фінансової звітності є:

- 1) Перед складанням фінансової звітності необхідно визнати активи та зобов'язання компанії;
- 2) Закривати активи та пасиви не допускається, крім випадків, визначених окремими пунктами НП(С)БО 1;
- 3) Звіт підписують керівник підприємства та бухгалтер;
- 4) Від'ємні значення та показники висновку показані в дужках;
- 5) Накреслити рядок таблиці без індикаторів;
- 6) Заповнити звіт у тисячах гривень без коми (крім малого бізнесу та представництв іноземних компаній, підготувати звіт у тисячах гривень і залишити один десятковий);

7) Статті фінансової звітності в іноземній валюті, пов'язані з операціями в іноземній валюті, конвертуються в українську валюту за курсом НБУ на останній день звітного періоду;

8) Виправлення, вилучення не допускаються;

9) Форма фінансового звіту заповнюється чорнилом або друкується чорним чорнилом з використанням комп'ютерних технологій тощо.

Компанії можуть самостійно створювати звіти, зберігати кількість стандартних рядків звітів і не вводити елементи, для яких у компанії немає показників.

Для того, щоб користувачі чітко розуміли фінансову звітність, вони повинні містити таку інформацію:

- компанія;
- дата складання звіту за звітний період;
- валюту звітності та одиницю виміру;
- відповідну інформацію за звітний період та відповідний період попереднього року;
- облікову політику компанії та її зміни;
- консолідацію фінансової звітності;
- припинення (ліквідацію) окремих видів діяльності;
- обмеження щодо володіння активами;
- участь у спільних підприємствах;
- визначення помилок і виправлень за попередні роки;
- переоцінка фінансової звітності;
- інші пов'язані положення (стандарти) визначають інформацію, яка підлягає розкриттю [45].

Інформація про компанію, яка розкривається у фінансовій звітності, включає:

- 1) назву компанії, організаційну форму, організаційно-правову форму та місцезнаходження (країна реєстрації компанії, адреса офісу);
- 2) короткий опис основної діяльності підприємства;
- 3) найменування організації управління товариства або найменування його головної компанії (холдингу);

- 4) середня кількість працівників компанії за звітний період;
- 5) дата затвердження фінансової звітності;
- 6) повідомлення про складання фінансової звітності відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності.

Якщо період складання фінансової звітності відрізняється від звітного періоду, визначеного в системі (стандарті), причини та наслідки слід розкривати у примітках до фінансової звітності. У фінансовій звітності має бути зазначено валюту, яка відображає статті у звіті, та одиницю виміру. Якщо валюта подання відрізняється від валюти бухгалтерського обліку, суб'єкт господарювання повинен розкрити причину та метод перетворення фінансової звітності з однієї валюти в іншу.

Отже, фінансова звітність №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» має головну частину, яку необхідно заповнити в такому порядку:

1) «Компанія» відображає повну назву підприємства, відповідає статутним документам та ідентифікаційному коду Єдиного національного реєстру підприємств та організацій України (ЄДРПОУ);

2) «Територія» відображає назву території за класифікатором адміністративного об'єкта – Територіальна організація України (КОАТУУ);

3) «Форма організаційно-правового управління» відображає організаційно-правову форму зареєстрованого підприємства, відповідає Господарському кодексу України та містить класифікаційний код організаційно-правової форми управління (КОПФГ);

4) «Вид економічної діяльності» відображає вид економічної діяльності в Класифікаторі видів економічної діяльності (КВЕД);

5) Середня чисельність працівників;

6) «Адреса, телефон» - повна поштова адреса підприємства та його номер телефону;

7) «Одиниця виміру» - це тисячі грн без коми;

8) «Підготовлено відповідно до: Положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності».

Фінансова звітність підписується керівником та головним бухгалтером, а у разі відсутності бухгалтерії підприємства підписується та фіксується спеціальною особою.

У звіті не повинно бути вилучень і недоліків, а виправлення помилок повинно здійснюватися згідно з Положенням N 88 та П(С)БО 6 «Виправлення помилок і змін у фінансовій звітності» [39].

Розкривається інформація за статтями форми 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», форми 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)», форми 3 «Звіт про рух грошових коштів» та форми 4 «Звітний власний капітал» визначаються методичними рекомендаціями щодо заповнення форми, що затверджено наказом Міністерства фінансів України.

Порядок подання фінансової звітності затверджено постановою Кабінету Міністрів України № 419.

Фінансова звітність подається до організації та трудового колективу, до складу якого входить підприємство, відповідно до установчих документів - за бажанням власника (засновника).

Відповідно до закону, фінансова звітність має надаватися іншим установам та користувачам, зокрема Національному бюро статистики, Національному фінансовому бюро, Державній казначейській служби.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України № 384 «Про внесення змін до порядку подання фінансової звітності» фінансова звітність може бути подана до Держстату за наявності довідки про затвердження органу державної влади.

Рішенням Кабінету Міністрів України про порядок подання фінансової звітності уніфіковано строки подання фінансової звітності до статистичних та податкових органів. Річна фінансова звітність подається до Державної служби статистики всіма суб'єктами господарювання, включаючи малий бізнес, за винятком суб'єктів господарювання з нульовою базою та мікропідприємств. Ці звіти подаються не пізніше 28 лютого наступного звітного року.

Квартальні фінансові звіти подаються всіма підприємствами до органів Державної служби статистики, у тому числі малими підприємствами, за винятком

підприємств нульового базування та мікропідприємств. Цей звіт подається не пізніше 25 числа місяця, наступного за звітним кварталом.

Подавати квартальний звіт до Державної фіскальної служби потрібно протягом 40 календарних днів останнього календарного дня звітного кварталу.

Квартальна звітність подається посадовими особами розпорядників державного та місцевого бюджету до 15 числа місяця, що настає за звітним кварталом, а річна фінансова звітність – до 22 січня року, наступного за звітним.

Органи місцевого самоврядування, які управляють майном державних підприємств, подають консолідовану фінансову звітність використання бюджетних коштів відповідним місцевим органам виконавчої влади не пізніше 25 числа місяця, що настає за звітним кварталом, та не пізніше 25 лютого наступного звітного року [26].

Усі міністерства, комісії та інші центральні органи виконавчої влади подають зведену фінансову звітність про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів усіх підприємств, що входять до сфери їх управління, а також зведену фінансову звітність про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства, товариства та акції, що належать державі, Мінекономрозвитку України та Мінфіну щоквартально не пізніше 45 днів після закінчення звітного кварталу та не пізніше 15 квітня звітного року звітного кварталу щороку.

Орган місцевого самоврядування подає зведену фінансову звітність про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів усіх комунальних підприємств, а також консолідовану фінансову звітність про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємств, акції (акції, частки) яких є у державній власності не пізніше кожного кварталу через 30 днів після закінчення звітного кварталу та не пізніше 10 березня наступного року до відповідного місцевого органу виконавчої влади.

Отже, складання та подання фінансової звітності підприємств, організацій та установ – це важка та творча праця, яка вимагає спеціальної підготовки, навичок та знань, змушує бухгалтерів постійно розуміти всі зміни. Особливість у тому, що чинне законодавство постійно змінюється.

РОЗДІЛ 3 ОРГАНІЗАЦІЯ СКЛАДАННЯ ТА ПОДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

3.1. Сутність форми №1 Баланс (Звіт про фінансовий стан), структура та зміст статей

Для управління діяльністю підприємства та прийняття відповідних рішень необхідна інформація про наявність, склад, розміщення економічних ресурсів та джерело їх формування та призначення. Ця інформація узагальнюється і групується в певному порядку, і отримується через баланс.

Бухгалтерський баланс є засобом економічного перегрупування, він є загальним відображенням грошової оцінки наявності економічних ресурсів на точну дату та джерела їх формування. Зазвичай залишок складається на перше день місяця.

З економічної точки зору, баланс являє собою систему взаємозалежних показників: з одного боку, він характеризує активи, які утримує або продає підприємство (ресурси), а з іншого боку, характеризує правові аспекти майна (зобов'язання), включаючи зобов'язання та власний капітал.

Бухгалтерський баланс відображає фінансовий стан підприємства на дату закриття, тому його називають звітом про фінансовий стан компанії на міжнародному рівні [39].

Зміст і форма балансу та загальні вимоги до підтвердження та розкриття його умов визначаються НП (С) БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», для суб'єктів малого підприємництва П(С)БО 25 «Фінансова звітність для суб'єктів малого підприємництва».

Нинішній баланс має подвійну назву – «баланс (звіт про фінансовий стан)», що пояснюється тим, що сучасний баланс підготовлено за вимогами П(С)БО однак з наближенням до вимог звітності складної за МСФЗ.

Звіт про фінансовий стан (далі – баланс) – це звіт, який відображає фінансовий стан активів, зобов'язань та власного капіталу підприємства на певну дату (закриття).

Метою балансу є надання користувачам повної, правдивої інформації про фінансовий стан підприємства на дату балансу з метою прийняття ефективних економічних рішень.

Основною ознакою балансу є рівність активів і пасивів, тобто загальна сума активів повинна дорівнювати сумі зобов'язань і власного капіталу, виходячи з подвійного запису господарських операцій на рахунку. Активи та пасиви балансу рівні, оскільки дві його частини відображаються у вартості одного і того ж економічного активу, але групуються за різними ознаками: активи – за складом та місцем розташування, пасиви – за походженням та цільовим призначенням.

Кожен вид матеріалу, розміщеного в активі, має відповідне джерело походження, яке вказується в пасиві балансу. Результат активу не може бути вищим або нижчим за результат пасивів, оскільки загальна вартість активів підприємства завжди повинна дорівнювати сумі його джерел утворення. Звідси й походить назва баланс, бо слово «баланс» означає «рівність, рівновага». Активи включають усі ресурси, контрольовані бізнесом у результаті минулих подій, і очікується, що їх використання принесе майбутні економічні вигоди.

Зобов'язання формуються в результаті минулих подій, і, як очікується, майбутнє погашення зобов'язань зменшить ресурси підприємства, які відображають економічні вигоди [45].

Зобов'язання можуть сплачуватися готівкою (грошові зобов'язання) або певною кількістю та якістю товарів чи послуг (немонетарні зобов'язання).

Власний капітал – це частина активів підприємства, що залишилася після вирахування зобов'язань.

На основі балансу оцініть автономію, платоспроможність і кредитність бізнесу. Своєчасна і відповідна підготовка балансу дозволяє кожному керівнику всебічно розглянути плюси і мінуси бізнесу, свідомо керувати, знайти внутрішні резерви. Щоб знайти певний порядок у досліджуваних явищах, систему їх збалансованості, баланси класифікують за певними ознакам. Це дозволяє охопити досліджувані явища, загальні об'єкти і допомагає їх запам'ятати. Вступний баланс відображає початок господарської діяльності з моменту реєстрації підприємства.

Операційний баланс, що складається регулярно протягом року, охоплює певні аспекти бізнесу (загалом виробництво).

Ліквідаційний баланс - складається при ліквідації, розподілі або злитті компанії.

Інвентарний баланс - складається тільки на підставі повного опису інвентаризації, що є його скороченням і спрощеним описом.

Баланс бухгалтерської книги – складений на основі записів книги, яка раніше не була перевірена за допомогою інвентаризації.

Загальний баланс являє собою поєднання інвентарного та бухгалтерського балансу. Він встановлюється щорічно і ґрунтується виключно на інвентаризаційних описах та пробних балансах.

Односторонній баланс - баланс, де активи та пасиви розміщені один під одним.

Двосторонній баланс відрізняється від одностороннього за зовнішнім виглядом – у ньому активи та пасиви розміщені поруч, ліворуч і праворуч.

Шаховий баланс - це різновид балансу, в якому оборот кожного рахунку дається не за загальним результатом, а за відповідними рахунками. Цей баланс отримав свою назву через свою особливу форму і нагадує шахову дошку. Його можна назвати динамічним балансом, оскільки він не тільки відображає економічні умови на початок і кінець звітного періоду, але також відображає зміни у власності [35].

Зведений баланс – складається шляхом консолідації сум, відображених у кожній статті балансу.

Бухгалтерський баланс підприємства - це баланс юридичної особи або незалежної особи, яка функціонує самостійно та самофінансується та характеризує її активи, капітал і зобов'язання.

Бухгалтерський баланс бюджетної установи – це звітний документ, у якому відображаються та узагальнюються кошти бюджетної установи та джерела їх надходження в грошовій оцінці на певну дату.

Вищезгадані види балансів існують і сьогодні. Усі вони називаються бухгалтерськими, оскільки встановлюються на основі даних бухгалтерського обліку. Але кожен вид балансу має свої специфічні характеристики, які безпосередньо пов'язані з джерелом, часом, способом, технологією і технікою

складання, приналежністю підприємства та використанням цих балансів в управлінні.

Баланс як форма фінансової інформації в управлінні бізнесом має на меті:

- 1) Провести оцінку фінансового стану підприємства: структури активів, власного капіталу та зобов'язань та його платоспроможності;
- 2) Визначити можливість майбутнього формування грошового потоку;
- 3) Визначити майбутній попит на фінансові ресурси та прогнозувати розподіл вигод;
- 4) Оцінити здатність підприємства виконувати зобов'язання кредиторів;
- 5) Оцінити автономію та ліквідність компанії.

Бухгалтерський баланс також дає змогу визначити склад і структуру активів підприємства, ліквідність і оборотність оборотних активів, наявність власних і позикових коштів, зміни дебіторської та боргової заборгованості.

Для того, щоб користувачі зрозуміли інформацію, що відображається в балансі, вона повинна відповідати певним якісним характеристикам:

- бути зрозумілою і чіткою, за умови володіння достатніми знаннями у даній галузі;
- доречною, тобто впливати на прийняття рішень користувачами, що дозволяє вчасно оцінювати минулі, теперішні та майбутні події, а також підтверджувати та коригувати дії;
- надійною, тобто не містить помилок або викривлень, які можуть вплинути на рішення користувача;
- порівняною, що дозволяє користувачам порівнювати інформацію балансу за різні періоди часу та від різних компаній.

Джерелом даних для складання балансу в Україні є головна книга.

Спільним знаменником балансів різних країн є те, що адресна частина балансу повинна містити повну назву компанії, її правовий статус та дату створення. Дата звіту може бути будь-якою датою. Єдина вимога – стабільність обраної дати. У більшості країн, включаючи Україну, це останній день звітного періоду [27].

Актив є одним із компонентів балансу. Взагалі актив — це будь-яка власність підприємства, будь-який матеріальний чи нематеріальний об'єкт, що

має цінність для його власника, включаючи землю, будівлі, споруди, інвестиції, дебіторську заборгованість, грошові кошти тощо. Активи є частиною балансу, яка відображає склад і місце розташування матеріальних і нематеріальних активів.

Відповідно до НП(С)БО 1, актив вважається ресурсом, який контролюється підприємством у зв'язку з минулими подіями, і використання цього ресурсу принесе економічні вигоди в майбутньому.

Активи визнаються в балансі, якщо: його оцінку можна достовірно визначити, очікується, що економічні вигоди від його використання будуть досягнуті в майбутньому. Витрати на придбання та створення активів, які не відповідають цим двом умовам, не можуть відобразитися на балансі, а повинні бути включені до складу витрат за звітний період у звіті про фінансові результати.

Активи балансу складаються з трьох частин: необоротні активи, оборотні активи, необоротні активи утримувані для продажу та групи.

У першому розділі балансу - необоротні активи, відображається вартість необоротних активів, а саме: нематеріальні активи, основні засоби, незавершена продукція, довгострокові фінансові інвестиції, довгострокові біологічні активи, довгострокова дебіторська заборгованість, відстрочені податкові активи, інвестиційна нерухомість та інші необоротні активи [38].

У другому розділі активу балансу - оборотні активи, відображаються запаси, оборотні біологічні активи, дебіторська заборгованість, дебіторська заборгованість, поточні фінансові інвестиції, грошові кошти та їх еквіваленти, витрати майбутніх періодів та інші оборотні активи.

Третій розділ активу балансу – необоротні активи утримувані для продажу та групи вибуття, відображає необоротні активи та групи вибуття призначені для продажу.

Другою частиною балансу є пасив, який відображає джерело коштів підприємства та їх використання (сформовані резерви, кредити, отримані від інших підприємств тощо). Зобов'язання балансу всіх країн складаються з двох основних компонентів: зобов'язань (коротко- та довгострокових) та власного капіталу. Статті наведено в порядку спадання терміновості або навпаки, у порядку зростання, як в Україні

Пасив балансу включає такі частини:

1. Власний капітал.
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення.
3. Поточні зобов'язання і забезпечення.
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття.

У першому розділі пасиву балансу «Власний капітал» наводиться інформація про статутний капітал товариства, переоцінений капітал, додатковий та резервний капітал, нерозподілений прибуток (непокриті збитки), неоплачений та вилучений капітал.

У другому розділі балансу «Довгострокові зобов'язання і забезпечення» наводиться інформація про довгострокові зобов'язання, такі як відстрочені податкові зобов'язання, довгострокові банківські позики, довгострокові гарантії та цільове фінансування.

У третьому розділі пасиву балансу «Поточні зобов'язання та забезпечення» відображаються поточні зобов'язання, у тому числі: короткострокові банківські позики, поточні борги, поточні гарантії, доходи майбутніх періодів та інші поточні зобов'язання. Тобто в цьому розділі відображаються зобов'язання, погашені протягом господарського циклу або протягом 12 місяців з дати балансу.

У розділі чотири пасиву балансу «Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття.», відображаються зобов'язання, визначені відповідно до П(С)БО 27 [46].

Структурною одиницею кожної частини балансу є стаття, що представляє елементи певного виду чи групи активів або виду пасиву чи власного капіталу.

Стаття є елементом фінансової звітності і відповідає стандартам, визначеним НП(С)БО 1, а саме визначенням активів, зобов'язань та власного капіталу. Деякі статті балансу складаються з кількох рядків, кожен із яких містить детальну інформацію про компоненти статті.

Кожній статті балансу присвоюється рядковий код, який фіксується на чотирьох символах. Інформація щодо кожної статті балансу надається на початок і кінець звітного періоду (у кварталному балансі) та наприкінці року (у річному балансі).

Найменш ліквідними є «нематеріальні активи», «основні засоби», «довгострокові фінансові інвестиції» та інші статті балансу, які входять до першої частини активів балансу. Найбільш ліквідними статтями є «грошові кошти та їх еквіваленти», «дебіторська заборгованість» та «інша поточна дебіторська заборгованість».

Розділ I «Необоротні активи» включає статтю «Нематеріальні активи», що вказує на вартість об'єктів, які класифікуються як нематеріальні активи згідно з П(С)БО 8 «Нематеріальні активи». У цій статті окремо вказується первісна та залишкова вартість нематеріальних активів, а також накопичена сума амортизації. Підсумок балансу включає залишкову вартість, яка визначається як різниця між первісною вартістю та сумою накопиченої амортизації, і відображається в дужках.

Стаття «Незавершені капітальні інвестиції» відображає вартість інвестицій в виробництво, створення, вирощування та придбання основних засобів, нематеріальних активів та довговічних біологічних активів.

У статті 1010 «Основні засоби» вказується вартість об'єктів, що перебувають у безпосередній власності та оренді, віднесених до основних засобів згідно з П(С)БО 7 «Основні засоби», та вартість усіх орендованих комплексів нерухомого майна, а також вартість основних засобів, отриманих через довірче управління [37].

У статті «Інвестиційна нерухомість» відображається вартість об'єктів, віднесених до категорії інвестиційної нерухомості за П(С)БО 32 «Інвестиційна нерухомість». У цій статті вказано справедливу вартість інвестиційної нерухомості, визначену на дату балансу.

Стаття «Довгострокові біологічні активи» відображає вартість довгострокових біологічних активів. У цій статті описується справедлива вартість довгострокових біологічних активів. Якщо довгострокові біологічні активи обліковуються за первісною вартістю, у цій статті вказується їх залишкова вартість, яка відображається в балансі, а первісна вартість та сума накопиченої амортизації (у дужках).

Стаття «Довгострокові фінансові інвестиції» відповідає фінансовим інвестиціям з терміном погашення більше одного року та інвестиціям, які неможливо вільно здійснити в будь-який час. У цій статті йдеться про фінансові

інвестиції, які визнаються за методом участі в капіталі відповідно до чинних національних нормативних актів (стандартів бухгалтерського обліку).

Стаття «Довгострокова дебіторська заборгованість» відображає заборгованість, яку фізичні та юридичні особи не погасили протягом нормального економічного циклу та погашаються через дванадцять місяців з дати закриття.

У статті «Інші необоротні активи» вказується вартість необоротних активів, для яких не можна сформувати окрему статтю.

Другий розділ «Оборотні активи» включає в себе наступні статті.

Запаси відображають загальну вартість активів, відображених згідно П(С)БО 9 «Запаси», зокрема активів, утримуваних для перепродажу в повсякденному бізнес-процесі; продукція, виготовлена для перепродажу в процесі виробництва.

Стаття «Готова продукція» відображає наявність готової продукції на складі, яка оброблена, випробувана, прийнята та укомплектована відповідно до умов договору замовника та відповідає технічним умовам і стандартам.

Пасиви балансу включає розділ I «Власний капітал», який містить такі статті: зареєстрований капітал, капітал у дооцінках, додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток (непокритий збиток), неоплачений капітал, вилучений капітал [34].

Розділ два «Довгострокові зобов'язання і забезпечення» складається з наступних статей: відстрочені податкові зобов'язання, пенсійні зобов'язання, довгострокові кредити банків, довгострокові забезпечення, цільове фінансування, страхові резерви.

Третій розділ - поточні зобов'язання і забезпечення містить такі статті: короткострокові банківські кредити, поточна кредиторська заборгованість, інші поточні зобов'язання.

Розділ чотири зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття містять зобов'язання визначені відповідно до П(С)БО 27.

Отже, форма №1 Баланс є загальною та містить загальну інформацію про діяльність підприємства розділену по відповідних статтях та охоплює всі аспекти діяльності та аналізує кожен напрямок фінансової діяльності.

3.2. Сутність форми №2 Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід), структура та зміст статей

Форму №2 «Звіт про сукупний дохід» (Звіт про фінансові результати) складають, оскільки інформація, що міститься в балансі, відображає суму активів і зобов'язань та власного капіталу на звітну дату є недостатньою, щоб оцінити ефективність роботи компанії. Тому для визначення рівня розвитку підприємства необхідно оцінити господарську діяльність, яка в свою чергу потребує інформації про доходи та витрати підприємства.

На відміну від бухгалтерського балансу, який відображає сальдо рахунків активів, пасивів та власного капіталу, звіт про фінансові результати надає інформацію про доходи та витрати.

Показники звіту про фінансові результати дають змогу оцінити діяльність підприємства та джерело його фінансування: від основної діяльності чи від фінансової чи інвестиційної діяльності.

Основною метою звіту про фінансові результати є відображення обсягу та джерела фінансових результатів компанії – прибутків і збитків, пов'язаних з основною діяльністю суб'єкта господарювання.

Використовуючи цей звіт, користувачі можуть оцінити здатність компанії ефективно використовувати наявні економічні ресурси або ризик інвестування в підприємницьку діяльність, яка не дає очікуваних результатів.

Звіт про фінансові результати є невід'ємною частиною квартальної та річної фінансової звітності компанії. На зміст, структуру та формат звіту поширюються положення НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єктів малого підприємництва», П(С)БО 15 «Дохід», 16 «Витрати», 17 «Податок на прибуток» [28].

Визначення звіту про фінансові результати наведено в НП(С)БО 1. Відповідно, звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) - це звіт про доходи, витрати, фінансові результати та про загальні доходи.

Цей звіт має на меті надати користувачам повну, правдиву та достовірну інформацію про доходи, витрати, прибутки та збитки та загальний дохід компанії за звітний період.

При складанні звіту про фінансові результати необхідно дотримуватися системи обліку доходів і витрат за методом нарахування та принципу відповідності, який передбачає, що фінансові результати звітного періоду слід визначати шляхом порівняння доходів за звітний період з витрат, які понесені для отримання цього доходу.

Формування фінансових результатів у звіті про фінансові результати залежить від діяльності підприємства. Діяльність товариства включає комерційну (основну та іншу), фінансову та інвестиційну діяльність.

У звіті про фінансові результати відображаються лише доходи та витрати, які відповідають нормам, встановленим національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Відповідно до НП(С)БО 1 інструментом складання фінансової звітності є поточний план рахунків, тобто дані рахунків, що стосуються доходів і витрат, а також повний аналіз даних бухгалтерів [24].

Контрольним періодом для складання фінансової звітності є квартал і календарний рік з 1 січня по 31 грудня. Інформація у звіті про фінансові результати надається на дві дати, що надзвичайно важливо для фінансового аналізу:

- протягом періоду, охопленого звітом;
- за відповідний попередній період.

Отже, необхідність складання форми 2 «Звіт про фінансові результати» полягає у:

1. У звіті наводиться інформація про діяльність та ефективність компанії за певний період часу.
2. Звіт є основою для прогнозування майбутньої діяльності бізнесу.
3. Звіт відображає розміри та джерело фінансових результатів підприємства, а також склад і структуру витрат на основні види діяльності підприємства.

Основними елементами звіту про фінансові результати є доходи та витрати, які визначені в НП(С)БО 1, зокрема:

- 1) Дохід відноситься до збільшення економічних вигод, які збільшують власний капітал у формі надходження активів або зменшення зобов'язань (за винятком власного капіталу, збільшеного за рахунок вкладів власника в капітал).

Господарські операції, що супроводжуються збільшенням економічних вигод у вигляді доходу, що не є доходом підприємства, повинні включати сплату заборгованості зі статутного капіталу, додаткові внески в капітал на розсуд акціонерів тощо.

2) Операційна діяльність, що супроводжує зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів, але яка не входить до складу вартості бізнесу, повинна включати викуп акцій або їх часток, вилучення вкладів і депозитів, акцій, розподіл власного капіталу між власниками

3) Загальний дохід - зміни власного капіталу, спричинені господарськими операціями протягом звітного періоду;

4) Інші загальні доходи, доходи та витрати, що не включаються до фінансових результатів товариства;

5) Збиток - сума витрат, що перевищує суму доходу, що спричинила ці витрати;

6) Прибуток - сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати;

7) Власний капітал - частина активів підприємства, що залишилася після вирахування зобов'язань.

Дуже важливо, щоб доходи та витрати відображалися на рахунках бухгалтерського обліку та звітувалися в момент їх виникнення, незалежно від того, коли вони отримані чи виплачені, а також щоб вони відображалися на рахунках бухгалтерського обліку за відповідний період [31].

При заповненні звіту про фінансові результати, крім вимог НП(С)БО 1, необхідно також розуміти вимоги щодо визнання та класифікації доходів згідно з П(С)БО 15 «Доходи» та «Витрати» відповідно до вимог П(С)БО 16.

Важливо класифікувати доходи та об'єднати їх у групи, щоб вони могли бути відображені в бухгалтерському обліку та фінансових звітах, включаючи звіти про фінансові результати. Отже, визначено такі групи доходів:

1. Перша група – доходи від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
2. Друга група - чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
3. Третя група - інші операційні доходи;
4. Четверта група і п'ята група - інші доходи.

Дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) - загальний дохід від реалізації продукції, товарів, чи послуг, без урахування знижок, повернення вже проданих товарів та непрямих податків, податку на додану вартість.

Дохід від реалізації продукції (сировини) та інших активів визнається при дотриманні таких умов:

- ризики та вигоди, пов'язані з правом власності на товар (товари, інші активи), передані покупцеві;
- підприємство більше не управляє та не контролює продану продукцію (товари, інші активи);
- розмір доходу можна достовірно визначити;
- дана операція підвищить економічні вигоди бізнесу і витрати, пов'язані з операцією, можна достовірно визначити.

Дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) - це чистий дохід, що визначається за вирахуванням доходу від реалізації продукції, товарів, проектів, знижок на послуги, вартості раніше проданих товарів.

Фінансові доходи включають дивіденди, відсотки та інші доходи від фінансових інвестицій (за винятком доходу, врахованого за методом участі в капіталі) [40].

Інші доходи включають, зокрема, доходи від продажу фінансових інвестицій, доходи від операційних курсових різниць та інші доходи, отримані під час господарської діяльності, але не пов'язані з комерційною діяльністю компанії.

Якщо вартість не може бути достовірно оцінена, дохід не визнається.

Аванси, отримані від клієнтів, не є доходом, а визнаються як зобов'язання.

Під час обліку доходу слід пам'ятати, що цільові кошти можуть не визнаватися або не зараховуватися як дохід.

Цільове фінансування не визнається у прибутку чи збитку, доки не буде доведено, що підприємство отримає цільове фінансування, і суб'єкт господарювання відповідає вимогам такого фінансування.

Цільове фінансування капітальних інвестицій буде визнаватися доходом пропорційно сумі амортизації відповідного інвестиційного проекту (основних засобів, нематеріальних активів тощо) протягом строку корисного використання.

Звіт про фінансові результати складається з 4 трьох частин.

У першій частині звіту про фінансові результати відображається сума доходів і витрат на різні види діяльності підприємства. Основні статті першого розділу:

- «Чистий прибуток від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)» відображає дохід від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг (включаючи орендну плату за інвестиційну нерухомість) за вирахуванням знижок і прибутків від попередніх продаж.

Організація, основною діяльністю якої є торгівля цінними паперами, у цій статті відображає вартість продажу цінних паперів та розмір винагороди інших компаній, пов'язаних з наданням та торгівлею цінними паперами, включаючи відповідні відрахування.

- «Собівартість реалізованої продукції» відображає виробничу собівартість реалізованої продукції.

- «Валовий прибуток (збиток)» розраховується як різниця між чистим доходом від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) і вартістю реалізованих товарів (робіт, послуг).

- «Інший операційний дохід» відповідає сумі інших доходів, отриманих від діяльності підприємства, за винятком чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг): доходу від оренди активів; доходи від операційних курсових різниць; відшкодування раніше анульованих активів; доходи від роялті, проценти за поточними банківськими рахунками, дохід від продажу оборотних активів (крім фінансових інвестицій), основних засобів, утримуваних для групи продажу та вибуття, дохід від амортизації [26].

Враховується також загальна сума інших операційних витрат, відображених на рахунку 94.

- «Фінансові результати операційної діяльності: прибуток (збиток)» визначається як алгебраїчна сума валового прибутку (збитку), інших операційних доходів, управлінських витрат, комерційних витрат і витрат, інших операційних витрат

- «Інші фінансові доходи» відповідають дивідендам, відсоткам та іншим доходам від фінансових інвестицій (крім доходу, який обліковується за методом участі в капіталі).

- «Інші доходи» відповідають доходу від продажу фінансових інвестицій; доходи від торгових курсових різниць та інші доходи, отримані в процесі господарської діяльності, але не пов'язані з комерційною діяльністю.

До цієї статті додається стаття «Дохід від благодійної допомоги», за умови, що сума доходу, пов'язаного з благодійною допомогою, звільняється від оподаткування податком на додану вартість відповідно до закону.

У розрахунок включається загальна сума інших доходів, яка відображається на рахунку Дт 74 Кт субрахунку 793.

- «Фінансові витрати» відображає нарахування відсотків та інші витрати, пов'язані з кредитами підприємства (крім фінансових витрат, які включаються до вартості кваліфікованих активів).

- «Інвестиційні збитки» відображають збитки від інвестицій в асоційовані, дочірні або спільні підприємства.

- «Інші витрати» відображає вартість фінансових інвестицій; втрата неопераційних курсових різниць; знецінення фінансових інвестицій та необоротних активів.

У другій частині звіту – «Загальний дохід» надається інформація про інші загальні доходи та розраховується загальний дохід, отриманий підприємством за звітний період. До розділу II належать такі статті:

- «Переоцінка необоротних активів» - це сума переоцінки основних засобів та нематеріальних активів.

Сума переоцінки цих об'єктів протягом звітного періоду віднімається від суми попередньої переоцінки [31].

- «Переоцінка фінансових інструментів» - це сума змін балансової вартості об'єктів хеджування, затверджених Мінфіном відповідно до методу, передбаченого Положенням (стандартами) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти».

- «Кумулятивна курсова різниця» дає суму курсових різниць, яка відображається у власному капіталі та визнається в іншому сукупному доході відповідно до П(С)БО 21 «Вплив зміни курсу».

Інформація, яку необхідно заповнити в цій статті, є зразком оборотів рахунку за дебетом 14, 35 із кредитом 423 або обороту рахунку Дт 423 рахунку Кт 14, 35.

- «Частка іншого сукупного доходу асоційованих компаній та спільних підприємств» вказує на частку в іншому сукупному доході асоційованих компаній, дочірніх компаній або спільних підприємств і становить фінансову інвестицію, яка визнається за методом участі в капіталі.

Даними, необхідними для подання цієї статті, є зразки оборотів з рахунків Дт 14, 35 із Кт 425 або вибірккові обороти субрахунків Дт 425 рахунків Кт 14, 35.

- «Інший сукупний дохід» вказує на суму іншого сукупного доходу, яку не можна перерахувати окремо або включити до суми іншого сукупного доходу інших статей, зазначених у цьому розділі, за їх важливістю.

- «Інші статті сукупного доходу до оподаткування» визначається як сума переоцінки необоротних активів, переоцінки фінансових інструментів, кумулятивної курсової різниці, частки іншого загального доходу асоційованих та спільних підприємств.

– «Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом» зазначає суму податку на прибуток, що відноситься до іншого сукупного доходу.

Даними, які заповнюються в цій статті, є вибірка обороту за Кт 54 суми податку на прибуток, пов'язана з операцією у звіті цього розділу.

– «Інші статті сукупного доходу після оподаткування»– це сума інших статей сукупного доходу після оподаткування.

- «Загальний дохід» розраховується як алгебраїчна сума чистих фінансових результатів за звітний період та іншого загального доходу після оподаткування.

Консолідований звіт про фінансові результати відображає чисті фінансові результати та загальний дохід, що належить власникам материнської компанії та неконтрольним часткам [39].

У третій частині цього звіту – «Елементи операційних витрат»– наводяться відповідні елементи операційних витрат (витрати на виробництво та збут, витрати на управління та інші операційні витрати), понесені під час операційної діяльності підприємства протягом періоду звітний період).

Протягом звітного періоду вираховується внутрішній оборот, тобто витрати, які становлять собівартість продукції виробленої та спожитої самою компанією.

Собівартість та запаси проданих товарів у цьому розділі не відображаються. Інформація в цьому розділі дозволяє проаналізувати структуру витрат виробництва, управління, реалізації та інших операційних витрат на основі економічних факторів, а також використовується для звітності про грошові потоки.

Четверту частину звіту – «Розрахунок прибутковості акцій» – повинні заповнювати лише компанії з звичайними або потенційними акціями, які котируються на фондовій біржі, у тому числі компанії, які котируються на біржі. У цьому розділі описано наступні елементи:

- «Середньорічна кількість простих акцій» являє собою середньозважену кількість простих акцій, що перебувають в обігу протягом звітного періоду.

- «Скоригована середньорічна кількість простих акцій» – це середньорічна кількість простих акцій, що перебувають в обігу, скоригована відповідно до середньорічної кількості потенційних простих акцій [40].

- «Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію» - індекс, що розраховується шляхом ділення різниці між сумою чистого прибутку (збитку) та сумою дивідендів за привілейованими акціями на середньорічну кількість випущених простих акцій.

- «Коригований чистий прибуток (збиток) на просту акцію» показує показник, який розраховується шляхом ділення чистого доходу (скоригованого чистого збитку) на скориговану середньорічну кількість акцій. Середньорічна кількість акцій, чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію та їх коригування розраховуються відповідно до П(С)БО 24 «Прибуток на акцію»

Отже, метою складання звіту про фінансові результати є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про доходи і витрати, прибутки і збитки від іншого сукупного доходу та сукупного доходу діяльності підприємства за звітний період.

За даними звіту можна дізнатися величину чистого прибутку, іншого сукупного доходу, суму витрат за економічними елементами та розрахунок прибутковості акцій.

3.3. Сутність форми №3 Звіт про рух грошових коштів та форми №4 Звіт про власний капітал

За винятком малих підприємств, однією з форм річної фінансової звітності підприємства є форма 3 «Звіт про рух грошових коштів», яка відображає вплив господарських операцій, фінансової та інвестиційної діяльності на фінансовий стан підприємства. Його грошові кошти та їх еквіваленти. Еквівалент за певний період часу і допомагає пояснити коливання грошових потоків протягом цього періоду.

Інформацію про господарську діяльність суб'єкта господарювання можна отримати з інших звітів, але звіт про рух грошових коштів узагальнює всю інформацію про діяльність, яка впливає на рух грошових коштів та грошовий потік. Керівництво компанії може використовувати цей звіт, щоб розрахувати грошовий потік компанії, визначити достатність коштів для погашення кредиторської заборгованості, прийняти рішення про збільшення або зменшення дивідендів, а також оцінити вплив додаткових корпоративних інвестицій компанії на загальну ситуацію в компанії.

В Україні звіт про рух грошових коштів є відносно новою формою звітності. Він був запроваджений у 2000 році як перехід до бухгалтерського обліку відповідно до міжнародних стандартів.

Відповідно до НП(С)БО 1 звіт про рух грошових коштів — це звіт, який відображає грошові доходи та витрати, сформовані підприємством протягом звітного періоду.

Цей звіт є частиною річної фінансової звітності компанії. Складається за звітний період, накопичений з початку року, одиниця виміру – тисяча гривень. Для порівняння у звіті наводяться дані за попередній період [34].

До категорії звітів про рух грошових коштів належать такі поняття:

1. Готівка, кошти на банківських рахунках та вклади до запитання.
2. Грошові еквіваленти: фінансові інвестиції з високою короткостроковою ліквідністю, вільною конвертацією у певну суму готівки та низьким ризиком зміни вартості.

3. Грошовий потік – це надходження та вибуття грошових коштів та їх еквівалентів.

4. Надходження грошових коштів – це частина надходжень грошових коштів, що перевищують його витрати протягом звітного року.

5. Чистий відтік грошових коштів – це сума відтоку грошових коштів у звітному році, що перевищує суму отриману.

6. Грошові зміни – це відомості про джерело та призначення грошових доходів протягом звітного періоду.

Звіт про рух грошових коштів надає користувачам фінансової звітності додаткову інформацію про розвиток балансу підприємства та значення статей доходів і витрат, отриманих і сплачених готівкою; він відображає еволюцію чистих активів компанії та майбутнє погашення поточних зобов'язань компанії. Звіт показує ефективність використання коштів підприємством, його призначення та спосіб формування коштів (за рахунок власних ресурсів або за рахунок зовнішніх позик).

Крім того, звіт про рух грошових коштів, а також інші фінансові звіти дають можливість:

1. Оцінити здатність компанії генерувати позитивний грошовий потік у майбутньому.

2. Зробити висновки про спроможність підприємства погасити борги та виплатити дивіденди.

3. Пояснити причини розбіжностей між доходами та грошовими потоками та витратами у звіті про фінансові результати.

4. Оцінити грошову та немонетарну господарську діяльність, пов'язану з інвестиціями та фінансовою діяльністю підприємства [46].

Отже, основним завданням звіту про рух грошових коштів є надання користувачам фінансової звітності повної, правдивої інформації про зміни грошових коштів та їх еквівалентів протягом звітного періоду. При складанні звіту про рух грошових коштів необхідно пам'ятати про основні особливості порядку формування показників цього звіту:

1. Звіт про рух грошових коштів складається один раз протягом звітного періоду лише для щорічного складання.

2. Звіт про рух грошових коштів відображає лише зміни грошових потоків і не враховує зміни в інших економічних активах протягом звітного періоду (у цьому звіті не перераховані зміни в активах компанії через негрошові операції (придбання активів) через фінансову оренду, бартерні операції та випуск акцій).

3. Звіт про рух грошових коштів не враховує внутрішні зміни готівки (наприклад, надходження грошових коштів з поточних рахунків або збільшення або зменшення грошових потоків за рахунок банківських рахунків юридичних осіб), а також негрошові операції (наприклад, стягнення активів шляхом фінансової оренди, бартерні операції та придбання шляхом випуску акцій).

4. Оскільки звіт про рух грошових коштів відображає грошові потоки, створені різними видами діяльності, необхідно ретельно проаналізувати кожен суму при визначенні грошових потоків, оскільки операція може поєднувати грошові потоки, створені різними видами діяльності.

5. Під час підготовки фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності підприємство може вибрати відповідну форму подання, використовуючи прямий або непрямий метод складання.

«Звіт про рух грошових коштів» складається з трьох окремих частин, які відображають грошові потоки за видами діяльності [25].

Розділ 1 Рух грошових коштів від операційної діяльності відображає доходи та витрати коштів у операційній діяльності.

Грошовий потік, отриманий від операційної діяльності, є ключовим показником для вимірювання грошового потоку, створеного підприємством для погашення кредитів, підтримки операційної потужності, виплати дивідендів та сплати нових платежів. Він не залучає інвестиції із зовнішніх джерел коштів.

Залежно від того, як складено цей звіт, перший розділ звіту про рух грошових коштів містить такі статті:

- «Дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)» відображає грошові доходи від операційної діяльності, тобто від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), платежі за оренду інвестиційної нерухомості.

- «Дохід від податкової знижки» відображає суму, що надійшла з бюджету на банківський рахунок підприємства.

- «Інші доходи» відповідають іншим надходженням грошових коштів, пов'язаним з операційною діяльністю для відображення статей, які не можуть бути виділені окремо через їх важливість.

- «Оплата товарів (робіт, послуг)» відображає розрахунки постачальникам і підрядникам за отримані товари, роботи та послуги.

- «Витрати на заробітну плату» відображають гроші, використані для виплати заробітної плати, допомог та компенсацій працівникам.

- «Витрати на соціальне страхування» зазначає суму єдиного внеску, сплаченого на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

- «Сплата податкових боргів» зазначається загальна сума сплачених до бюджету податків.

- «Інші витрати» вказує суму грошових коштів, використаних в інших сферах діяльності для відображення грошових потоків, які не можуть бути розподілені на окремі статті через їх важливість.

У звіті про рух грошових коштів, складеному за непрямим методом, грошові потоки, створені операційною діяльністю, визначаються шляхом коригування доходу до оподаткування від загальної діяльності.

Для здійснення виробничої, фінансово-господарської діяльності кожне підприємство чи організація має необхідні економічні ресурси і його вартість відображається у власному капіталі [34].

Точність є одним з найважливіших показників бізнесу, оскільки вона відображає:

- забезпеченість коштами для господарських операцій;
- платоспроможність підприємства.

Власний капітал – це внесок (внески) засновника, який відображає суму майнових прав, що оцінюються за ринковою вартістю на момент створення підприємства, та вартість активів, отриманих у результаті фактичної діяльності, включаючи нерозподілений прибуток, вільні необоротні активи та переоцінку необоротних активів. Іншими словами, власний капітал підприємства – це частина капіталу після вирахування зобов'язань з активів підприємства.

Джерелом формування капіталу може бути внесок власника в капітал у створення бізнесу, безкоштовне стягнення необоротних активів і накопичений прибуток.

Власний капітал є основою для початку та продовження господарської діяльності та виконує такі функції:

- величина визначається кількістю часток засновників у їх загальній структурі та визначається повнота їх впливу на господарську діяльність товариства;
- фінансування ризикованих господарських операцій, з якими кредитори не згодні, тому такі дії мають здійснюватися за власний рахунок;
- компенсація завданих збитків покриватиметься власним капіталом за рішенням власника;
- довгострокове фінансування господарської діяльності [39].

Оскільки власний капітал є основним показником здатності компанії підтримувати фінансовий баланс за рахунок внутрішніх джерел, будь-які зміни в її складі та структурі повинні належним чином відображатися в бухгалтерському обліку та звітності. Таким чином, користувачі можуть оцінити основні фактори (операції), які впливають на зміну (збільшення чи зменшення) структури власного капіталу.

Інформацію про зміни власного капіталу можна отримати за показниками балансу, але цього недостатньо для аналізу причин змін власного капіталу за показниками цього звіту. У зв'язку з цим підприємство має підготувати форму № 4 «Звіт про власний капітал».

Звіт про власний капітал – це звіт, який відображає зміни власного капіталу підприємства протягом звітного періоду.

Зміст і форма звіту про власний капітал та загальні вимоги до публікації визначаються НП(С)БО 1. Крім того, інші вимоги П(С)БО необхідно враховувати при складанні звіту про власний капітал, а саме: 6 «Виправлення помилок і зміни до фінансової звітності» для визначення суми коригування нерозподіленого прибутку; 12 «Фінансові інвестиції» щодо використання методу участі в капіталі для обліку дочірніх, асоційованих або спільних підприємств.

Інформаційна база для складання звітності про власний капітал - четвертий клас плану рахунків. Звіт складається підприємством на підставі даних бухгалтерського обліку на кінець року. Усі коригування, пов'язані зі зміною облікової політики, виправленням помилок та іншими бухгалтерськими змінами, що впливають на оцінку об'єктів капіталу, відображаються у звіті в розгорнутому вигляді.

Звіт про власний капітал пов'язані з даними інших форм річної звітності, зокрема балансів та звітів про фінансові результати. Тому для складання звіту про власний капітал необхідно підготувати дані бухгалтерського обліку, повний баланс і звіт про фінансові результати. Отже, якщо операції, що призводять до змін у складі власного капіталу, відображені правильно, сальдо на кінець року (як загальні, так і окремі статті) має відповідати звіту про власний капітал згідно з балансом [45].

Метою звіту про власний капітал є надання інформації про зміни власного капіталу товариства протягом звітного періоду. Для того, щоб забезпечити порівняльний аналіз інформації, компанія повинна долучити до річного звіту звіт про власний капітал за попередній рік.

Основною метою звіту про власний капітал є надання користувачам повної та точної інформації про зміни власного капіталу протягом звітного періоду. Це дозволяє кредиторам, інвесторам та іншим контрагентам робити найбільш об'єктивні судження щодо власного капіталу компанії, якою вони керують. Права та інтереси, відображені у звіті про власний капітал, включають:

- Статутний капітал є частиною внеску до капіталу товариства власника, який підписав, офіційно задекларував та офіційно зареєстрований відповідно до законодавства. Це включає:

- Додатковий інвестиційний капітал - це сума капіталу, внесеного засновниками до зареєстрованої частини, яка є збільшенням капіталу, що утворюється внаслідок перевищення вартості акцій компанії від продажу її номінального емісійного доходу або дозволеного внеску в капітал.

- Інший додатковий капітал створюється одночасно з переоцінкою необоротних активів та його вільним доходом. Коли необоротні активи амортизуються або частина капіталу амортизується у складі доходу від

безоплатно отриманих активів, вартість змінюється. Включають такі види додаткового капіталу:

а) капітал від переоцінки необоротних активів - капітал, що складається з переоцінки активів.

б) дарований капітал: вартість активів, які підприємство отримує безоплатно від інших юридичних або фізичних осіб, а також інші види додаткового капіталу;

Інший додатковий капітал є «сумнівним щодо майбутнього нерозподіленого прибутку», оскільки відповідна сума активів повинна бути перевірена з часом, щоб остаточно підтвердити точність її оцінки. При використанні необоротних активів відповідна сума іншого додаткового капіталу в кінцевому підсумку включається до результатів компанії.

- Резервний капітал - це сума резерву, сформована відповідно до чинного законодавства або установчих документів на шкоду нерозподіленому прибутку компанії. Іншими словами, він є частиною нерозподіленого прибутку, і різниця лише в тому, що його заборонено використовувати при розподілі дивідендів із звичайних акцій [28].

- Річний внесок до резервного фонду - 5% від чистого прибутку. Фактичний розмір резервного фонду та його річний внесок зазначаються в установчих документах, але він не може бути меншим від мінімального, передбаченого законом.

- Нерозподілений прибуток показує суму чистого доходу, реінвестованого в бізнес, який не розподіляється між його власниками і не включається до резервів.

- Неоплачений капітал - це сума боргу, внесена власником (учасником) до статутного капіталу. Показує різницю між оголошеним статутним капіталом та сплаченим акціонерним капіталом.

- Вилучений капітал - дорівнює фактичній вартості акцій, випущених самим товариством, або акцій, викуплених товариством у його учасників.

Таким чином, мета звіту про капітал – надати користувачам таку інформацію:

- проаналізувати розмір власного капіталу та його складових;
- надати інформацію про стан та зміни компонентів власного капіталу:

- відобразити причини змін (збільшення, зменшення) кожного компонента власного капіталу.

- показати джерело поповнення власного капіталу та діяльність, викликану зменшенням власного капіталу.

Звіт про власний капітал складається за календарний рік. За структурою звіт про власний капітал можна розділити на сім частин:

- 1) Коригування залишку власного капіталу на початок року;
- 2) Чистий прибуток (збиток) за звітний період;
- 3) Усього інших доходів за звітний період;
- 4) Розподіл прибутку;
- 5) Внески учасників;
- 6) Вилучення капіталу;
- 7) Разом змін у капіталі.

Кожен розділ містить перелік статей, які призвели до збільшення або зменшення власного капіталу. У дужках наведено суму статей, що призвели до зменшення власного капіталу.

1. «Залишок на початок року» і «Залишок на кінець року» відображають відповідно суму власного капіталу на початок періоду і на кінець.

2. У статтях «Зміни в обліковій політиці», «Виправлення помилок» та «Інші зміни» відображаються суми коригування, зазначені в П(С)БО 6 «Виправлення помилок та зміни до фінансової звітності».

4. У статті «Чистий прибуток (збиток) звітного періоду» відображається сума чистого доходу (збитку) із звіту про фінансові результати.

5. У статті «Інший сукупний дохід протягом звітного періоду» відображається загальна сума інших доходів за звітний період.

6. У статті «Розподіл прибутку» включаються виплати власникам (дивіденди), розподіл прибутку до статутного капіталу та внесок до резервного капіталу [36].

Отже звіт про рух грошових коштів та звіт про власний капітал є важливими формами звітності для підприємства будь якого виду діяльності, оскільки деталізують інформацію про зміни в структурі власного капіталу та рухові грошових коштів.

РОЗДІЛ 4 АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ДЛЯ ПОТРЕБ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

4.1. Аналіз фінансових результатів діяльності та прибутковості підприємства

Фінансовий аналіз це спосіб оцінки та в подальшому прогнозування фінансового стану підприємства. Даний фінансовий аналіз можливо провести на основі показників які відображені у фінансовій звітності.

Мета фінансового аналізу – створити інформаційну базу для прийняття правильних управлінських рішень під час керівництва фінансовими ресурсами суб'єкта господарювання.

Також під час фінансового аналізу можна отримати ряд показників, які з об'єктивної точки зору характеризують фінансовий стан, а саме: платоспроможність, фінансова стійкість, незалежність, рентабельність, та інші.

За допомогою вчасного аналізу основних показників фінансової звітності управлінський персонал може оперативно зреагувати на негативні тенденції, які відбуваються на підприємстві, скоригувати напрямок руху, прийняти важливі управлінські рішення та спрямувати діяльність компанії у напрямку зростання а не регресу [40].

Основними принципами фінансового аналізу є:

- системність;
- науковий підхід;
- комплексність;
- оперативність;
- дієвість;
- соціально-економічний підхід.

Фінансовий аналіз це одна з головних складових управління підприємством. Процес управління включає в себе спочатку збір інформації про діяльність компанії, її аналіз та вивчення і в подальшому прийняття рішень на основі отриманих даних.

Завдання фінансового аналізу прийняття правильних управлінських рішень за наступними напрямками діяльності – операційною, інвестиційною та фінансовою.

Головним фінансовим результатом діяльності будь якого підприємства є прибутковість.

Розмір рентабельності та прибутку компанії залежить від наступних видів діяльності:

1. Маркетингової.
2. Виробничої.
3. Збуту.
4. Фінансової.
5. Інвестиційної.

Під час господарської діяльності широко використовують показники фінансових результатів, які відображені на рисунку 4.1.

Рисунок 4.1 – Показники фінансових результатів

Прибуток виступає головним джерелом існування суб'єкта господарювання. Саме за рахунок прибутку відбувається фінансування процесу виробництва та розвитку підприємства в цілому, впровадження нових технологій та сучасних методів діяльності.

Мета аналізу фінансових результатів – дослідити джерела їх отримання, динаміку, спрямованість, вплив різних факторів, наявність резервів та можливість до зростання.

Основні завдання аналізу фінансових результатів полягають в наступному:

- дослідження спроможності одержання прибутку залежно від потенціалу компанії та змін на ринкові;
- контроль за методами одержання прибутку та його змінами;
- ознайомлення з впливом різних внутрішніх та зовнішніх чинників на результати фінансової діяльності суб'єкта господарювання;
- вивчення способів та методик розподілу прибутку;
- визначення показників рентабельності;
- розробка власних способів та методів для акумулювання резервів зростання прибутку та рентабельності.

Одними з ключових джерел для такого аналізу є показники фінансової звітності, а саме балансу, Звіту про фінансові результати, Звіту про рух грошових коштів, Звіту про власний капітал та приміток до річної фінансової звітності [35].

Результати діяльності суб'єкта господарювання відображаються в першому розділі Звіту про фінансові результати. Ключовим показником даного звіту є чистий прибуток отриманий підприємством в ході його господарської діяльності.

Для розрахунку чистого прибутку потрібно, спершу, визначити показники доходу та витрат.

Розрізняють наступні статті звіту в яких відображені показники доходів:

1. Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – призначена для відображення доходів підприємства отриманих від реалізації продукції, не враховуючи знижки, повернення товарів, які були продані, податку на додану вартість, акцизного збору та інші.

2. Податок на додану вартість – стаття призначена для відображення суми податку на додану вартість, що включається в склад доходу від реалізації продукції.

3. Акцизний збір – заповнюють лише підприємства, які здійснюють продаж товарів підакцизної групи, та відображають акцизний збір, сума якого включається до складу доходу.

4. Інші вирахування з доходу – у даній статті відображаються суми за надані знижки, повернення товарів та суми які вираховуються з доходу від реалізації продукції.

5. Чистий дохід від реалізації продукції розраховують шляхом вирахування з доходу показників статей податок на додану вартість, акцизний збір та інші вирахування.

6. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) – призначена для відображення собівартості реалізованої продукції або товарів.

7. Для розрахунку валового прибутку (збитку) необхідно визначити різницю між чистим доходом від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) і собівартістю реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг).

8. Інші операційні доходи – стаття призначена для відображення інших доходів від операційної діяльності, а саме: від операційної оренди активів, від курсових різниць, від відшкодування раніше списаних активів, від реалізації оборотних активів, за виключенням доходів від реалізації продукції [36].

Для відображення показників витрат застосовують такі статті звіту:

– адміністративні витрати: показують наявні загально-господарські витрати, що виникають під час діяльності підприємства та його функціонування;

– витрати на збут: стаття призначена для відображення витрат, які стосуються реалізації продукції, а саме, сюди включають витрати на утримання відділів, структурних підрозділів, головна мета діяльності яких це збут товарів та продукції, доставка до місць продажу, реклама;

– інші операційні витрати: показано собівартість виробничих запасів, які були реалізовані, безнадійних боргів, втрат від знецінення запасів, відрахування для здійснення операцій в майбутньому, та решти витрат, що можуть виникнути або виникають в ході господарської діяльності компанії;

Для прорахунку прибутку або збитку від операційної діяльності необхідно вирахувати суму валового прибутку (збитку), іншого операційного доходу, адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат.

Також звіт про фінансові результати містить наступні статті що стосуються визначення доходу, а саме:

1. Дохід від участі в капіталі – призначена для відображення доходів, що були отримані від інвестицій в дочірні, асоційовані та спільні підприємства.

2. Інші фінансові доходи – стаття показує дивіденди, відсотки, інші доходи, які були отримані в ході здійснення інвестицій.

3. Інші доходи – відображено дохід від реалізації інвестицій, необоротних активів та майнових комплексів, курсових різниць, інших доходів, яку були отримані під час діяльності суб'єкта господарювання, але які не можна співставити з операційної діяльністю підприємства.

4. Витрати від участі в капіталі – стаття показує збиток, отриманий за рахунок інвестицій в дочірні, асоційовані чи спільні підприємства.

5. Інші витрати – це собівартість реалізації необоротних активів, майнових комплексів та фінансових інвестицій та витрати від курсових різниць, оцінки фінансових інвестицій, необоротних активів та інші витрати що виникли під час господарської діяльності підприємства.

6. Для визначення прибутку або збитку від звичайної діяльності до моменту оподаткування необхідно додати показники прибутку або збитку від основної діяльності, фінансових доходів, інших доходів, фінансових витрат та інших витрат.

7. Податок на прибуток – стаття призначена для відображення показника податку на прибуток.

8. Для визначення прибутку від звичайної діяльності необхідно вирахувати різницю між показниками прибуток від звичайної діяльності до оподаткування та сумою податку з прибутку [34].

9. Збиток від звичайної діяльності розраховується як сума показника збитку від звичайної діяльності до оподаткування та податків на прибуток.

10. Надзвичайні доходи і надзвичайні витрати – обидві статті призначені для відображення збитків від надзвичайних подій, які неможливо відшкодувати,

наприклад від стихійних лих, пожеж, техногенних катастроф, також сюди входять витрати на запобігання спричинення втрат від тих самих катастроф та лих, що визначаються без врахування страхових відшкодувань та покриття втрат від аварій та непередбачуваних ситуацій за рахунок інших джерел.

11. Податки з надзвичайного прибутку – показник суми податків, що сплачується з прибутку від надзвичайних подій.

Для того аби розрахувати чистий прибуток (збиток) необхідно визначити суму прибутку збитку від звичайної діяльності після оподаткування та надзвичайного прибутку, надзвичайного збитку та податків з надзвичайного прибутку.

Весь чистий прибуток залишається на підприємстві і використовується для забезпечення потреб, які виникають в ході господарської діяльності.

Також розрізняють наступні види прибутків відрізнених видів діяльності:

– прибуток від продажу основних засобів і нематеріальних активів: різниця між ціною продажу та залишковою вартістю під час купівлі;

– прибуток від надання товарного кредиту: це відсотки, які отримані в ході здійснення даної операції, однак за вирахуванням суми витрат. Які виникли також під час здійснення даної операції;

– прибуток у формі відсотків від володіння борговими вимогами: сюди належать облігації, векселі та платіжні документи, що розраховується як різниця між отриманими відсотками та витратами понесеними від користування даними вимогами;

– прибуток від лізингу: орендна плата, яка була отримана від орендаря за вирахуванням амортизаційних відрахувань для повернення до початкового технічного стану об'єктів що були віддані в оренду [46].

Після ґрунтовного вивчення суті та поняття основних показників звіту про фінансові результати стає можливо провести аналіз змін прибутку, виокремити фактори, що мають прямий вплив на його величину, розрахувати наявні резерви, які необхідні для покращення рентабельності діяльності підприємства.

Наприклад, для аналізу прибутку за періодами можна використати горизонтальний, вертикальний та трендовий аналізи.

Горизонтальний аналіз – дозволяє відобразити зміни кожного показника за певний звітний період з врахуванням абсолютного та відносного відхилення.

Вертикальний аналіз – призначений для порівняння відносних показників, що різняться за абсолютними показниками, шляхом визначення у відсотковому відношенні структури прибутку від звичайної діяльності та операційних витрат.

Трендовий аналіз – показує динаміку зміни показників фінансових результатів за декілька періодів.

Аналіз основних показників фінансових результатів діяльності ДП «Полтавський облавтодор» можна здійснити проглянувши динаміку змін таких показників як чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, собівартість реалізованої продукції, прибуток (збиток) до оподаткування, чистий прибуток (збиток).

Динаміка показника собівартість реалізованої продукції ДП «Полтавський облавтодор» за 2018 – 2020 роки відображено на рисунку 4.2.

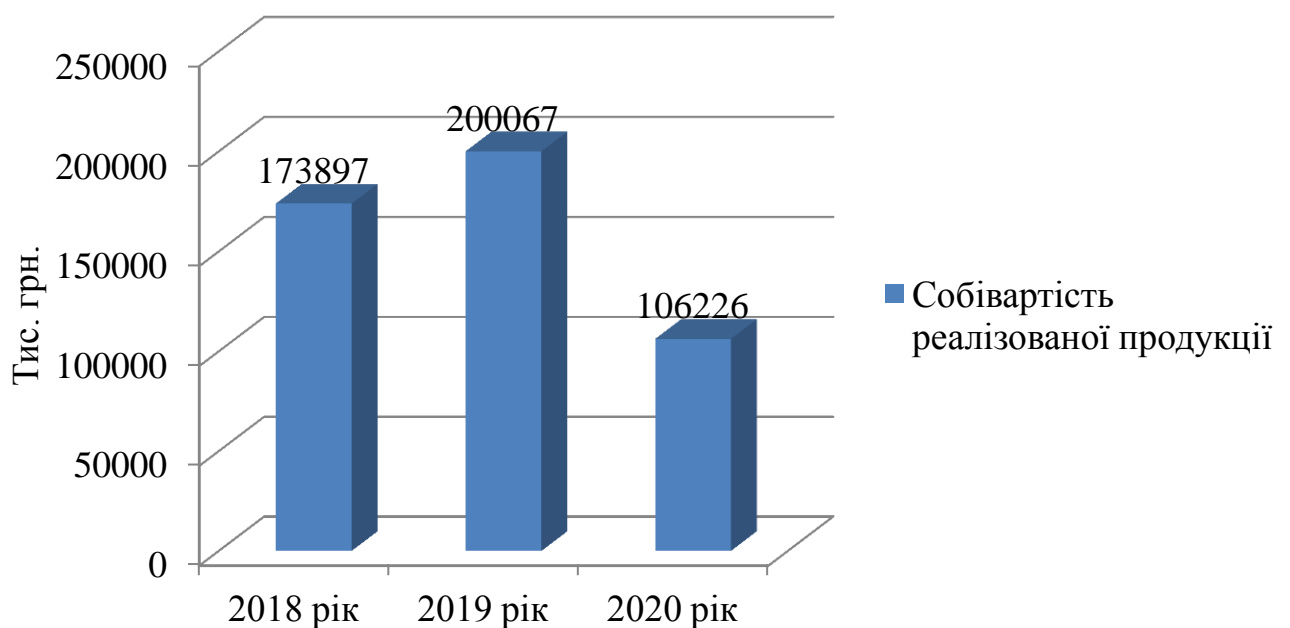

Рисунок 4.2 – Динаміка показника собівартість реалізованої продукції ДП «Полтавський облавтодор» за 2018 – 2020 роки

З даної діаграми видно, що у 2019 році відбулося стрімке зростання показника чистого доходу, однак дане покращення було короткотривалим. Керівництву компанії не вдалося повторити такий самий результат у 2020 році.

Динаміка показника прибуток до оподаткування ДП «Полтавський облавтодор» за 2018 – 2020 роки відображено на рисунку 4.3.

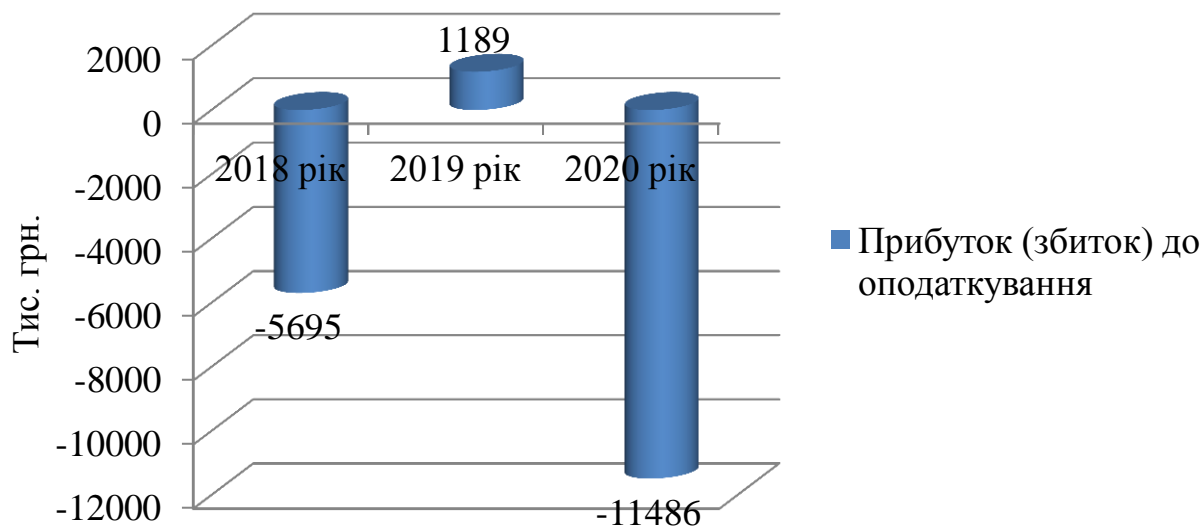

Рисунок 4.3 – Динаміка показника прибуток до оподаткування ДП «Полтавський облавтодор» за 2018 – 2020 роки

Проаналізувавши показник прибутку до оподаткування можна зробити висновок про негативну тенденцію скорочення з 1189 тис. грн. у 2019 році до -114860 тис. грн. у 2020 році. Керівництву потрібно вжити заходів для відновлення фінансового стану на той рівень, який був у 2019 році.

Динаміка показника чистий прибуток досліджуваного підприємства за 2018 – 2020 роки відображено на рисунку 4.4.

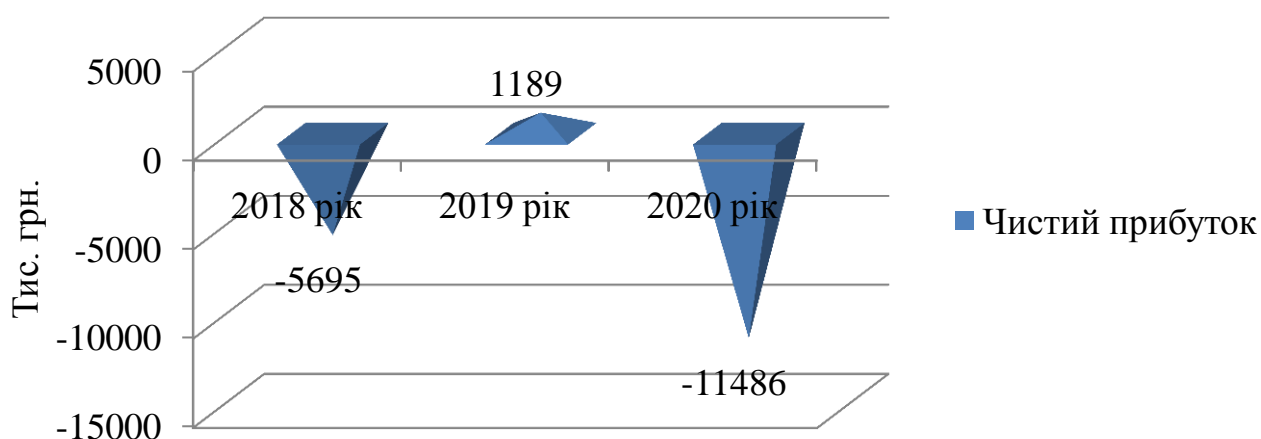

Рисунок 4.4 – Динаміка показника чистий прибуток ДП «Полтавський облавтодор» за 2018 – 2020 роки

Отже, проаналізувавши фінансові результати діяльності та прибутковість ДП «Полтавський облавтодор» можна зробити висновок, що підприємство має негативну динаміку скорочення доходів, що потребує термінового втручання та коригування напрямку діяльності та підходу до управління аби повернути втрачені показники та продовжити функціонування надалі.

4.2. Аналіз рентабельності та ліквідності підприємства

Рентабельність показує наскільки прибутковим є виробництво аналізованого підприємства. Рентабельним можна вважати суб'єкт господарювання, якщо в ньому всі витрати які виникають під час виробництва можливо покрити за рахунок коштів отриманих від реалізації продукції і при цьому отримати прибуток, що буде достатнім для подальшого функціонування підприємства.

Для розуміння поняття рентабельності існує ряд інших, додаткових показників, тенденція до зростання яких і є позитивним показником для товариства.

Розрізняють наступні показники рентабельності:

- рентабельність реалізованої продукції;
- рентабельність витрат від операційної діяльності;
- рентабельність витрат від інвестиційної діяльності;
- рентабельність витрат від фінансової діяльності;
- рентабельність власного капіталу;
- рентабельність сумарного капіталу.

Базою для визначення рентабельності є:

1. Валовий прибуток.
2. Прибуток від операційної діяльності.
3. Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування.
4. Чистий прибуток.

Тобто, обираючи один з вищезазначених показників для прорахунку рентабельності можна отримати аналіз стосовно загальної діяльності підприємства, чи якого окремого структурного підрозділу, цеху, відділу, дільниці, бригади, виробництва [45].

Високою популярність користується метод визначення рентабельності як співвідношення отриманого прибутку до собівартості виробленої продукції.

За допомогою даного показника можна порівняти не тільки діяльність в межах одного підприємства за різні періоди, а спів ставити результати роботи різних суб'єктів господарювання, наприклад свої конкурентів.

Сутність даного методу розрахунку рентабельності - визначити відносний розмір прибутку, який отримано на кожен гривню, яка була вкладена у процес виробництва.

Також, варто звернути увагу, що залежно від показника прибутку який використовується при обчисленні рентабельності можна виокремити:

- чисту рентабельність реалізованої продукції;
- валову рентабельність;
- операційну рентабельність.

Валова рентабельність призначена для відображення рівня ефективності процесу виробництва на підприємстві та цінової політики яка проводиться керівництвом компанії.

Рентабельність реалізованої продукції - показує можливість суб'єкта господарювання давати прибуток від виробничої діяльності, який було отримання до моменту вирахування з нього витрат понесених на виробництво.

Призначення чистої рентабельності реалізованої продукції - охарактеризувати напрямок та вдалість діяльності підприємства в цілому, як фінансової, так і операційної та інвестиційної.

Однак такий розрахунок рентабельності не дозволяє оцінити ефективність використання власного капіталу. Користуючись під час аналізу діяльності лише показником рентабельності реалізованої продукції, можна пропустити низький рівень рентабельності власного капіталу спричинений наявністю запасів на складах та тривалою не оплатою покупців за товар [24].

Отже, для повноцінного аналізу фінансової ситуації варто розраховувати рентабельність як власного так і залученого капіталу та рентабельність виробничих активів.

Показник рентабельності всього наявного на підприємстві капіталу і власного і залученого показує продуктивність даного капіталу, незалежно від джерел його утворення.

Тобто, керівництво компанії з легкістю зрозуміє скільки прибутків дає кожна інвестована в активи гривня.

Для розрахунку коефіцієнту рентабельності власного капіталу доцільно показник чистого прибутку поділити на середньорічну вартість власного капіталу.

Динаміка показника рентабельність власного капіталу ДП «Полтавський облавтодор» за 2018 – 2020 роки відображена на рисунку 4.5.

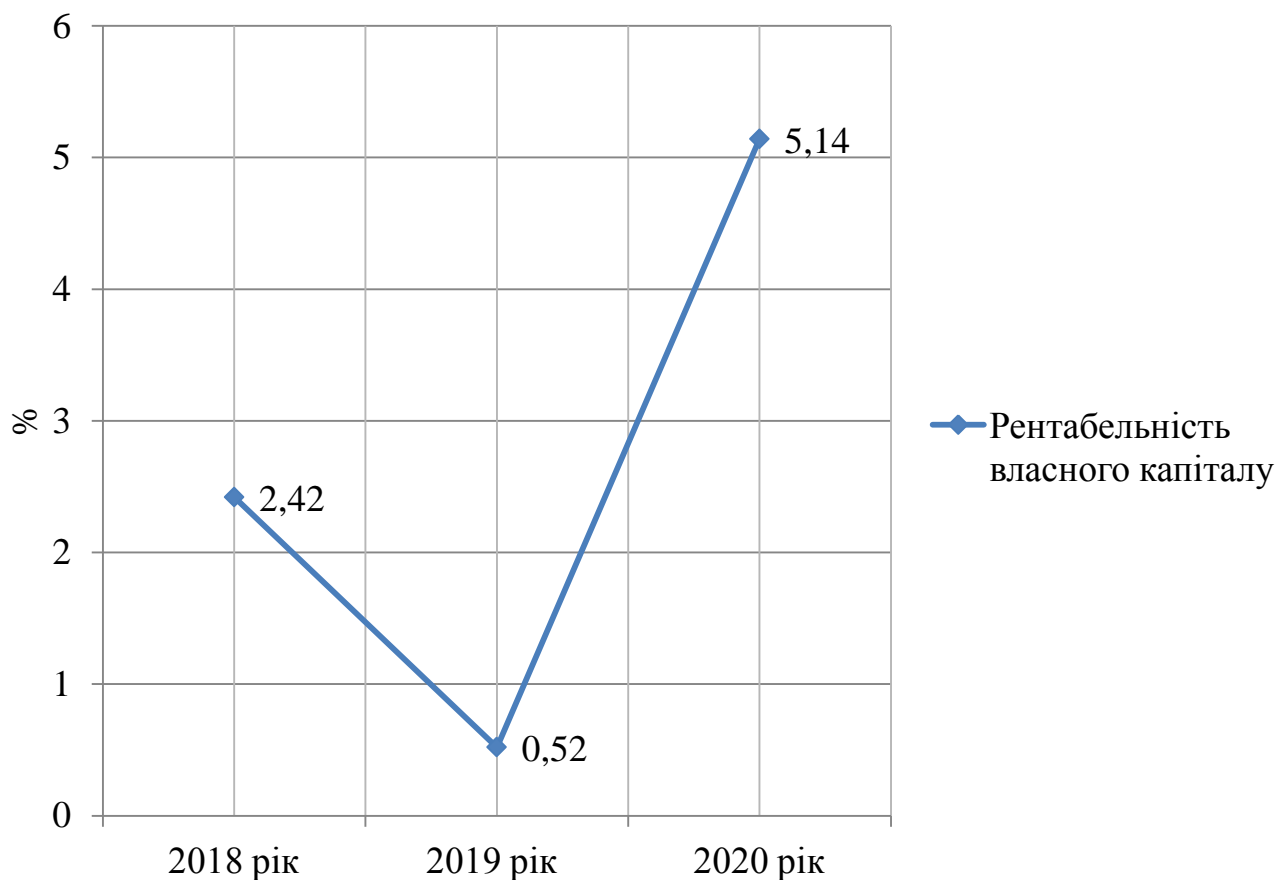

Рисунок 4.5 – Динаміка показника рентабельність власного капіталу ДП «Полтавський облавтодор» за 2018 – 2020 роки

З діаграми вище можна зробити висновок, що рентабельність власного капіталу суттєво зросла з 0,52% у 2019 році до 5,14% у 2020 році. Керівництву компанії потрібно прийняти термінові рішення стосовно стабілізації даного показника на рівні 2020 року.

Даний коефіцієнт показує чи ефективно суб'єкт господарювання використовує наявний у нього власний капітал. Іншими словами можна чітко проаналізувати чи ефективно вкладаються кошти у саме підприємство.

Ключовим фактором, який суттєво впливає на показник рентабельності власного капіталу є розмір залучених коштів, які використовуються підприємством.

Саме залучені кошти знижують фінансову незалежність будь якого товариства та несуть в собі значні приховані ризики.

Ще одним важливим показником є коефіцієнт рентабельності виробничих активів. Він відображає розмір прибутку, який утворюється за рахунок наявних основних засобів та матеріальних активів.

Також можна розглянути рентабельність реалізації. Даний показник відображає розмір прибутку від операційної діяльності на одиницю виручки. Його можна розрахувати, як за видом діяльності так і за групами товарами які були реалізовані. Тобто, можна вирахувати розмір чистого прибутку на одиницю виручки.

Звісно на кожен з вищерозглянутих методів розрахунку рентабельності може впливати ряд факторів, які стосуються специфіки діяльності того чи іншого підприємства.

Хоча вплив даних факторів прорахувати не так і просто, проте абсолютно не враховувати їх дію на кінцевий результат теж є не допустимим, оскільки в результаті отриманий показник не відповідатиме дійсності. Тому, для одержання точного результату варто прийняти до увагу наступні фактори, що мають вплив на рентабельність, а саме:

1. Зміна виручки від реалізації продукції.
2. Зміна собівартості реалізованої продукції.
3. Адміністративні витрати.
4. Витрати на збут.

Також, при ґрунтовному аналізі фінансового стану підприємства варто звернути увагу на його платоспроможність.

Платоспроможність - здатність суб'єкта господарювання за рахунок наявних коштів погасити набуті боргові зобов'язання. Даний показник характеризує існуючий фінансовий стан товариства. Коштами які підприємство може використати для погашення зобов'язань є:

- грошові кошти;
- цінні папери;
- дебіторська заборгованість, яка буде погашена в найкоротші терміни.

До боргових зобов'язань, які потребують негайного погашення належать:

1. Короткострокові кредити банків.
2. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги.

3. Кредиторська заборгованість до бюджету.
4. Кредиторська заборгованість за податками.

Якщо, ситуація на підприємстві складається таким чином, що грошові кошти перевищують наявні зобов'язання то воно вважається платоспроможним

Однак, є показники які свідчитимуть про протилежне, а саме про неплатоспроможність, такі як:

- брак грошових коштів на розрахункових рахунках підприємства;
- наявність кредитів та позик банківським установам які є простроченими;
- заборгованість будь яким іншим фінансовим установам;
- відтермінування виплат заробітної плати.

Ситуація стосовно неплатоспроможності підприємства не виникає безпідставно. Існує ряд причин що можуть призвести до даної ситуації, а саме:

1. Порушення умов договору постачання продукції замовнику.
2. Стрімке підвищення виробничих витрат.
3. Довготривала не можливість оплатити за поставлену продукцію самих замовників.
4. Наявність значної кількості дебіторської заборгованості.

Для аналізу платоспроможності будь якого суб'єкта господарювання використовують показники ліквідності.

Широко використовуваними є коефіцієнти ліквідності активів, балансу та підприємства в цілому.

Ліквідність активів показує можливість перетворення активів у грошові кошти за певний проміжок часу. Якщо в розрізі витрат часу дане перетворення займає невеликий проміжок тим вищою буде ліквідність.

Призначення коефіцієнта ліквідності балансу - відобразити можливість перетворення активів в грошові кошти, що в подальшому дасть змогу підприємству погасити власні зобов'язання.

Ліквідність підприємства є узагальнюючим показником, що охоплює більше значення аніж ліквідність балансу. Під час розрахунку ліквідності підприємства враховуються і залучені кошти які товариство може використовувати для забезпечення власної діяльності. Тобто, даний показник сумісний з фінансовою

стійкістю компанії в цілому та братиме до уваги кошти, що були залучені з різних джерел.

Сутність аналізу ліквідності балансу полягає у порівнянні коштів активу та пасиву за різними групами. Так активи розрізняють залежно від рівня ліквідності :

- найбільш ліквідні;
- активи, що швидко реалізуються;
- активи, що реалізуються повільно;
- активи, що важко реалізувати.

Аналіз різних груп активів та пасивів дозволяє визначити напрямок змін в структурі балансу та його ліквідність.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності розраховується як відношення суми залишків коштів та їх еквівалентів та поточних фінансових інвестицій до суми залишків поточної кредиторської заборгованості та за непогашеними кредитами.

Динаміка коефіцієнту абсолютної ліквідності ДП «Полтавський облавтодор» за 2018 – 2020 роки представлено на рисунку 4.6.

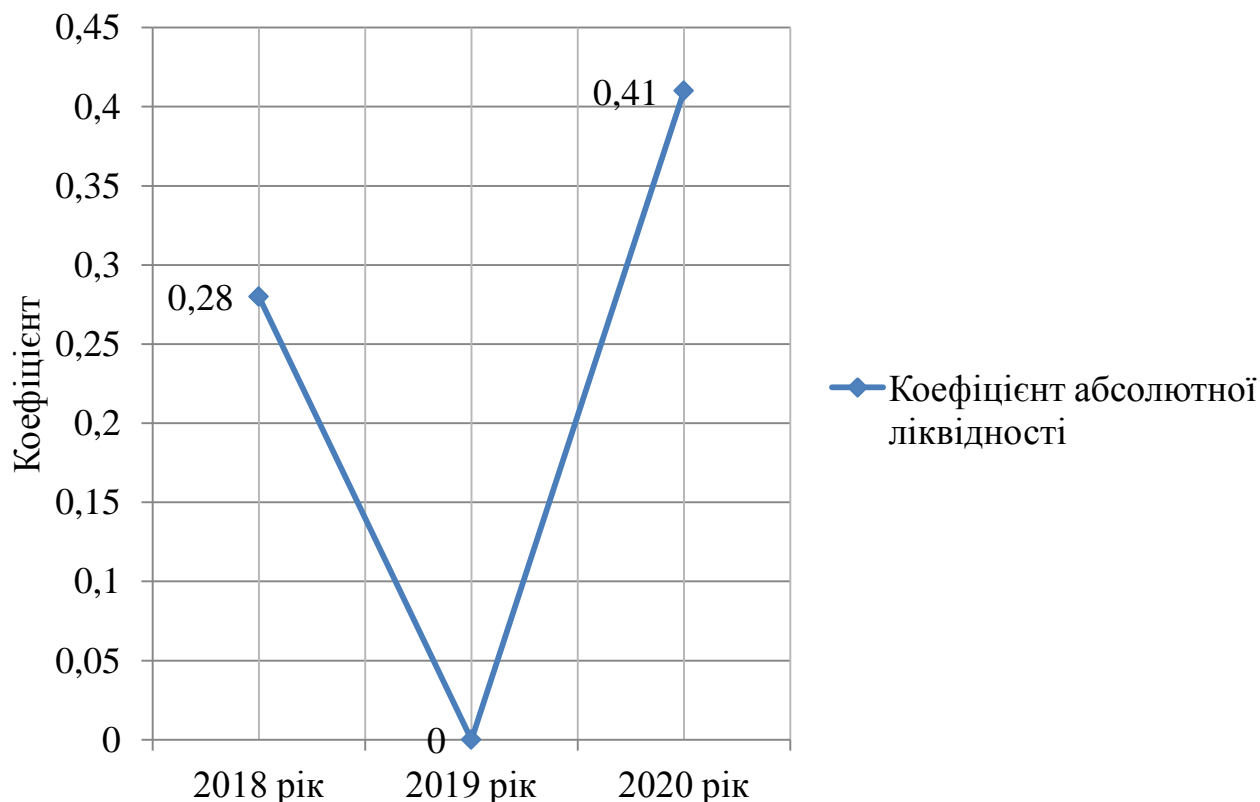

Рисунок 4.6 – Динаміка коефіцієнту абсолютної ліквідності ДП «Полтавський облавтодор» за 2018 – 2020 роки

Коефіцієнт абсолютної ліквідності перебував на рівні 0,28 у 2018 році, що було в межах норми, однак, у 2019 році відбулося скорочення до 0, і лише у 2020 році даний коефіцієнт піднявся до 0,41. Значення показника має перебувати в межах 0,2 - 0,35. Даний показник відображає можливість товариства в терміновому порядку погасити короткострокову заборгованість.

Динаміка коефіцієнта загальної ліквідності ДП «Полтавський облавтодор» за 2018 – 2020 роки представлено на рисунку 4.7.

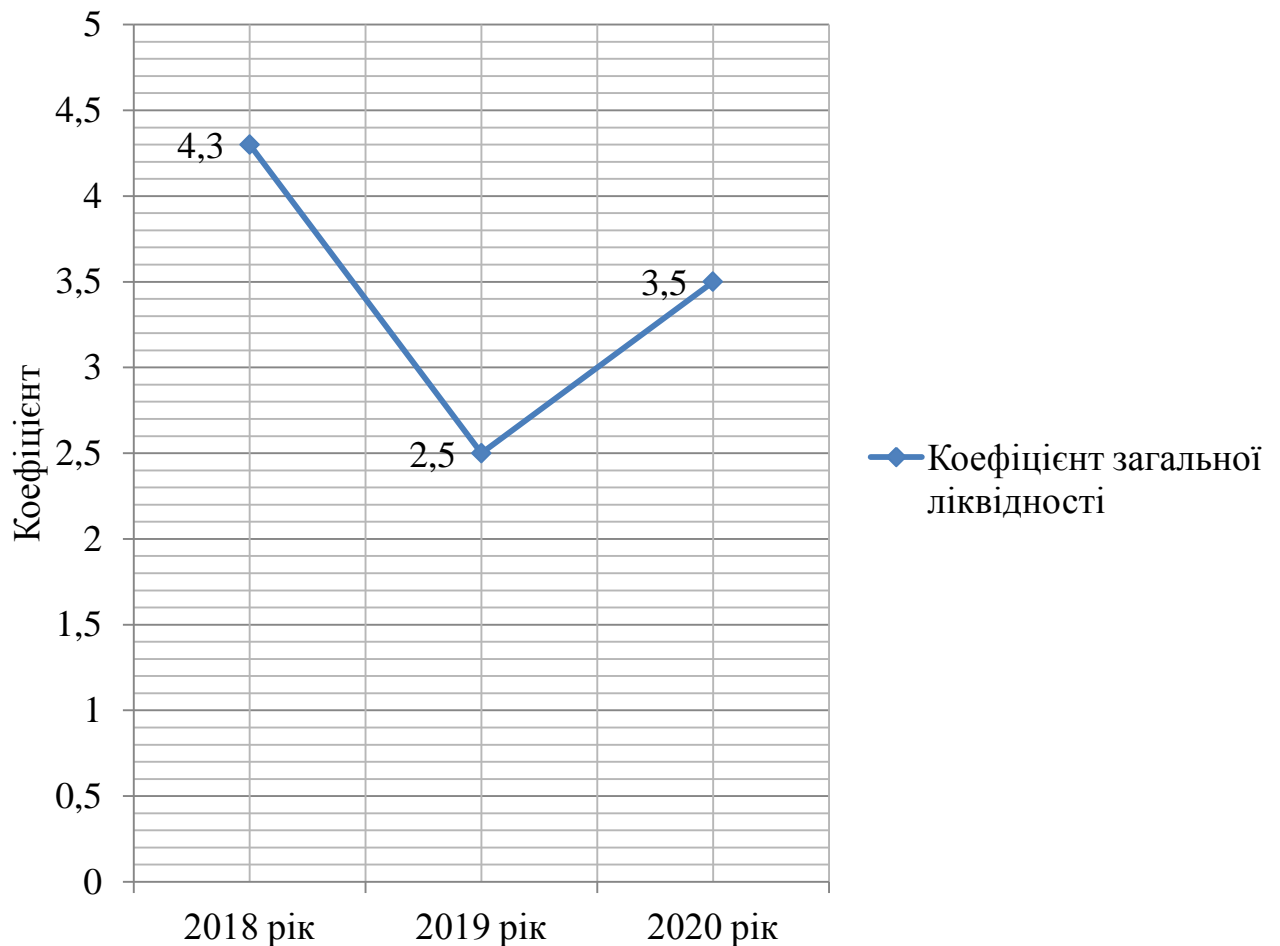

Рисунок 4.7 – Динаміка коефіцієнта загальної ліквідності ДП «Полтавський облавтодор» за 2018 – 2020 роки

Проаналізувавши зміну коефіцієнта загальної ліквідності за 2018 – 2020 роки, можна стверджувати, що даний показник перебуває в межах норми, та відбувається поступове зростання з року в рік.

Динаміка показника коефіцієнт мобільності активів ДП «Полтавський облавтодор» за 2018 – 2020 роки представлено на рисунку 4.8.

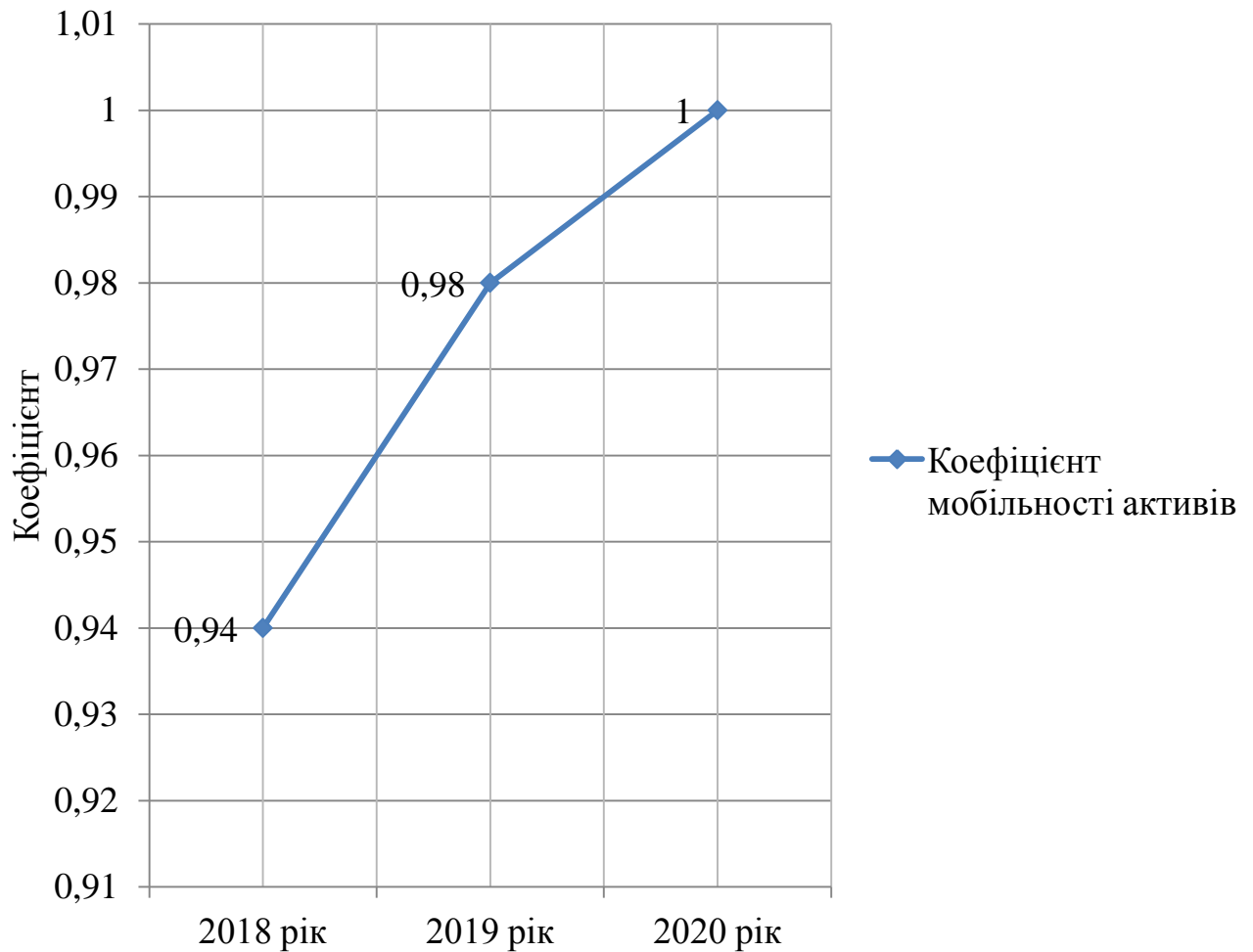

Рисунок 4.8 – Динаміка показника коефіцієнт мобільності активів ДП «Полтавський облавтодор» за 2018 – 2020 роки

З діаграми видно, що коефіцієнт мобільності активів поступово зростає з 0,94 у 2018 році до 1 у 2020 році, однак перебуває в межах норми.

Таким чином, під час розгляду показників ліквідності потрібно звернути увагу на той факт, що вони є досить умовними, оскільки прораховуються на конкретну дату, а наприклад, ліквідність активів та терміновість зобов'язань визначаються саме на дату складання зобов'язань.

Отже, рентабельність та ліквідність є важливими показниками які порахуються при аналізі діяльності підприємства.

Отримані дані, керівництву підприємства також доцільно порівнювати не лише з показниками попередніх періодів, а також, і з показниками рентабельності та ліквідності конкурентів, що працюють в тій же галузі та мають аналогічне середовище покупців. Таке порівняння необхідне для оцінки поточного стану справ не лише в середині власного підприємства, а ще його позиції на ринку.

4.3. Аналіз фінансової стійкості підприємства

Фінансова стійкість підприємства - це його незалежність від зовнішніх джерел фінансування.

Коли, підприємство має власний капітал, який може використовувати за будь якої потреби, в тому числі, у разі екстрених ситуацій, зміни позицій на ринкові, то воно вважається стійким та стабільним до зовнішніх факторів. При цьому, високий показник свідчить про вищу стійкість, тобто можливість протидіяти безлічі непрогнозованим викликам, залишатися на своїх позиціях серед конкурентів та нарощувати потенціал. Також, даний показник впливає на можливість залучення коштів. Чим вища фінансова стійкість товариства, тим у нього більше шансів отримати, наприклад, кредитні кошти на більш вигідних умовах. Наявність такої стійкості дозволяє своєчасно проводити розрахунки за обов'язковими платежами, виплатами заробітної плати, погашати зобов'язання перед бюджетом, позабюджетними фондами. Все це тільки позитивно впливає на репутацію компанії та підтверджує її високий статус [28].

Тобто, фінансова стійкість дозволяє відобразити незалежність суб'єкта господарювання у володінні та розпоряджанні власним майном. Проте, фінансову стійкість також можна оцінити. Для цього існує ряд критеріїв таких як:

- забезпечення підприємства запасами за рахунок стабільного фінансування;
- частиною власних джерел у загальних способах фінансування;
- платоспроможність компанії.

Розрізняють чотири види фінансового стану підприємства:

1. Стійкий.
2. Нестійкий.
3. Передкризовий.
4. Кризовий

Найкращим показником для керівництва товариства є його стійкий фінансовий стан - здатність вчасно реагувати на зміни зовнішнього середовища та швидко пристосовуватися до несприятливих вимог і в той же час стабільно проводити свої платежі та фінансово забезпечувати виробничу діяльність.

Для забезпечення стійкого фінансового стану управлінському персоналу необхідно створити змінну будову капіталу, який буде гнучким, а також забезпечити постійне перевищення доходів над витратами, що в свою чергу буде сприяти підвищенню платоспроможності та стане основою самофінансування.

Фінансова стабільність будь якого підприємства не опосередковано, а в першу чергу пов'язана саме від результатів діяльності - виробничої, комерційної, фінансової.

Для забезпечення стабільного фінансового стану, керівництву компанії необхідно побудувати правильну управлінську модель, що включатиме в себе ефективне керування, в цілому, всіма структурними підрозділами підприємства.

Звісно, як і на будь які інші показники, що застосовуються під час аналізу, так і на фінансову стійкість мають вплив ряд факторів, таких як:

- залежність від зовнішніх джерел фінансування, а саме інвесторів та кредиторів;
- розміщення товариства в ринковому конкурентному середовищі;
- здатність до співпраці;
- грошові відносини виключно з платоспроможними дебіторами;
- ефективність як фінансових так і господарських операцій.

Під час проведення аналізу фінансової стійкості підприємства, керівництво вирішує ряд завдань, наприклад:

1. Вчасно та ефективно проаналізувати фінансовий стан компанії, для негайного виявлення негативних тенденцій та їх усунення.
2. Зробити оцінку залежності товариства від коштів залучених ззовні.
3. Дослідити показник незалежності суб'єкта господарювання від зовнішніх джерел фінансування.
4. Оцінити рівень забезпеченості компанії такими ресурсами, як запаси, активи та виявити надлишки або нестачі матеріальних цінностей та оцінити здобуті наслідки.
5. Провести розрахунок платоспроможності підприємства.
6. Згрупувати наявні фактори, що впливають на появу кризових ситуацій в товаристві.

7. На основі отриманих даних, розробити покроковий план дій, головна мета якого, забезпечити ефективне використання фінансових ресурсів та покращення фінансового стану.

Під час аналізу фінансової стійкості широкого застосування здобули відносні показники.

Наприклад, коефіцієнт автономії показує яку частку займає власний капітал у загальній сумі засобів, які використовуються під час виробничої діяльності. Позитивною тенденцією вважатиметься зростання показника, що свідчатиме про незалежність компанії від зовнішніх інвесторів та кредиторів [26].

Динаміка коефіцієнта економічної незалежності (автономії) досліджуваного підприємства за 2018 – 2020 роки відображено на рисунку 4.9.

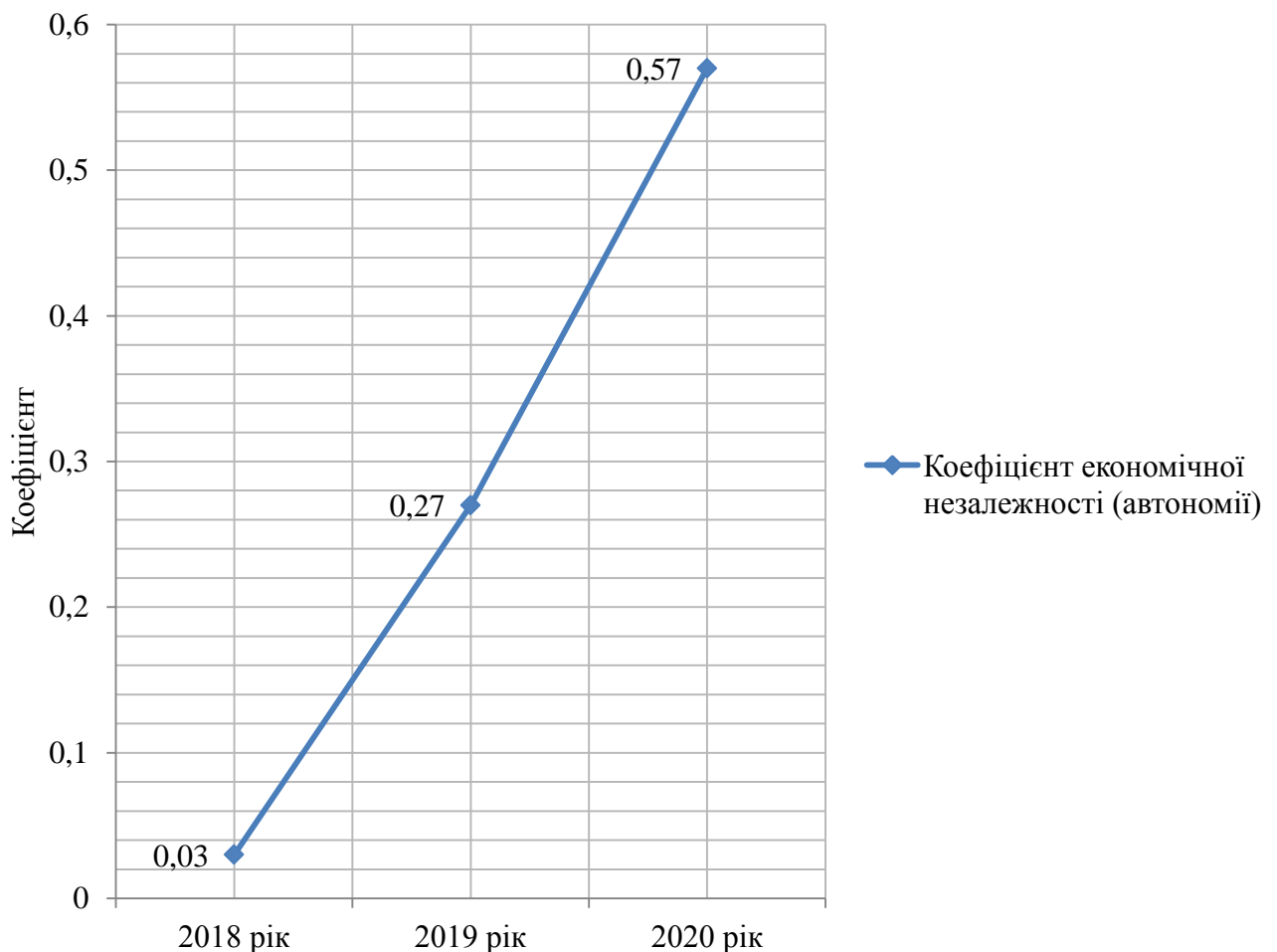

Рисунок 4.9 – Динаміка коефіцієнта економічної незалежності (автономії) ДП «Полтавський облавтодор» за 2018 – 2020 роки

У 2018 році коефіцієнт автономіє аналізованого суб'єкта господарювання перебував за межами норми, на рівні 0,03. Однак у 2019 році ситуація почала суттєво покращуватись і даний коефіцієнт досяг значення 0,27. У 2020 році коефіцієнт економічної незалежності ДП «Полтавський облавтодор» перебуває в межах норми і становить 0,57.

Оберненим, по значенню, до показника автономії, є показник концентрації позикового капіталу, який під час зростання показує збільшення в загальній структурі залучених коштів та поступову втрату власної незалежності.

Динаміка коефіцієнта концентрації позикового капіталу досліджуваного суб'єкта господарювання за аналізований період представлено на рисунку 4.10.

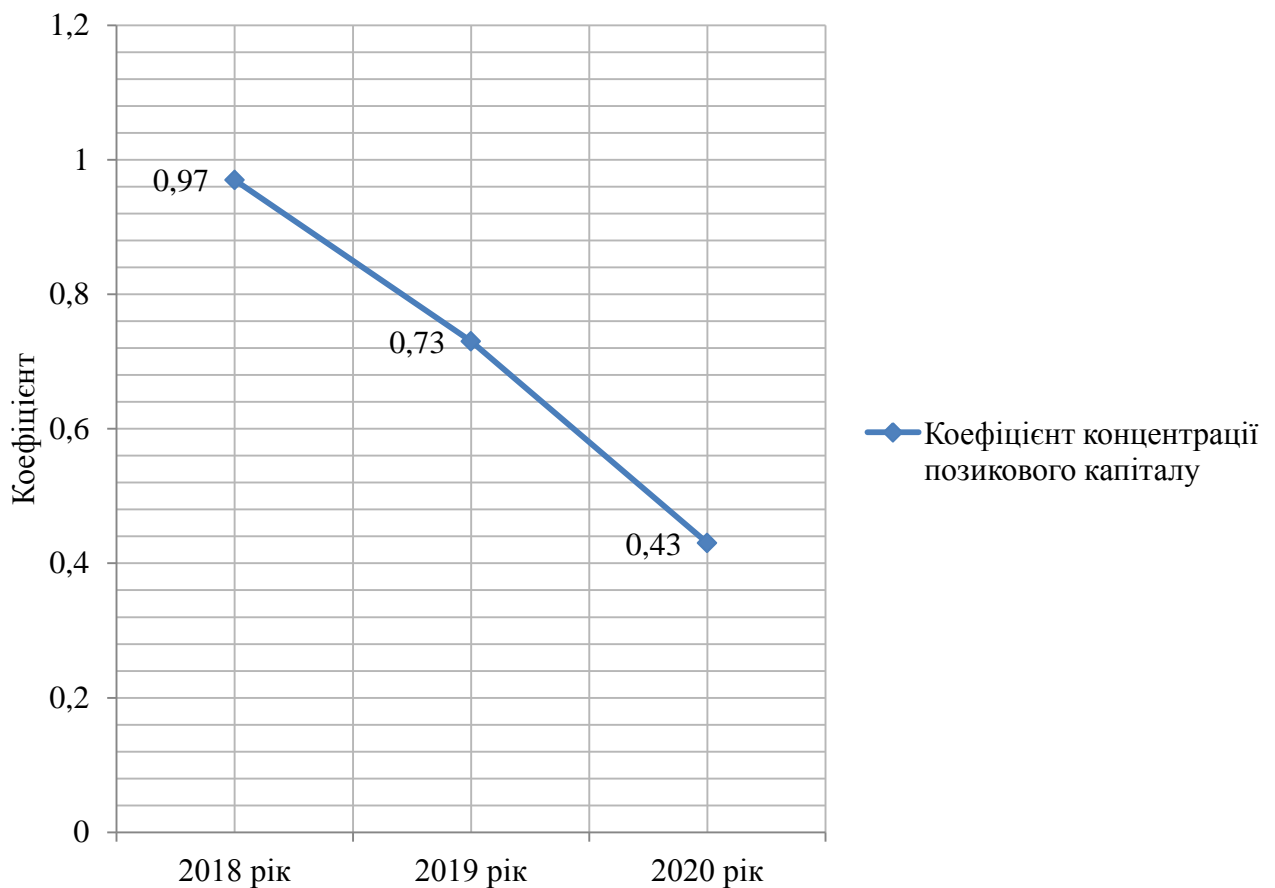

Рисунок 4.10 – Динаміка коефіцієнта концентрації позикового капіталу ДП «Полтавський облавтодор» за 2018 – 2020 роки

Нормативним значенням даного показника є рівним або менше 0,5. У 2018 році коефіцієнт концентрації позикового перебував за межами нормативного значення та для коригування ситуації потребував негайного коригування. У 2019 році коефіцієнт скоротився до 0,73.

У 2020 році показник перебуває на рівні 0,43, що становить нормальне значення для даного коефіцієнта та свідчить про зміну дій керівництва в цьому напрямку.

Для розуміння рівня забезпеченості товариства власним оборотними коштами, що є важливим критерієм в забезпеченні фінансової стійкості, використовують коефіцієнт забезпеченості оборотних активів.

Динаміка коефіцієнта забезпеченості оборотних активів ДП «Полтавський облавтодор» за 2018 – 2020 роки представлено на рисунку 4.11.

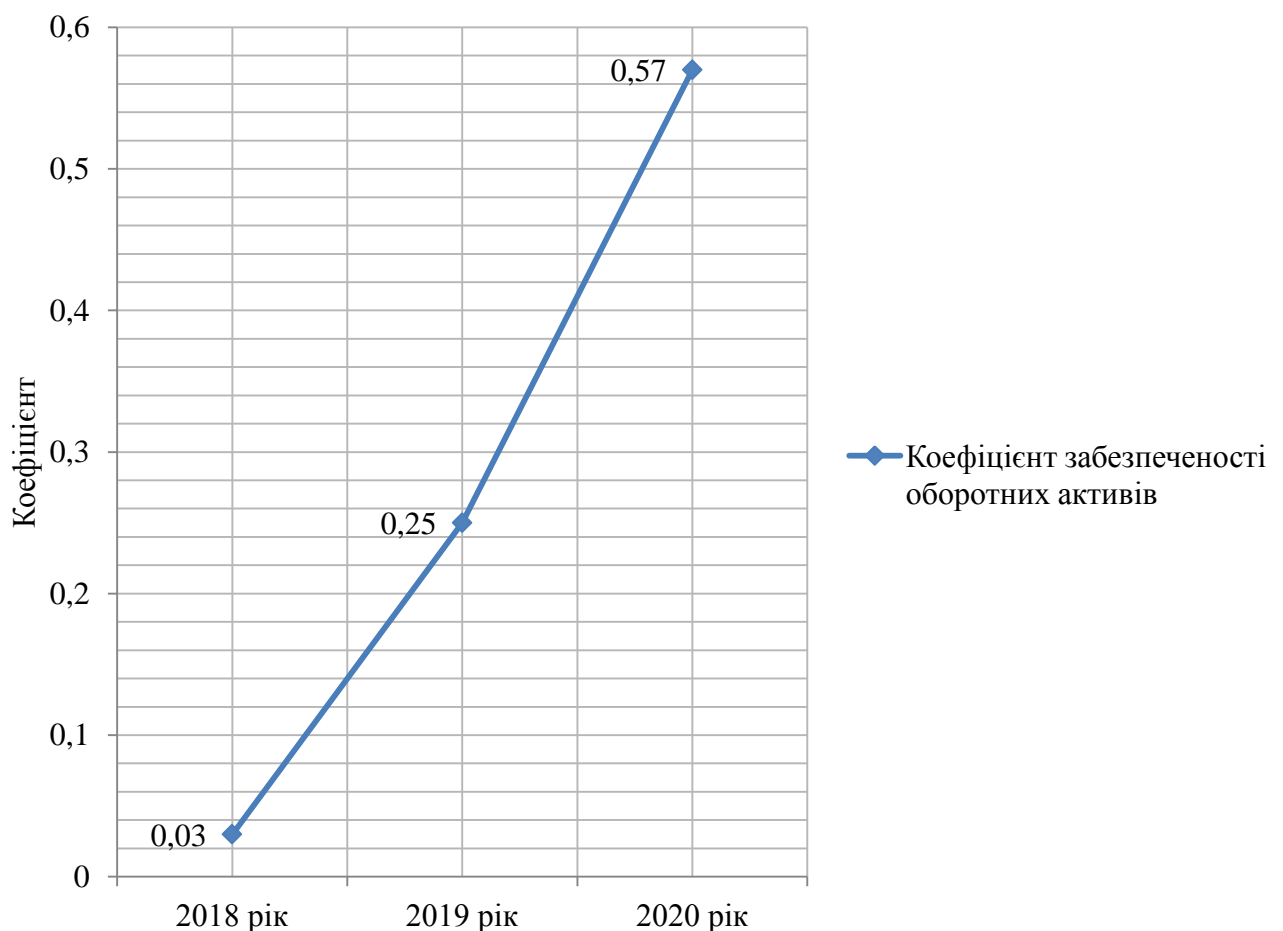

Рисунок 4.11 – Динаміка коефіцієнта забезпеченості оборотних активів ДП «Полтавський облавтодор» за 2018 – 2020 роки

З діаграми видно, що з 2018 по 2020 роки відбулося суттєве зростання показника з 0,03 до 0,57, що відповідає нормативному значенню, та свідчить про бажання керівництва компанії досягти правильних показників для даного коефіцієнта та налагодити свою фінансову діяльність.

Також, часто застосовують при аналізі коефіцієнт маневреності власного капіталу, що показує рівень мобільності власних джерел. Залежить даний показник від структури капіталу та галузі в якій здійснює свою діяльність суб'єкт господарювання.

Динаміка коефіцієнта маневрування досліджуваного суб'єкта господарювання за аналізований період представлено на рисунку 4.12.

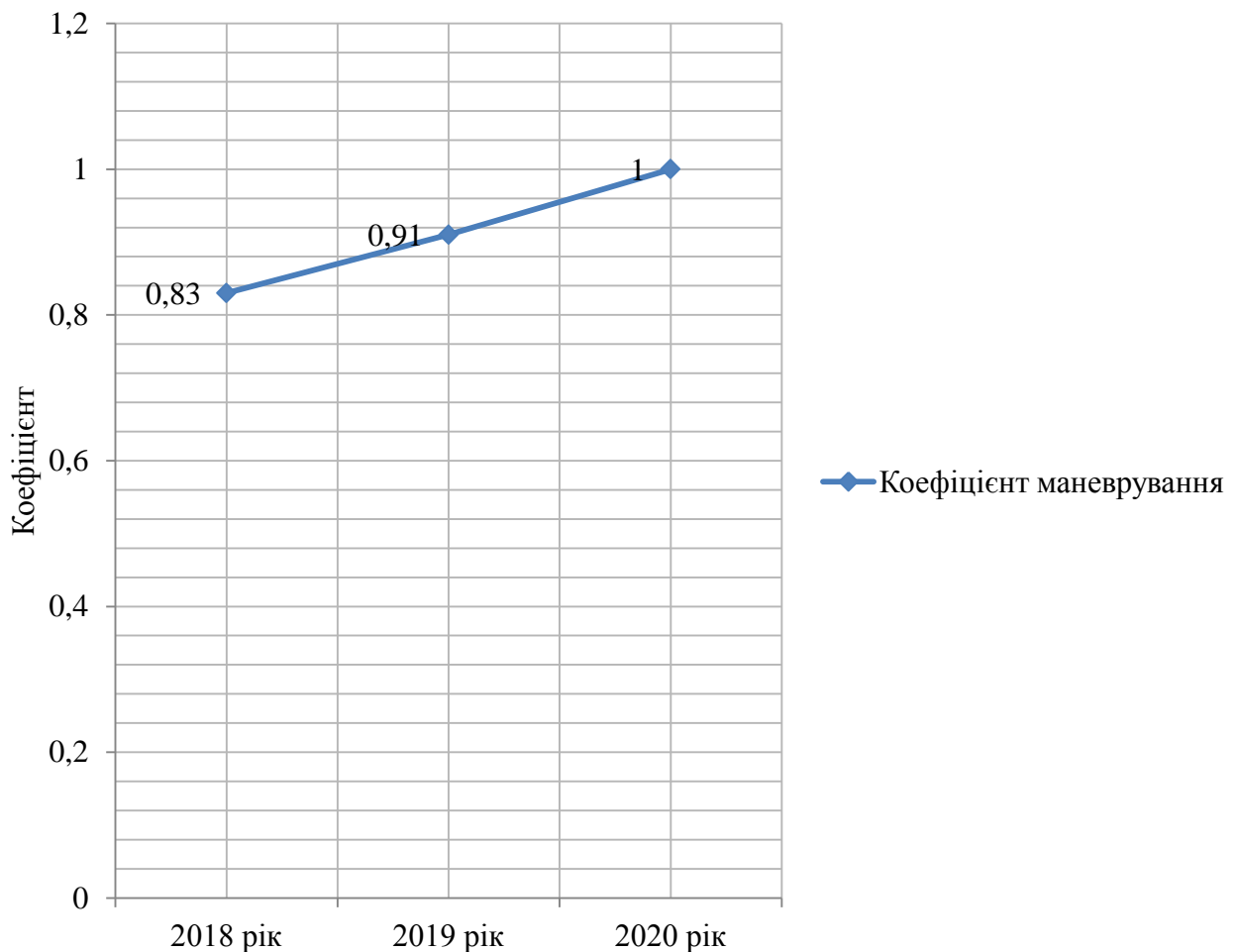

Рисунок 4.12 – Динаміка коефіцієнта маневрування ДП «Полтавський облавтодор» за 2018 -2020 роки

За даними діаграми можна спостерігати зростання коефіцієнта з 0,83 у 2018 році до 0,91 у 2019 році і до 1 у 2020 році. Коефіцієнт у кожному періоді перебував в межах норми, однак відбувається його поступове зростання.

Динаміка коефіцієнта реальної вартості основних засобів у валюті балансу ДП «Полтавський облавтодор» за 2018 – 2020 роки відображено на рисунку 4.13.

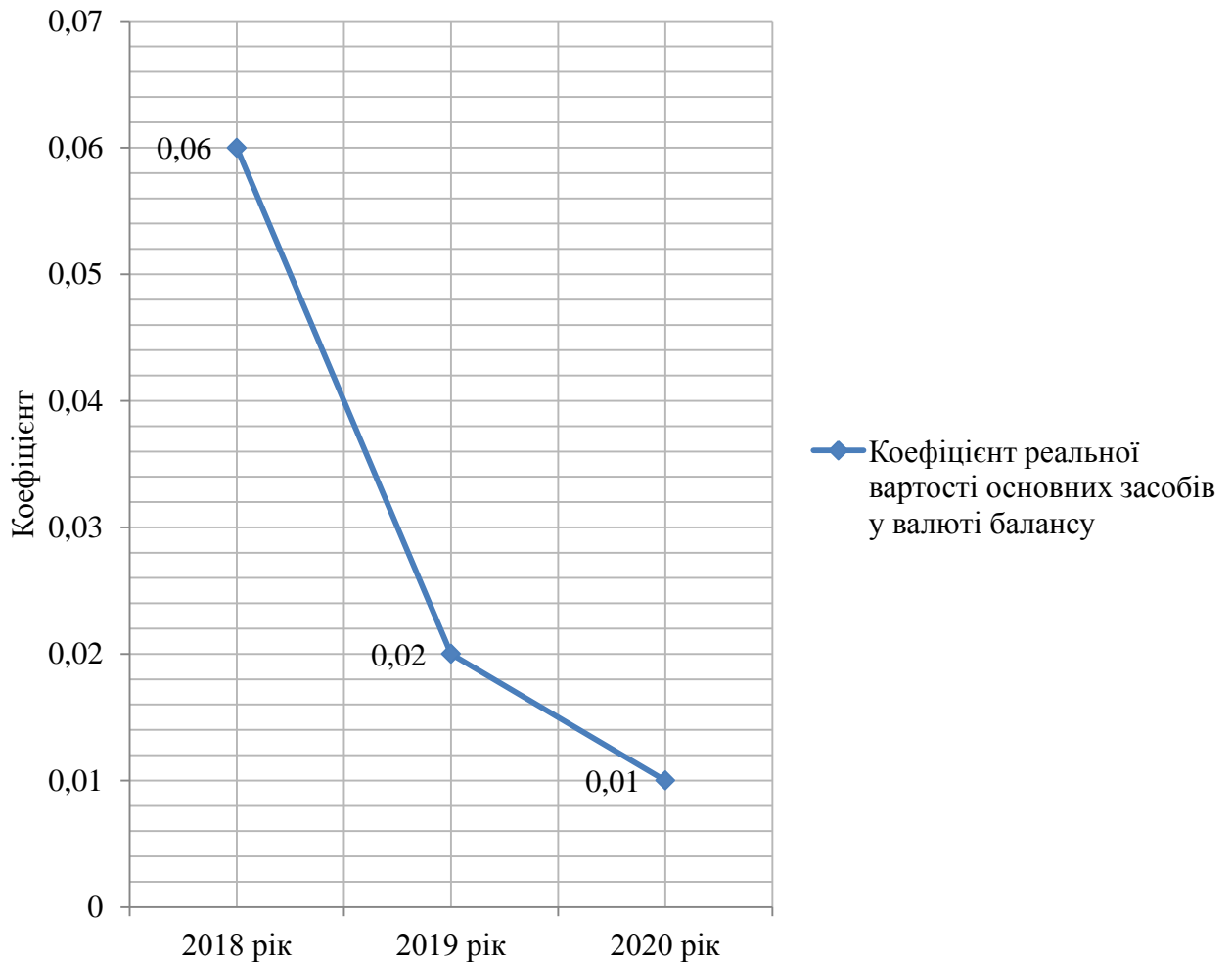

Рисунок 4.13 – Динаміка коефіцієнта реальної вартості основних засобів у валюті балансу ДП «Полтавський облавтодор» за 2018 – 2020 роки

З діаграми можна стверджувати, що відбувається постійне та суттєве скорочення показника з 0,06 у 2018 році до 0,02 у 2019 році та до рівня 0,01 у 2020 році, що є поза межами нормативного значення.

Керівництву компанії слід звернути увагу на достатньо стрімке скорочення даного коефіцієнта за меже 0,3-0,5, та прийняти термінові управлінські рішення для коригування даної ситуації.

Динаміка коефіцієнта інвестування аналізованого підприємства за 2018 – 2020 роки відображено на рисунку 4.14.

За досліджуваний період відбулося значне зростання коефіцієнта інвестування з 0,55 у 2018 році до 41,44 у 2020 році. Така ситуація спричинена значним зростанням показника власний капітал у 2020 році.

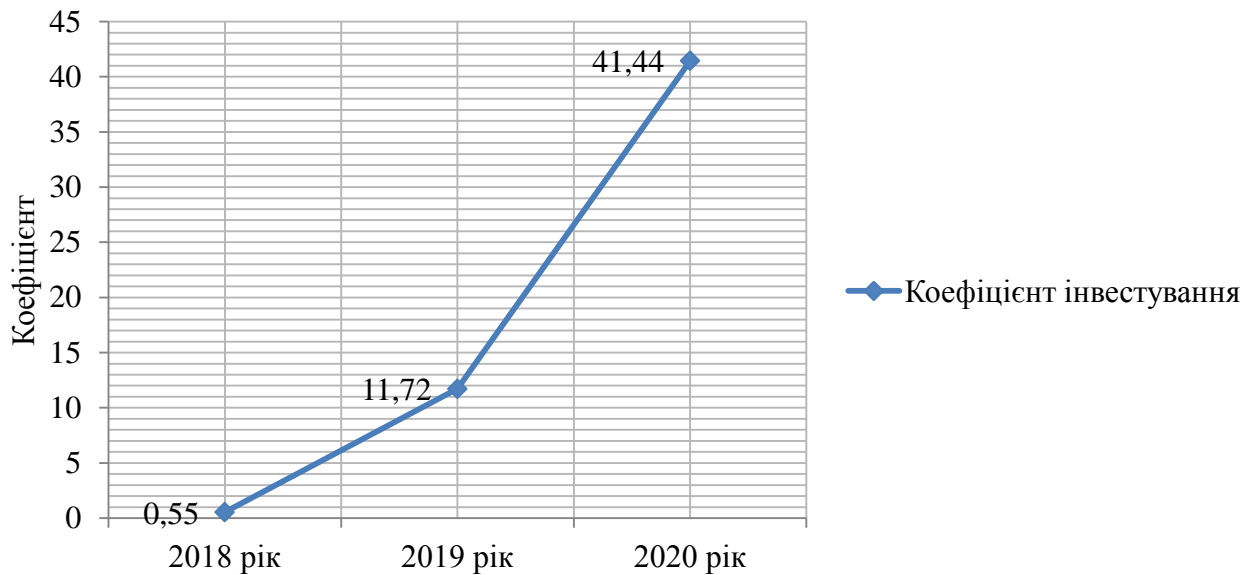

Рисунок 4.14 – Динаміка коефіцієнта інвестування ДП «Полтавський облавтодор» за 2018 – 2020 роки

Динаміка коефіцієнта фінансової стійкості товариства за період з 2018 по 2020 роки представлено на рисунку 4.15.

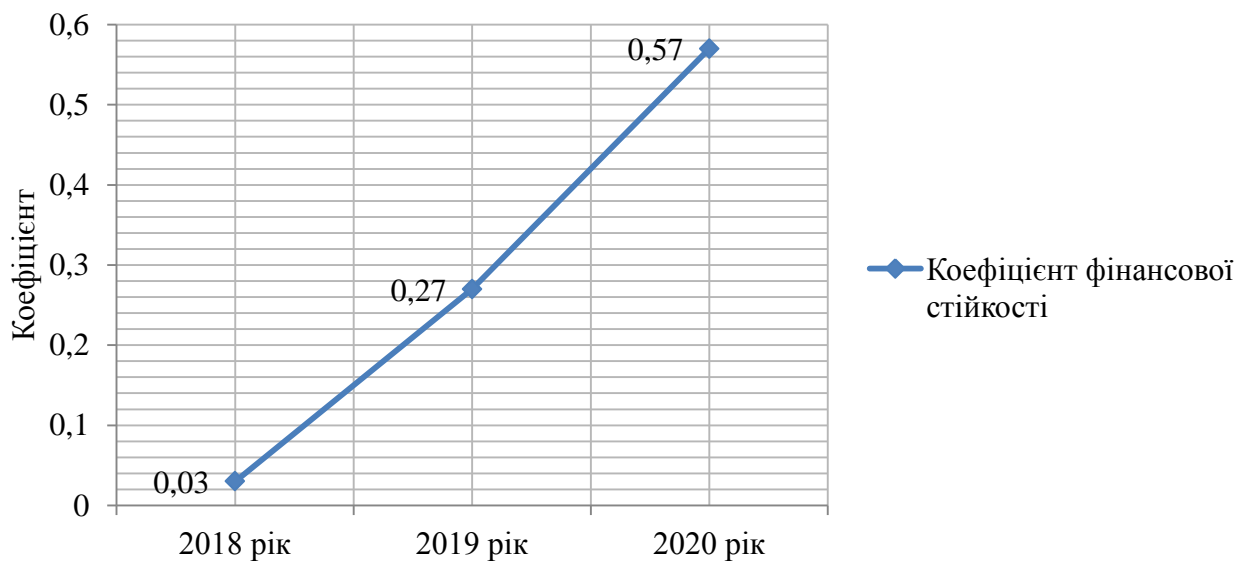

Рисунок 4.15 – Динаміка коефіцієнта фінансової стійкості ДП «Полтавський облавтодор» за 2018 – 2020 роки

Коефіцієнт фінансової стійкості зазнав зростання з 0,03 у 2018 році до рівня 0,27 у 2019 році. На разі у 2020 році коефіцієнт фінансової стійкості становив 0,57. Покращення відбулися більшою мірою за рахунок зростання показника власний капітал.

Отже, застосування різних коефіцієнтів під час аналізу фінансової стійкості дозволяє отримати широкую інформаційну базу для оцінки поточного стану справ, виявлення недоліків в роботі та скоригувати діяльність в майбутньому періоді.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

1. Торгівля це одна з найбільш поширених видів діяльності серед приватних підприємств на сьогоднішній день в Україні. Це саме та галузь господарювання, що дозволяє досягнути прибутковості за рахунок лише поставок товарів з виробництва до споживачів. Тобто торгівля є зв'язуючою ланкою між виробником і споживачем, а підприємства, що займаються торгівлею - є посередниками в даному виді економічного зв'язку.

2. Досліджуване ДП «Полтавський облавтодор» підприємством основним видом господарювання якого є діяльність посередників у торгівлі товарами широкого асортименту.

3. Також, крім торгівельної діяльності досліджуваній суб'єкт господарювання здійснює виробництво електричного устаткування систем освітлення, меблів для кухні та інших меблів, здійснює ремонт меблів та електричних пристроїв, надає послуги з перевезення речей, оренди власного майна та установа стелярних виробів.

4. Засноване товариство 29 січня 2013 року та провадить свою діяльність за адресою проспект Возз'єднання, будинок 7-А, м. Київ, Україна.

5. Товариство є самостійною юридичною особою, володіє власним відокремленим майном та представляє від свого імені інтереси в суді. Також досліджуване підприємство має самостійний баланс, рахунки в банківських установах як в національній валюті так і в іноземній, печатку, штампи.

6. На досліджуваному ДП «Полтавський облавтодор» здійснюється ведення оперативного, бухгалтерського і статистичного обліку у відповідності до вимог чинного законодавства України.

7. проаналізувавши фінансово-господарської діяльності ДП «Полтавський облавтодор» за 2018 – 2020 роки можна стверджувати про високу ефективність та прибутковість підприємства. Керівництву потрібно звернути увагу на скорочення основних засобів та вжити заходів для відновлення показників чистого доходу і прибутку на рівень 2019 року.

8. Як відомо бухгалтерський облік та фінансова звітність тісно між собою пов'язані. Однак бухгалтерський облік є базою, основою, сукупністю даних на

основі яких формують фінансову звітність. Фінансова звітність, в свою чергу виступає по-перше інструментом аналізу показників отриманих за допомогою бухгалтерського обліку протягом певного проміжку часу, по-друге – базою на основі якої приймаються управлінські рішення та вирішується подальший напрямок діяльності підприємства.

9. Фінансова звітність несе в собі інформаційне забезпечення керівництва компанії достовірними даними отриманими з бухгалтерського обліку, показує результати діяльності компанії за рік та є зв'язуючим елементом з суспільством і діловими партнерами.

10. Головна мета фінансової звітності – надати повну, достовірну, неупереджену інформацію про поточний стан підприємства та результати його діяльності, а також спрогнозувати напрямок та хід розвитку компанії на наступний період.

11. Фінансова звітність - документи, що містять інформацію про фінансовий стан, результати діяльності, рух грошових коштів тощо підприємства протягом звітного періоду. Слід підкреслити, що в Україні фінансова інформація — це система взаємопов'язаних загальних показників, яка характеризує фінансове становище підприємства на певну дату та результати його діяльності за звітний період, і базується на бухгалтерському обліку підприємства.

12. Ці звіти є однаковими для всіх суб'єктів господарювання та управління, клієнтів, постачальників, банків тощо з якими вони працюють.

13. Підготовка даних фінансової звітності є важливим процесом остаточного обліку рахунків, який передбачає перевірку даних бухгалтерських записів, виправлення помилок та підготовку підсумкової інформації. На цій основі зручно формувати показники фінансової звітності.

14. Коли підприємства та установи складають фінансові звіти, вони повинні включати до звіту інформацію про активи, про зобов'язання, про капітал та результати діяльності, яка є повною, правдивою та справедливою.

15. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» для забезпечення виконання цих та інших вимог головний бухгалтер підприємства, установи чи організації повинен організувати та провести заключну роботу перед складанням фінансової звітності.

16. Бухгалтерський баланс є засобом економічного перегрупування, він є загальним відображенням грошової оцінки наявності економічних ресурсів на точну дату та джерела їх формування. Зазвичай залишок складається на перше день місяця.

17. Форму №2 «Звіт про сукупний дохід» (Звіт про фінансові результати) складають, оскільки інформація, що міститься в балансі, відображає суму активів і зобов'язань та власного капіталу на звітну дату є недостатньою, щоб оцінити ефективність роботи компанії. Тому для визначення рівня розвитку підприємства необхідно оцінити господарську діяльність, яка в свою чергу потребує інформації про доходи та витрати підприємства.

18. За винятком малих підприємств, однією з форм річної фінансової звітності підприємства є форма 3 «Звіт про рух грошових коштів», яка відображає вплив господарських операцій, фінансової та інвестиційної діяльності на фінансовий стан підприємства. Його грошові кошти та їх еквіваленти. Еквівалент за певний період часу і допомагає пояснити коливання грошових потоків протягом цього періоду.

19. Звіт про власний капітал пов'язані з даними інших форм річної звітності, зокрема балансів та звітів про фінансові результати. Тому для складання звіту про власний капітал необхідно підготувати дані бухгалтерського обліку, повний баланс і звіт про фінансові результати. Отже, якщо операції, що призводять до змін у складі власного капіталу, відображені правильно, сальдо на кінець року (як загальні, так і окремі статті) має відповідати звіту про власний капітал згідно з балансом.

20. Фінансовий аналіз це спосіб оцінки та в подальшому прогнозування фінансового стану підприємства. Даний фінансовий аналіз можливо провести на основі показників які відображені у фінансовій звітності.

21. Мета фінансового аналізу – створити інформаційну базу для прийняття правильних управлінських рішень під час керівництва фінансовими ресурсами суб'єкта господарювання.

22. Також під час фінансового аналізу можна отримати ряд показників, які з об'єктивної точки зору характеризують фінансовий стан, а саме: платоспроможність, фінансова стійкість, незалежність, рентабельність, та інші.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08 липня 2010 р. із змінами та доповненнями / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 50-51. Ст. 572 (дата звернення: 26.09.2021).
2. Господарський процесуальний кодекс України : Закон України від 06 листопада 1991 р. із змінами та доповненнями / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 6. Ст. 56 (дата звернення: 20.10.2021).
3. Податковий Кодекс України: Закон України від 02 грудня 2010 р. із змінами та доповненнями / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13-14, 15-16, 17. Ст. 112 (дата звернення: 15.09.2021).
4. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. із змінами та доповненнями / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. Ст. 356 (дата звернення: 06.11.2021).
5. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21 грудня 2017 р. / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 9. Ст. 50 (дата звернення: 18.11.2021).
6. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. із змінами та доповненнями / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 996-XIV. Ст. 11 (дата звернення: 01.11.2021).
7. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 р. № 73. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua> (дата звернення: 21.10.2021).
8. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність»: Наказ Міністерства фінансів України від 27 червня 2013р. № 628 URL: <http://zakon5.rada.gov.ua> (дата звернення: 12.12.2021).
9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»: Наказ Міністерства фінансів України від 28 травня 1999р. № 137 URL: <http://zakon5.rada.gov.ua> (дата звернення: 02.12.2021).

10. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність»: Наказ Міністерства фінансів України від 25 лютого 2000р. No 39 URL: <http://zakon5.rada.gov.ua> (дата звернення: 12.12.2021).

11. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності». URL: <http://zakon5.rada.gov.ua> (дата звернення: 29.11.2021).

12. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, інших завдань з надання впевненості та супутніх послуг: видання 2012 року. / Міжнародна федерація бухгалтерів. Переклад з англ. мови. URL: www.apu.com.ua. (дата звернення: 09.11.2021).

13. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. No 291. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua> (дата звернення: 26.11.2021).

14. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. No 291. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua> (дата звернення: 03.12.2021).

15. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: Наказ Міністерства фінансів України від 24 травня 1995 р. No 88. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua> (дата звернення: 14.12.2021).

16. Про затвердження методичних рекомендацій по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку: Наказ Міністерства фінансів України від 29 грудня 2000 р. No 356. URL: <https://minfin.com.ua> (дата звернення: 01.12.2021).

17. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 28 березня 2013р. No 433 URL: <https://minfin.com.ua> (дата звернення: 08.12.2021).

18. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України від 02 вересня 2014р. No 879 URL: <https://minfin.com.ua> (дата звернення: 14.12.2021).

19. Про порядок подання фінансової звітності: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2000р. No 419 : <http://zakon2.rada.gov.ua> (дата звернення: 03.12.2021).

20. Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті: Постанова Правління Національного банку України від 21 січня 2004 р. No 22. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua> (дата звернення: 29.11.2021).

21. Про затвердження Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах: Постанова Правління Національного банку України від 12 листопада 2003 р. No 492. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua> (дата звернення: 15.11.2021).

22. Артюх О.В. Бухгалтерський облік: навч. посібник. Одеса : ОНЕУ, 2018. 305 с.

23. Аудит: навчальний посібник / А. О. Баранова, Т. А. Наумова., А.І. Кашперська. Харків : ХДУХТ, 2018. 246 с.

24. Аудит: навчальний посібник / С. І. Дерев'янка, Н. П. Кузик, С.О. Олійник. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 380 с.

25. Аудит: підручник / наук. ред. І. І. Пилипенка. Київ : ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2017. 643 с.

26. Бруханський Р. Ф. Бухгалтерський облік: навч. посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 444 с.

27. Бухгалтерський облік: навчальний посібник / І.Б.Садовська, Т.В. Божидарнік, К.Є.Нагірська. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 688 с.

28. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: підручник / Ткаченко Н. М. – 6-те вид., доповн. і переробл. Київ : Алерта, 2016. 982 с.

29. Виваль Н.В. Теорія бухгалтерського обліку. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 354 с.

30. Виноградова М.О., Жидєєва Л.І. Аудит: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 654 с.

31. Давидюк Т. В. Бухгалтерський облік : навч. посіб. Харків : Гельветика, 2016. 391 с.

32. Економічний аналіз: навчальний посібник / Б. Є. Грабовецький. Вінниця : ВНТУ, 2018. 85 с.

33. Звітність підприємств: навчальний посібник / В.П. Пантелєєв. Київ : ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2017. 432 с.

34. Карпенко В.В., Успенко В.І. Бухгалтерський облік : навч. посіб. Харків: Лідер, 2019. 616 с.
35. Кобернік С.Г., Коваленко Р.Р. Географія. Київ : Літера 2018. 608 с.
36. Кодекс етики професійних бухгалтерів 2009 Міжнародної федерації бухгалтерів / Перекл. з англ. мови за ред. С.Я.Зубілевич. Київ : ФПБАУ, 2020. 124 с.
37. Крупка Я.Д., Кулинич М.Б., Сафарова А.Т. Бухгалтерський облік за видами економічної діяльності : навч. посіб. Луцьк : Вежа-Друк, 2016. 451 с.
38. Приймак С.В., Костишина М.Т., Долбнєва Д.В. Фінансова звітність підприємств: навчально-методичний посібник. Львів : Ліга-Прес, 2016. 268 с.
39. Синиця Т.В., Осьмірко І.В. Бухгалтерський облік: теоретичні основи, організація та оптимізація облікових процесів: навч. посіб. Харків : ФОП Панов А.М., 2016. 276 с.
40. Сокольська Р.Б., Зелікман В.Д., Акімова Т.В. Фінансовий аналіз: Навч. посібник. Частина І. Аналіз фінансової звітності Дніпро : НМетАУ, 2018. 92 с.
41. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / І. П. Отенко, Г. Ф. Азаренков, Г. А. Іващенко. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. 156 с.
42. Фінансовий аналіз за ред. Школьник І.О. Київ : «Центр учбової літератури», 2016. 368с.
43. Фінансовий облік / Крупка Я.Д., Задорожний З.В., Микитюк Н.Я. та ін.: підручник. Київ : Кондор-Видавництво, 2018. 552 с.
44. Безверхий К. Методичні рекомендації з оцінки активів і зобов'язань для формування облікової звітності. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2016. № 9. С. 26.
45. Богуцька Х.Г. Економічний зміст і структура фінансової звітності підприємства. *Методологія та організація обліку*. 2018. № 5. С. 54 - 56.
46. Іваненко В.О., Шигун М.М. Види звітності підприємств: підходи до їх класифікації. *Наукові праці обліку*. 2020. № 3. С. 432 - 443.
47. Прохар Н.В. Особливості та дискусійні аспекти фінансової звітності відповідно до Національного Положення (стандарту) бухгалтерського обліку. *Фінансова звітність*. 2019. № 25. С. 17-25.
48. Рубейкін В.А. Призначення та зміст фінансової звітності. *Фінансова звітність*. 2017. № 14. С. 253-256.

ДОДАТКИ